

Тиждень

український www.ut.net.ua

Режисер
Проскурня
про божевільний
піар. Стор. 14

№ 17 (26) 25 КВІТНЯ – 1 ТРАВНЯ 2008 р.

БЕЗВОЛЬНІСТЬ

Тести засвідчили нездатність
Тимошенко до реформ. Стор. 22

ВЕЛИКДЕНЬ!

Як читати символи ікони.
Стор. 24

НАШІ В ТОНДУРАСІ

Українці й наркокартелі.
Стор. 26

Прем'Єрко

ISSN 1996-1561

МАЛЮНКИ УКРАЇНЦЯ ПІДКОРЮЮТЬ СВІТ. СТОР. 48

Оформити передплату ви можете:

1. У редакції:

- заповніть квитанцію;
- оплатіть її у будь-якому найближчому відділенні банку;
- розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- відправте заповнений бланк замовлення (квитанцію про оплату):

- факсом: (044) 503-37-41, 258-88-48
- поштою: ТОВ «Український тиждень», вул. Васильківська, 2а, м. Київ, 03040

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць — 14 грн;**
- 3 місяці — 42 грн;**
- 6 місяців — 84 грн;**
- 8 місяців — 112 грн**

2. У будь-якому відділенні зв'язку

«Укрпошта».

Передплатний індекс – 99319

3. У передплатних агенціях:

АТЗТ «САММІТ» (м. Київ)
(044) 254-50-50 (багатоканальний)

ДП «САММІТ-Крим»
(м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56

Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта)
(0654) 32-41-35

«САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60,
14-22-61

«САММІТ-Кременчук»
(0536(6) 3-21-88, 79-61-89

ДП «САММІТ-Дніпропетровськ»
(056) 370-44-23, 370-45-12

ТОВ «ПресЦентр»:
(м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80
(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39

ТОВ «Фірма Періодика»
(м.Київ) (044) 278-00-24

ТОВ Агенція передплати «Меркурій»:
(м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88
(м. Кременчук) (0536) 70-03-84

ТОВ фірма «Меркурій»:
(м. Дніпропетровськ)
(056) 721-93-93, 721-93-94
(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбасс-Інформ»
(м. Донецьк) (062) 345-15-92,
345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472)
45-31-13, 45-25-10

ПП «Медіа-Новости»
(м. Полтава) (0532) 50-90-75

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
			поточний рахунок отримувача	код отримувача
касир	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012	
			МФО банку	
	Прізвище, ім'я та по батькові платника			
	Адреса платника, телефон			
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»			
	період:			
	платник (підпис)		сума, грн	

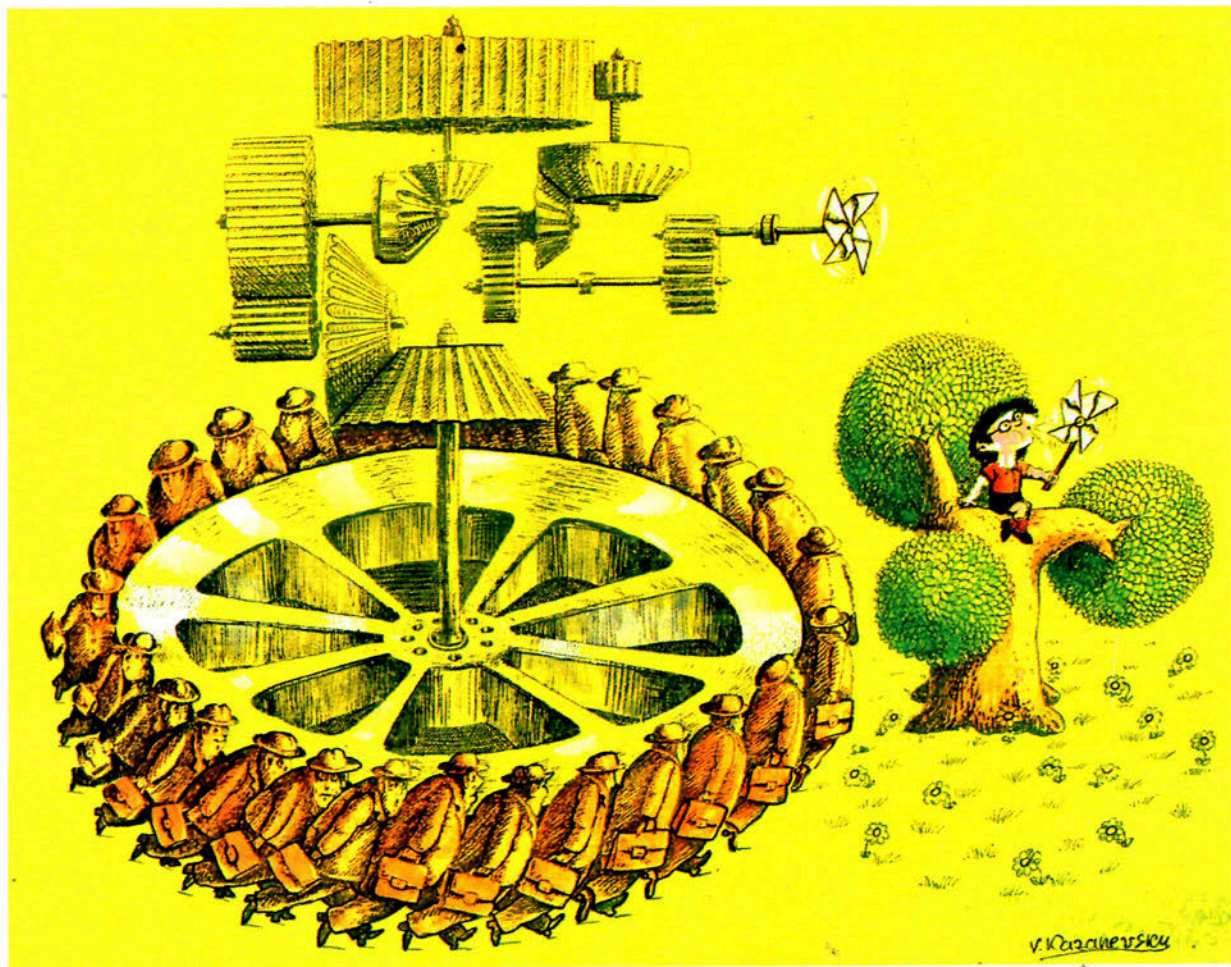
квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
			поточний рахунок отримувача	код отримувача
касир	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012	
			МФО банку	
	Прізвище, ім'я та по батькові платника			
	Адреса платника, телефон			
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»			
	період:			
	платник (підпис)		сума, грн	

За детальною інформацією
звертайтеся за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати
Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

«Казали: «розбудова держави, розбудова держави», а врешті-решт розбудували державу клерків та міліціонерів», – лапідарно висловився

а не делегувати повноваження клеркам найвищого рівня. Малюнок Володимира Казаневського

кіляк року тому відомий український журналіст Дмитро Тізов. Мабуть, батьки ніці мрії про дещо

іншу державу, де з корупцією та бюрократією боротимуться не з'яри, а знизь – самі громадяни. Для цього треба лише повернути у свої сили,

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчинський
Заступник головного редактора Павло Солодько
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'янук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ новин Наталя Васютин
Відділ країни Ігор Кручак
Відділ історії та науки Роман Кабачій
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожицька
Літературний редактор Олександр Григор'єв
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник

Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков, Микола Титаренко
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Вікторія Буянова, Анатолій Белов
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стовпюва
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталя Астаф'єва
Відділ маркетингу Ганна Кашеда
Помічник шеф-редактора Олена Чекан
Свідцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.

Друк ЗД «БІЛД-ПРИНТ»
 Київ, вул. Довженко, 3
№ зам. 52461
Наклад 24 100
Адреса редакції 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2 а
Юридична адреса 01030, Київ,
 вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Телефон (044) 503 3740
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

ОДНОКЛАСНИКИ

ЮРІЙ МАКАРОВ

Я спізнився. Цивілізована частина суспільства вже не перший рік висить на сайті Odnoklassniki.ru, я ж потрапив на нього щойно.

Після першого, цілком зрозумілого емоційного потрясіння, пов'язаного зі спогляданням раптом постарілих юнацьких облич і їх порівнянням із дзеркалом, настає одразу друге — географічне. Ось нинішні координати дівчат, котрі будили перші спалахи мого лібідо, й хлопців, з якими я ділився першими проявами розгубленості перед світом.

США: Нью-Йорк, Чикаго, Детройт, Лос-Анджелес, Сіетл, Сан-Дієго... Німеччина: Дрезден, Франкфурт, Вайль-ам-Рейн... Франція: Тулуза... Венесуела: Каракас!.. Два містечка в Ізраїлі, назви яких мені нічого не говорять. Усього лише одна людина — в Росії: Москва. З майже сотні випускників 1972 року (класи 10-А, 10-Б і 10-В) не менше двадцять обрали еміграцію. Повернувся один. З усіх нас, до речі, він був найдорослішим.

Цифри, як кажуть соціологи, нерелевантні. Не всі сто є користувачами цього російського сервісу, тож 20 відсотків — мінімальний показник. Підкреслюю, *alma mater*, яка мене випестила, була цілком звичайною київською школою на тодішній столичній околиці. Столичній — але околиці. Навіть без поглибленого вивчення англійської.

З цього скромного, майже індивідуального досвіду можна зробити безліч висновків у широкому діапазоні від плачу за втраченими синами і дочками неньки до прокльонів на адресу тих, хто ту ж таки неньку залишили у важку для неї годину. І оскільки згадати, коли, власне, година була нелі-

хою без підказки важко, мимоволі схиляюся до першого варіанта.

Але плакати не хочеться, коли бачиш фото з рідними усміхненими мармизами. Хочеться радіти за давніх товаришів, у яких на Нью-Йоркщині просторий будиночок (я колись не обачно відмовився від депутатства, тож мені такий не світить), гарна дочка, смішний онук, симпатичний собака, акуратний садочок. І ти вже домовляєшся, що заїдеш до них, якщо випаде нагода взяти відпустку й дадуть американську візу (причому і те, й інше досить імовірно).

Мимоволі констатуєш, що діаспора тепер не наслідок біди, як наприкінці XIX сторіччя, чи залізних ґрат, як наприкінці XX. Далі, рухаючись шляхом логіки, усвідомлюєш, що еміграція вже не трагедія, не «маленька смерть» (як сприймався від'їзд друзів до Ізраїлю в кінці 70-х), а звичайна обставина життя. Світ великий, кордони прозорішають, життя — це пригода, а не тягар.

А як же ж Батьківщина? Що ж, кожен сам визначає для себе міру відповідальності за себе і за свою країну, це питання індивідуального, дуже інтимного вибору. Я, скажімо, не міг би емігрувати, в мене така мелодія життя, але це не означає, що я зневажатиму того, в кого вона інакша. Тим більше, що від'їзд рідко буває остаточним.

Американець завжди залишиться американцем, навіть якщо він житиме в нас двадцять років (я знаю одного такого). Француз так само залишиться французом. Українець на чужині стає більшим українцем, ніж удома. Щодо наших євреїв, то я неодноразово переконувався, що й вони, всупереч прислів'ю, вивозять на підошвах часточку Батьківщини. Із часом образи

забуваються, а залишається сентимент, не кажучи вже про «географічні» прізвиська: американці Уманські, Бердичевські, Вінницькі приречені пам'ятати про землю предків.

Це я до того, що діаспора, за умови розумного ставлення, є для нації певним ресурсом — не лише матеріальним (про що згадують у першу чергу), не лише додатковим фактором впливу й навіть любіювання (окрім українців, непогано це роблять вірмени), а й певним резервом, власне, ідентичності. Внесок канадських та американських братів по крові в розбудову незалежної України не варто переоцінювати, але й недооцінювати його було б, як мінімум, невдячністю. Це вони зберегли для нас тексти, пам'ятки, свідчення, звичаї, ауру й, головне, гідність, яких ми тоді конче потребували.

Ми в цьому сенсі, повторюю, не унікальні: італійці, ірландці, поляки, а тепер уже й турки, китайці, індуїсти живуть у світі «на два дома». Добре це чи погано, залежить від широти переконань і типу культури, але так воно є. Хтось при цьому акцентується на підвищеному градусі соціальних проблем саме в середовищі прибульців, хтось, навпаки, нагадує, що будь-яка сучасна нація є наслідком тих чи інших міграцій, результатом здебільшого не надто ідилічних зіткнень різних етносів. Ми в цьому ряду — аж ніяк не виняток.

Приборкати процес переселення народів не вдавалося ще нікому, крім Гітлера, Сталіна та Пол Пота. Натомість отримати від цього певні переваги — це завдання, гідне держави, що претендує на високе звання європейської. Це я себе так заспокоюю. Хоча, насправді, талановиті мої однокласники стали б сьогодні нам у пригоді. ■

| У НОМЕРІ |

ГРАФІКА: АНДРІЙ ЄРАМОЛЕНКО

38 ГРОШІ, НА ВИХІД!
Українці скуповують заводи в Європі, Америці, Австралії

ФОТО: THOMAS ZEHNER

58 МАДАГАСКАР – МОЯ УТОПІЯ
Країна зниклих чаклунів

ФОТО: АРХІВУ ІСМ-ІНКА

70 ГОГОЛЬ-МОГОЛЬ
Весняний «ГогольFest» починається!

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.
Малюнок Володимира Казаневського

ОСОБИСТА ДУМКА

2 ОДНОКЛАСНИКИ.
Авторська колонка Юрія Макарова

НА ЧАСІ

4 ФОТО ТИЖНЯ.
Надійний засіб проти целюліту

6 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.
У фарватері Тимошенко

12 СУБ'ЄКТИВ.
Атомні станції – геть

ВПРИТУЛ

14 ГОТОВИЙ СТАТИ ПЕРЕГНОЄМ.
Інтерв'ю з режисером і радником міністра Сергієм Проскурнею

20 УРОКИ НАХАБСТВА.
Затулін знову в Києві

22 ПОЛЮВАННЯ НА БАТЬКІВ.
Чому Тимошенко проти вступних тестів

24 ХРИСТОС ПЕРЕМАГАЄ!
Символізм православної ікони

26 УКРАЇНСЬКО-КОЛУМБІЙСЬКИЙ НАРКОКАРТЕЛЬ.
Наші бандити успішно освоюють Південну Америку

30 БАРЕЛЬ ПШЕНИЦІ.
Рослинна енергетика як державний резерв

34 ВІДКРИТТЯ КІНОБУМУ.
Боллівуд переїздить до Узбекистану

36 ТРЕТІЙ ВИМІР ПРИП'ЯТІ.
Місто-привид чи місто-музей?

ТЕМА ТИЖНЯ

38 ГРОШІ, НА ВИХІД!
Українські інвестиції за кордоном

МИ

48 ЮВЕЛІР КНИЖКОВОЇ ГРАФІКИ.
Прем'єр, фокстер, гондольєр, В'єрко-Сердючко

53 ЄВРОМЕКСИКА. Україна та Латинська Америка – схожість реалій

54 ПОНТ ОДЕСЬКИЙ.
Місто співаків та шахраїв

НАВІГАТОР

58 МАДАГАСКАР – МОЯ УТОПІЯ.
Острів баобабів

64 АЛХІМІЯ ПОБУТУ.
Хімічна реінкарнація брудних речей

66 ПІГУЛКИ СТРУНКОСТІ.
Відключити «жировий ген»

68 ОЗБРОЄНІ ІНТЕЛЕКТУАЛИ.
Фехтувальники без масок

70 ГОГОЛЬ-МОГОЛЬ. Весняний «ГогольFest» починається!

72 ГОГОЛЬ І СКЛЕПІННЯ.
Іда Ворс про «Мистецький Арсенал»

73 ТЕЗИ КВІТНЕВОГО СЕЗОНУ.
Акценти в музиці

74 ЗЛІПИТИ КАРТИНУ. Об'єм, який складають фарби, ганчірочки, пісок, тріски

76 ВІДГУКИ. Вистави, фільми, виставки, книги, музичні записи

78 АНОНСИ. Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 КІЛЬКА СЛІВ ВІД ЖУРНАЛІСТІВ Тижня

54 ПОНТ ОДЕСЬКИЙ
«На Дерибасовской
открылась пивная,
там собиралась
компания блазная»

ОБКЛАДИНКА: ВИКОРИСТАНО ІЛЮСТРАЦІЮ
ВЛАДИСЛАВА ЄРКА

Надійний засіб проти целюліту

«Відкритий кубок Києва – 2008» з бодібілдингу та бодіфітнесу, що проходив у неділю, не привернув надмірної уваги ЗМІ, навіть спортивних. Можна зробити висновок, що лаври нинішнього губернатора Каліфорнії, а колишнього чемпіона-культуриста Арнольда Шварценегера, не дуже турбують українців. Мабуть, часи, коли фани «Термінатора» перетворювали мало не кожен підвал на імпровізований спорт-

зал для тягання заліза, відійшли в минуле. Проте навіть ті ентузіасти, які взяли участь у «Кубку», здатні були не на жарт вразити публіку. Перед змаганнями всі учасники та учасниці натерлися коричневою фарбою, яка найкраще підкреслює рельєф м'язів. Невідомо, чи сприяє «качання» мускулатури фізичному здоров'ю, але в одному можна бути абсолютно певним: цим дівчатам целюліт не загрожує.

| НА ЧАСИ |

ФОТО: АНДРИЙ ТОМАШ

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ЮРІЙ НУЖНЕНКО
 захистив титул
 чемпіона світу

31-річний український боксер відстояв титул чемпіона світу в напівсередній вазі (66,7 кг) у двобої з пуерториканцем Ірвінгом Гарсією. Після бою лікар три години накладав на обличчя Юрія пластирі.

МИХАЙЛО ДОБКІН
 хоче пам'ятник
 жертвам УПА

Мер Харкова обіцяє встановити пам'ятник «жертвам, які полягли від рук вояків Української повстанської армії». Це

він заявив після того, як міська рада скасувала своє ж попереднє рішення про встановлення у місті пам'ятного знака на честь 50-річчя УПА.

ЮЛІЯ ТИМОШЕНКО
 Прем'єрку похвалив
 Всесвітній банк

Директор Всесвітнього банку Нгозі Оконджано-Івела, перебуваючи в Києві, позитивно оцінив заходи українського

уряду щодо боротьби з інфляцією. При цьому він порадив прем'єрці «гнучкіше ставитися до курсу гривні» й використовувати це як ще один засіб зупинити зростання інфляції.

НІКОЛЯ САРКОЗІ
 висловили недовіру

72% французів не задоволені роботою свого президента. Такі дані опитування оприлюднив журнал Paris-Match. 65% опитаних стверджують,

що Саркозі не дотримав своїх передвиборчих обіцянок, а 48% впевнені, що за його правління погіршилася економічна ситуація.

НІНО БУРДЖАНАДЗЕ
 оголосила про
 припинення кар'єри

Спікер грузинського парламенту несподівано відмовилася брати участь у достро-

кових виборах до парламенту й оголосила про припинення кар'єри. Опозиція пов'язує це з тим, що в президентській партії назріла політична криза.

У фарватері Тимошенко

Янукович підсилив свої позиції у Партії регіонів, але користі від цього не буде ні йому, ні очолюваній ним політичній силі

У суботу в Києві пройшов закритий з'їзд Партії регіонів. Відома захисниця вільного слова Ганна Герман пояснила закритість прямолинійно — на заході розмовлятимуть відверто, тому журналісти будуть зайві. Заяви, які з'явилися у пресі ще до з'їзду, виявилися своєрідним інформаційним прикриттям. Світ так і не побачив зміненої програми партії з м'якшою позицією щодо НАТО та другої державної мови, про яку до того говорив Борис Колесников. Не виправдались і прогнози частини оглядачів щодо ослаблення позицій Віктора Януковича та його групи. Дійсно, нічого подібного не відбулось і близько. У прийнятій на з'їзді новій програмі партії були закріплені положення про те, що Україна має бути позаблоковою, а російська мова — стати другою державною. Віктор Янукович значно підсилив свої позиції: на з'їзді він отримав дві керівні посади — голови політради та її президії, в які увійшли 28 найвпливовіших регіоналів. Така струк-

тура з'явилася в новому статуті партії й разом з новою, більш жорсткою схемою роботи з регіональними представництвами партії, є відвертою підготовкою до позачергових виборів. Фактично через президію політради та своїх заступників, котрі відповідають за регіони, Янукович одноосібно контролює партію. Борис Колесников, який на посаді голови штабу партії останнім часом визначав її стратегію, став всього лише одним із 12-ти заступників Януковича. Взагалі можна сказати, що група Ріната Ахметова, до якої відноситься й Колесников, за резуль-

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА МАЙКА

ПІСЛЯ ДРУГОЇ ПЛЯШКИ...

НАВІТЬ СЕРЕД

НА ЧАСІ

татами з'їзду в кращому разі не втратила свої позиції. Сам Ахметов на з'їзді був відсутній — він перебував на похоронах Віктора Носова — екстренера «Шахтаря» часів СРСР. Послабили свої позиції Андрій Ключев, Микола Азаров та Володимир Рибак. Підсилилась група Сергія Львовичкіна, котру пов'язують із власником РосУкрЕнерго Дмитром Фірташем. Фактично це закріплення його фінансової ваги у вигляді посад. Однак підсилення позицій Віктора Януковича не піде йому на користь. По-перше, воно стало можливим

лише завдяки тому, що за останні півроку Юлія Тимошенко впевнено нарощує свій рейтинг і потужність БЮТу. Спроби частини ПР поставити на союз із Секретаріатом Президента для створення широкої коаліції закінчилися невдачею. Якби сталося навпаки, ПР вже була б приватизована Рінатом Ахметовим. А так демократична коаліція, прем'єрство Тимошенко, її підсилення, конфлікт з Президентом та перспектива ще одних дострокових виборів зіграли на руку Вікторові Януковичу та дозволили йому відновити позиції, втрачені у 2007-му. Але особливість Януковича у тому, що він не здатний перехопити ініціативу та змушений рухатися у фарватері Тимошенко, чітко за її планом. Конкретна тактика — конституційні зміни, що ліквідовують посаду президента, чи дострокові вибори із збільшеним порогом, які призведуть до двохпартійності БЮТ-ПР, — не має особливого значення.

Секрет у тому, що Янукович вже не може без Ющенка. Як показує досвід останніх 4-х років, Президент — це єдиний спаринг-партнер, з яким той може грати. Тільки Ющенко здатний витягувати лідера ПР із самих прикрих поразок. Янукович занадто м'який та нерішучий, щоб впоратись із Тимошенко. Для неї він не суперник.

Анатолій Бондаренко

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ГЕТЬ АВТОМАТИ. У Львові біля міськради відбулась акція «Вбий одного бандита».

ПИСАНКАРСТВО. На Івано-Франківщині почали продавати писанки на страусячих яйцях. Ціна — 300 грн.

ХРЕСНИЙ ХІД. Найдовший хресний хід задля миру у світі, який розпочався торік на Афоні, прибув на Дніпропетровщину.

ВИСТАВКА. У Києві пройшла виставка «Майстер клинок-2008», на котрій експонують копію шаблі Мазепи.

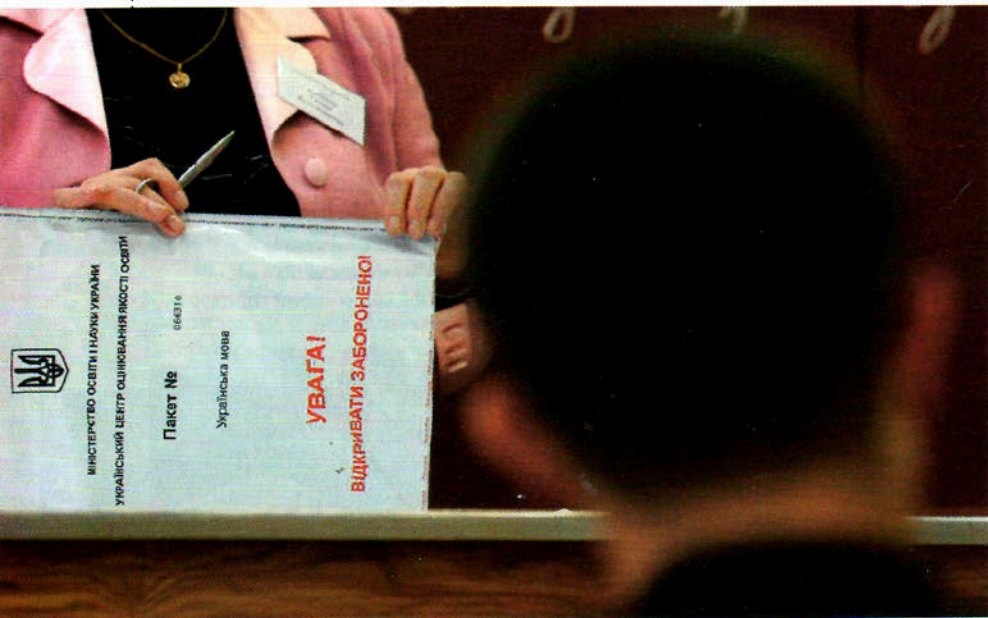

ПОЖЕЖА. У На Львівщині горіла церква, побудована 1673 р. У дерев'яній будівлі УГКЦ вогнем знищено покрівлю й пошкоджено стіни.

БОБРІВ...

...«СВОБОДА СЛОВА»

Тестування: випускники не скаржилися

Тиждень лізнався від спостерігачів, як відбувався перший іспит зовнішнього тестування

Понад 460 тисяч випускників українських шкіл минулого вівторка відповідали на питання з української мови та літератури. За учнями цього дня спостерігала чи не вся країна. Тестування пройшло досить успішно. Як розповів **Тижню** координатор освітніх програм Громадянської мережі «Опора» Андрій Гевко, все відбулося навіть краще, ніж очікували. 1650 спостерігачів від «Опори» перебували під час тестування поряд з учнями всіх регіонів країни. «Все пройшло спокійно, — каже пан Гевко. — Звісно, виникали якісь негаразди. Наприклад, на деяких пунктах тестування не хотіли реєструвати наших спостерігачів. Також хочу відзначити низький рівень підготовки інструкторів — через це траплялися технічні проблеми». Наш співрозмовник припускає, що, можливо, дехто з інструкторів не дуже сумлінно працював через низьку оплату — близько 60 грн. на день.

Явка була досить високою: за інформацією Міносвіти, 92% випускників пройшли тестування. Представник «Опори» розповів:

«Часу було вдосталь (3 години), більшість учнів виходили з аудиторій набагато раніше. За нашими даними, апеляцій учні не писали, хоча мали право поскаржитися на організацію процесу».

У день тестування стало відомо про напівкомічний випадок — двоє учнів у Криму прийшли на іспит напідпитку. Тестуватися їм не дозволили. Проте в них буде ще один шанс — у червні відбудеться додаткова сесія для тих, хто не встиг на перший іспит. Випробування для випускників триватимуть до 4 червня. Наступний іспит (математика) — 29 квітня.

Тести є ключовим кроком, щоб реформувати систему освіти й подолати корупцію під час вступу до ВНЗ. Цей захід можна було б розглядати як важливу перемогу уряду в модернізації країни. Проте такої оцінки завадила сама прем'єрка Тимошенко, заявивши, що уряд хоче скасувати тестування. Вже після того, як захід відбувся, вона доручила створити робочу групу, яка має терміново змінити законодавство щодо тестування.

Рада «Євро-2012»

Створення Ради почалося з биття келихів

Мери міст, у яких проходитимуть фінальні матчі Чемпіонату Європи з футболу, зібралися у Львові й утворили Раду міст «Євро-2012». Її завдання — координувати дії української та польської місцевих влад під час підготовки до змагань, обмінюватися досвідом і допомагати одне одному.

Після підписання документів учасникам запропонували випити шампанського за успіх справи. Офіціант не втримав тацю — скляні келихи впали й розбилися. Президент Віктор Ющенко, який був присутній на церемонії, жартома поцікавився, чи не навмисно організатори спланували такий «конфуз», і зауважив, що це — на щастя.

Вибух у Києві

Міністр внутрішніх справ вважає, що це теракт на честь Гітлера

У столичному парку ім. Шевченка в урні зі сміттям вибухнула саморобна бомба. Потужність вибуху — 100 г у тротиловому еквіваленті. Дві студентки, які опинилися поряд з урною, постраждали. Та загрози їхньому життю немає.

За фактом вибуху порушено кримінальну справу. Основна версія — хуліганство. Адаже вагомих доказів тероризму поки немає. Експерти припускають, що терористи обрали б більш поживлене місце, та й вибухівку з детонатором. Але Юрій Луценко, міністр внутрішніх справ, не виключає, що це міг бути такий теракт. «Можливо, таким чином святкували день народження Гітлера», — заявив міністр.

на стор. 22–23 читайте про те, кому вигідно зрівнати тестування і навіщо це потрібно

ОПИТУВАННЯ

Скоробогатки

Незважаючи на світову фінансову кризу, мільйонерів все більше

Кількість мільйонерів на планеті на початок 2008 року зросла до 8 млн. Такі дані оприлюднили британські компанії «Citi Private Bank» і «Knight Frank».

Примітно, що лідерство в швидкому збагаченні ведуть азійські країни – Китай, Індія та Казахстан. У двох перших економіка розвивається семимільйонними кроками за рахунок дешевої робочої сили, у третій – ко-

рисних копалин. Із тієї ж причини, що й Казахстан, швидко багатіють у Бразилії, Канаді, Австралії та Росії. У кожній із цих країн кількість мільйонерів за останній рік збільшилася більше ніж на 8500. Проте, у відсотковому відношенні Казахстан зі своїми новими 900-ми нуворишами їх випереджає. За загальною ж кількістю багатіїв лідером залишається США.

Наших співвітчизників британці не включили до списку «піддослідних». Але, за версією американського журналу Forbes, в Україні 7 мільярдів – Рінат Ахметов, Ігор Коломойський, Віктор Пінчук, Геннадій Боголюбов, Костянтин Жеваго, Віталій Гайдук і його партнер Сергій Тарута. А мільйонерів серед українців рівно сотня.

НАТХНЕННЯ

Стратити не можна помилувати

Міністр внутрішніх справ Юрій Луценко переконаний, що в Україні необхідно відновити смертну кару з відстрочкою в 10 років. «Упродовж цього періоду (10 років – прим. авт.) засуджений до страти матиме можливість оскаржити рішення суду в усіх інстанціях, передбачених законодавством», – пояснив міністр.

*Нікого справді не хвилює страта –
В нас буде референдум
лиш по НАТО,
А скільки саме вироків
чекати –
Від виборів лише залежить
дата.*

Рима Шотижнева

Українки завдали клопотів Пентагону

Слов'янки фіктивно виходили заміж за американських військових

У США арештовано 33 подружні пари, яких підозрюють у шлюбних шахрайствах.

За словами Семюеля Уорта, спецагента жандармерії військово-морської бази в Норфолку, моряки знайомилися з дівчатами в прибережних барах. Частенько між першим побаченням і шлюбною церемонією проходило не більше 2-3 годин (!). Шлюб був вигідний обидвом сторонам. Росіянкам і українкам, які приїжджали до штатів за туристичними чи студентськими візами, він надавав право на спрощену процедуру отримання громадянства. А військові моряки при одруженні отримували право на додаткові виплати за житло. В результаті військово-морський бюджет Америки втратив понад \$500 000.

Та це не основне. Особливу пікантність справі додає те, що багато хто з дівчат, які вийшли заміж, одержали перепустки на базу в Норфолку. Не знаючи істинних намірів фіктивних

дружин моряків, слідство сушить голову над тим, до яких військових таємниць вони могли добратися. У Пентагоні серйозно говорять про те, що фіктивні шлюби можуть завдати шкоди безпеці країни та боєздатності флоту.

Курсом Чавеса

Парагвай обрав президентом соціаліста-священника

Майже по всій Латинській Америці до влади приходять соціалісти. От і Парагвай обрав собі «червоного» президента. Цікаво, що під час виборів підтримати пролівого кандидата Фернандо Луго (56 років) прибули делегації однодумців з Венесуели, Болівії та Еквадору, які заявили, що готові взяти до рук зброю, якщо він не стане президентом. Але цього робити не довелося. На виборах таки переміг колишній католицький єпископ. Він стане першим екс-священником у світі, який очолить країну. Головним суперником Луго була кандидатура від партії «Колорадо» Бланка Овелар. Його перемога завершила 61-річний період правління партії «Колорадо».

Луго служив церкві понад 30 років. 2006-го відмовився від сану, бо згідно з місцевим законодавством духовна особа не має права займатися політикою. Він виступав на підтримку збіднілих фермерів, саме тому його називають «єпископом бідності». У Парагваї 43% населення живе за межею бідності. Луго буде правити країною до 2013 року.

Грузія vs Росія: ситуація загострюється

Конфлікт навколо збитого літака-розвідника докотився до ООН

Набирає обертів конфлікт із приводу грузинського безпілотного літака, збитого над територією Абхазії. У Тбілісі заявляють, що його знищили російські військово-повітряні сили. Росіяни стверджують, що не мають до цього жодного відношення. Абхазька сторона заявляє — літак збили їхні військові. На оприлюдненій Грузією відеозйомці, зробленій начебто камерою збитого літака, видно, що ракету в нього випустив винищувач МіГ. Таких літаків немає на озброєнні ні у грузинів, ні в абхазців. Є тільки у росіян. Грузія звернулась до ООН із проханням розслідувати обставини інциденту.

«Бойовий літак Російської Федерації бомбить грузинську територію — здійснює акт агресії, порушуючи кордони та загрожуючи безпеці грузинського народу. Це недружній і неприйнятний акт, який зневажає положення міжна-

родного права», — заявив президент Грузії Міхаїл Саакашвілі. Річ у тім, що Грузія не визнала самопроголошення незалежності Абхазії й досі вважає її своєю територією. Росія ж поводить так, начебто Абхазія — уже її частина. До того ж, винищувачі РФ вже не вперше перелітають грузинський кордон.

Пліткам — ні!

Путін поквитався з газетою, яка його «одружила»

У Росії закрили газету «Московський кореспондент», яка написала, що президент Володимир Путін (55 років) збирається одружитися з гімнасткою Аліною Кабаєвою (24 роки). Газету закрили через декілька годин після того, як Путін, перебуваючи з візитом на Сардинії, сказав, що в цій статті немає жодного слова правди, й висміяв «грипозні носи та еротичні фантазії» її авторів.

Піратів узяли штурмом

На них чекає смертна кара

Не встигла закінчитись епопея з захопленням сомалійськими піратами французької круїзної яхти Le Ponant [див. Тижень № 16, 18-24 квітня], як бандити знову взялися за своє. За кілька днів корсари захопили два судна й обстріляли танкер.

Спочатку напад зазнав іспанський траулер Playa de Bakio. З мобільного телефону одного заручника пірати зв'язалися з власниками корабля, представилися бойовиками та вимагали викуп, протесумайдосі тримається в таємниці. Playa de Bakio на плаву, Іспанія готує операцію з визволення моряків.

Через два дні потрапило в полон торговельне судно Al Khaleej (Об'єднані Арабські Емірати), яке перевозило продукти. Але цього разу взяти шалені гроші за заручників піратам не вдалося. Арабське судно звільнили сили безпеки Пунтленду (самопроголошена автономія Сомалі). Трьох піратів і одного правоохоронця поранено. Всіх 14 заручників звільнено. Злочинців, які захопили корабель, заарештували й відвезли до пунтлендської в'язниці. Згідно з місцевими антипіратськими законами, їх засудять до страти.

ОЦІНКА

АНДРІЙ ЛАВРИК
редактор відділу розслідувань

Страх і ненависть в Охтирці

Вони просто хотіли побитися

Охтирське побоїще – найогидніше видовище, яке мені доводилося бачити по ТБ за останній час (виступи політиків я тут не враховую, а російські телесеріали не дивлюся). Перше враження від останніх хвилин матчу «Нафтовик-Укрнафта» – «Динамо-Київ зводилося до думки: «Де дніпропетровський «Беркут»?» Адже такі масові заворушення слід придушувати за всією суворістю закону в самому зародку. Втім, вивчивши всю доступну інформацію щодо інциденту в Охтирці (зокрема відгуки вболівальників «Нафтовика» та «Динамо»), дійшов висновку, що в цій неприємній історії безневинних жертв немає. Винні й охтирці, й кияни, і, як завжди, наша доблесна міліція.

Те, що «динамо-ультрас» далеко не янголи, давно всі знають. І те, що за кілька годин до матчу дехто з них відбирав алкоголь і наїдки в місцевих торговців, – визнають і самі кийські вболівальники. Але складно говорити, хто саме спровокував бійку вже під час матчу. Адміністрація ФК «Динамо» заявляє про «провокаційні маски», охтирські вболівальники вказують на «столичних відморозків», кийські – на «місцевих «гопників». Утім, хто винен наразі несуттєво. Принципово те, що бійку таки можна було попередити. Але маємо результат: розбитий стадіон, десятки поранених від граду розтрощених стільців, скляних пляшок, цеглин та ударів гумових кийків.

Слід зазначити, що серйозні сутички під час футбольних матчів дедалі частішають. Лише за останній місяць зафіксовано чотири таких випадки. Зокрема, 6 квітня під час матчу «Металіст» (Харків) – «Дніпро» (Дніпропетровськ) міліція не змогла припи-

нити провокації з боку окремих уболівальників, що вилилося спочатку в «перестрілку» підручними предметами між ворожими секторами, потім – у сутички з силами правопорядку. 12 квітня в Одесі під час гри між місцевим «Чорноморцем» і столичним «Арсеналом» міліціонери не доглядили групу провокаторів із числа одеситів, які ініціювали бійку.

Українське фанатське середовище стає все агресивнішим на хвилі поширення футбольного руху загалом. Охтирці порядку не встигають за активністю фанатів і наразі можуть протиставити їм тільки аналогічну агресію. Хтось убачає в цьому масштабну змову, спрямовану на зрив української частини «Євро-2012». На мою ж думку, не варто кивати на різних «масонів» через дурість у власних головах. До того ж, подібні футбольні битви – не рідкість і для цивілізованої Європи. Водночас відверто зізнаюсь: я не вболівальник, і якби не бійка на трибунах охтирського стадіону, перемикнув би телевізор на інший канал.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

posmixator

Жжерсть. Я в шоці. Позитивному. Тепер відчуваю, наскільки нам бракувало ТАКОГО журналу.

aandrusiak

Цей номер – бомба. Там дві статті («Агентура.RU» та «Вторгнення в голони») чітко описують, що з Україною намагається робити ФСБ. Браво **Тижню**.

katrulyska

З такими темпами скоро «брати старші» оголошать відкриття сезону на журналістів **Тижня**.

dzzvinka

Цей номер – найкращий з усіх попередніх. Вітаю. Так тримати! «Якщо не ми, то хто? Якщо не зараз, то коли?» <...>

jesfor

Шановна редакціє, в мене до вас декілька зауважень з приводу змісту матеріалу «Диверсанти: неонацисти національного походження». Я розумію, що зараз «антифашистська істерія» дуже модна та непогано «відшкодовується». Заздалегідь хочу сказати, що не захищаю й не підтримую націонал-соціалістичні рухи. Щоб потім не отримати добру порцію звинувачень. Якщо пан Буткевич ставив перед собою завдання «натягнути факти» на вже готову концепцію, а не дослідити явище ультраправого радикалізму, то в нього вийшло якісно. Але мені шкода журнал, бо від таких «розслідувань» він скоро перетвориться на «жовтенький журнальчег» для інтелектуальних маргіналів <...>

d_panas

На статтю «Диверсанти». Зустрів якое свого однокласника. Він, як виявилось, служив у 1988 – 89 роках у Чехословаччині. Коли почалася чеська Оксамитова революція, то він отримав від командування наказ. Кожного вечора переводягаться у «гражданку», йти в місто й хуліганити. Викрасти машину, розбити вітрину, щось підпалити... Панове, це стиль.

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** – ut-magazine.livejournal.com або надсилати на електронні скриньки авторів журналу. Форма для листування є на нашому сайті www.ut.net.ua під біографіями журналістів

ІГОР КРУЧИК
редактор відділу країни

Атомні станції – геть

Може, хоч у річницю Чорнобиля сказати? Атомні станції, що дісталися Україні у спадок від СРСР, не подарунок долі, а наше ресурсне прокляття. Їх варто й треба позакривати – всі! – як це зроблено з ЧАЕС.

За 50 років, відколи на планеті існує атомна енергетика (так, галузі лише 50 років), вона вже показала, що потребує чималих жертв. Атомні блоки, як поганські капища: гріють, однак полум'ям із пекла. Кажу про будь-які блоки, а радянського виробництва, котрі постачають зараз енергію Україні, – в першу чергу.

Сміття й нечистоти вже навчилися переробляти, а ось атомну золу – хіба тільки частково. Якби хтось винайшов спосіб переробки – отримав би десять Нобелівських премій. От на цього прийдешнього генія і на його винахід, конгеніальний вічному двигунові, мабуть, і покладає сподівання вся атомна енергетика.

Зараз як? Відпрацьовану нуклеарну гідоту просто закопують у шахти, заливають бетоном – на віки. Аби не випромінювали, лежали там тихо

в мороці. Але ж навіть бетон не вічний. Саркофаг у Прип'яті простояв лише 22 роки – і давно треба вже мурувати новий. А скільки саркофагів зміниться над ЧАЕС, поки там розпадеться остання шкідлива частка? Тим часом відпрацьоване паливо закопуватимуть, закопуватимуть, аж доки планета за кілька століть не перетвориться на суцільний ядерний могильник. Тоді, не виключено, почнеться ланцюгова реакція – й Земля спалахне надною зіркою.

Письменник Володимир Савченко колись довів, що ми власноруч готуємо ядерний апокаліпсис, продукуючи атомні відходи, та хто почув?

Вочевидь, запитують про інше: де нам брати енергію? Адже більше 50% її в Україні виробляють саме АЕС. Ядерне лобі – заможне, впливове й грошовите. Атомники думають про сьогоднішній день, а не про завтрашні проблеми. «Після нас – хоч саркофаг!» Українські ж «зелені», котрим ці думки, можливо, були б зрозуміліші, давно зійшли на манівці суспільного життя.

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором.
Рукописи не повертаються й не рецензуються.

Піккардійська Терція

20 травня, Дніпропетровськ
21 травня, Донецьк
23 травня, Запоріжжя
24 травня, Одеса

довідки за телефоном: 8 (056) 33 55 82

www.ariverterp.com

організатори:

головний медіа-партнер:

нова програма
"ЕТЮДИ"

Василь Кривенко
Генадій Мінченко
Василина Врублівська
Світлана Мухіна
Едуард Странадко
Іван Маринюк
Юлія Сердюкіна
Рита Батралева
Даниїл Філіповський
Юрій Козаків
Олександр Равичук
Олександр Чехманов
Віталій Крикунов
Ілля Чижик
Сергій Солонський
Віктор Суворов
Міла Тешева
Олександр Маслов
Олександр Гіллелов
Сергій Гуглев
Зіна Пономарьова
Фелікс Усачулян
Юрій Ковальчик

АЛЬБОМ
ФОТОГРАФІЙ
КОЛЕКЦІЙНОГО
ФОРМАТУ

www.blackandwhite.org.ua

KONTURPRESS

Шукайте
на книжкових
полицях

інсайт

УКРАЇНСЬКА ЧОРНО-БІЛА ФОТОГРАФІЯ ХХІ СТ.

До книги увійшли роботи українських фотографів, створені в новому тисячолітті за допомогою класичної аналогової техніки: зняті на чорно-білу фотоплівку й надруковані вручну на желатиново-срібному папері.

головний фотопартнер
Photographer

за підтримки
Погней

інформаційний партнер
Тиждень

ФОТО
СІТІ

інтернет-партнер
Лавка Бабун
lavka.babun.ua

| ВПРИТУЛ |

ГОТОВИЙ СТАТИ перегноєм

ВІДОМИЙ РЕЖИСЕР
СЕРГІЙ ПРОСКУРНЯ,
ТЕПЕР РАДНИК
МІНІСТРА КУЛЬТУРИ,
РОЗПОВІВ **ТИЖНЮ**
ПРО БОЖЕВІЛЬНИЙ
ПІАР, НАФТАЛІНОВУ
ГВАРДІЮ ТА КРЕАТИВНУ
СИЛУ

РОЗМОВЛЯВ Іван Лютий
ФОТО: Євген Котенко

«Фердидурке» –
ваша єдина
вистава після
10-ти років
творчої пау-
зи – не йде в Україні. Театральний
проект за Іваном Карпенком-Карим
та Лесем Подерв'янським, схоже, на-
казав довго жити. Ким ви є наразі:
режисером, живим анекдотом чи
державним службовцем?

– Я все-таки залишаюся Павлом
Мацапурою, але не ніжинським пол-
ковим катом, згідно з «Енеїдою» Івана
Котляревського, страченим за «яде-
ние человеческого мяса і прочія бо-
гопротивныя злодеяния». А тим Ма-
цапурою, який з волі Юрія Андрухо-
вичав «Рекреаціях» був проголошений
найгеніальнішим режисером усіх ча-
сів і народів [див. вірш]. Це не лише нік-
нейм моєї електронної скриньки. ▶

ДОСЬЄ

СЕРГІЙ ПРОСКУРНЯ

Режисер театру та кіно, сценарист, актор, продюсер, громадський діяч, міфологічна та фольклорна істота

Народився 28 листопада 1957 року у Львові. 1969-го переїхав з батьками до Черкас. Закінчив Черкаське музичне училище, Київський державний інститут театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого, Вищі режисерські курси. Служив у лавах Радянської армії (будбат). Працював режисером у Державному академічному драматичному театрі імені Івана Франка, викладачем КДТМ імені І. Карпенка-Карого. Автор вистав «Дума про братів Неазовських» за Ліною Костенко, «Друже Ні Бо, брате Ду Фу» за Олегом Лишею, «Одержима» за Лесею Українкою, «Фердидурке» за Вігольдом Гомбровичем. Головний режисер, співавтор концепції фестивалів «Червона рута» (1987–1989), «Вивих» (1990–1992). Співзасновник та художній керівник театру-студії «Будьмо!» (1988–1995). Директор Міжнародного театрального фестивалю та продюсерської агенції «Мистецьке Березілля» (1992–2003). Ініціатор і художній керівник полікультурного проекту «Гранди мистецтв» (1998–2001). Засновник ТОВ «Проскурня продакшн» (2007). З 2008-го – радник міністра культури і туризму України на громадських засадах.

Радникові міністра культури і туризму України притаманне тонке почуття прекрасного

Це постать, це ніша, яку ми розбудували спільними зусиллями цілого покоління. Сама професія режисера має кілька типових мацапурівських рис. З одного боку, вона прокляття: коли ти не можеш не працювати й не вмієш не працювати. З іншого вона деміургічна, бо в ній закладено потужний елемент щастя від роботи й спілкування з людьми, яких ти можеш поєднувати, роз'єднувати, змішувати, розставляти, використовувати – часом не так, як вони самі б хотіли. І ти постійно маєш переконувати, що твоя, мацапурівська думка, правильна.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ПІАР

У. Т.: До кабінету міністра культури, який запросив вас бути своїм радником, ви теж заходите по-мацапурівськи?

— Я не бачу себе державним службовцем і вважаю, що це було б несправедливо стосовно моєї сут-

ності. Відтоді, як Василь Вовкун, з яким нас поєднує чимало спільного в житті й творчості, запросив Кирила Стеценка, Олега Репецького, Кос-

підходу там досі не було. Навпаки, стара система дуже міцна. Але вона, я б сказав, антикультурна: структурована з погляду бюрократії, управ-

УКРАЇНСЬКЕ КУЛЬТУРНЕ ОТОЧЕННЯ, ПОПРИ ВСІ ЙОГО ВИБРИКИ, КЛОУНАДУ І ГРОТЕСКНІСТЬ, ЗАВЖДИ БУЛО НАПРОЧУД КОНСТРУКТИВНИМ

тянтина Ігнатчука, Сергія Тарана, Лідію Лихач, Юрія Савчука і мене допомагати йому на громадських засадах, наші взаємини в цій групі змінюються на очах. Так трансформуються стосунки між чоловіком і жінкою, щойно вони беруть шлюб. Василь Вовкун і його команда пропонують запровадити в міністерстві нову систему. Помилкою було б стверджувати, що системної роботи чи

лінія, адміністрування й... закрита для мистецького середовища. Наше завдання – відкрити її для суспільства, спочатку промацавши, зрозумівши її риси, форми, закутки, лабіринти, сюжети. І замість неї, врешті, запропонувати принципово інший підхід.

У. Т.: Чи й далі триватимуть ваші тематичні круглі столи на кшталт

«Культура після виборів», «Що робити?», «Бути чи не бути?»

— Аякже! Я впевнений, що нарешті запрацюють й експертні ради. Але не треба нас порівнювати з братами Капрановими. Вони діють методом громадського тиску і за принципом «хто голосніше закричить». А ми починали із серйозної теоретичної роботи і впливів на суспільні процеси через Національну раду з питань культури та духовності. По суті, капранових уже більше, ніж самої проблеми: доволі є ініціативних громадян, які прагнуть мітингувати, проводити прес-конференції та піаритися, наче божевільні. А десь поруч виникає й «Опора» зі своїми грантами, й певні політичні силуети або тіні, котрі ми, так би мовити, можемо тільки вловлювати. Аби не долучатися до цієї «ораторії», наша група хоче забезпечити зміни за допомогою законодавства. Ми підготували кілька важливих законопроектів

для покращення ситуації в мінливому й примхливому мистецькому середовищі — аби лише Верховна

чи на відкриття виставки Параджанова приходить стара гвардія, яка була колись дотичною до мистецьких процесів

КАПРАНОВИХ УЖЕ БІЛЬШЕ, НІЖ САМОЇ ПРОБЛЕМИ: ДОВОЛІ Є ІНІЦІАТИВНИХ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПРАГНУТЬ МІТИНГУВАТИ, ПРОВОДИТИ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЇ ТА ПІАРИТИСЯ, НАЧЕ БОЖЕВІЛЬНІ

Рада запрацювала по-людськи й нарешті звернула увагу на проблеми культури.

НАФТАЛІНОВА ГВАРДІЯ

У. Т.: Мінливість і примхи — одвічні категорії. А як щодо сьогоденного стану мистецького середовища?

— Воно втрачає своєрідну ауру, флер, так би мовити! Коли на акцію «Україна — зона культурного лиха»

на відкриття виставки Параджанова приходить стара гвардія, яка була колись дотичною до мистецьких процесів на кіностудії імені Довженка, у столичних театрах, художніх майстернях — від неї просто тхне нафталином. Це переважно бідні люди, котрі не вписалися в систему координат «дикого капіталізму», тотального піару й лакового гламуру. Вони ніби залишилися в давньому часі: носять ті ж кофтинки, що й у 1970-х, забувають по-чистити свої персні та сережки —

ВІРШ

«Павло Мацапура, злочинець»

Юрій Андрухович

наша змора нічна ти давиш на дух як магніт
що за черево бідне носило сей капосний плід
прогорів у злобі своїй ніби отруений гніт
мацапура павло скверносіє солодій содоміт

аж тепер йому страта мотузка амінь і гаплик
аж із вуст його темних повисне язик наче шлик
погойдаєшся чорною грушею павлику пане
кличмо з неба музик биймо в бубни тим паче в тимпани

повилазить усе навіть очі якими нас пік
а із неба комета рогата фінита і шиш
заговорена кров двадцяти і семи чоловік
перемелені кості монети серця і гашиш

чорний квіте ночей магістре залізних тортур
збур ходячий ганьба сім'ї мацапур
людоїд рукоблуд езуїт зорекрад
продавець вінків рушників дівчат

і зійшовши павло на хиткий на досмертний поміст
і говорить павло побачивши яма яка
ніжні ніжинці оскоромлені в піст
може був я лиш сумнів у Божих руках

а тепер полечу в нічний вавилон вавилон
і нікого з вас не болить не болить не скубе
що жив на світі такий павло
аби благими ви чули себе

та й поліз у петлю ніби там анаша
або херувимська музика ніжна
і хоч зашморг вийшла на світло душа
і кружляла над площею міста ніжина

й прикраси у патині. А дехто приходить не лише вгамувати свої ностальгійні почуття, але й по «шарову» випивку та бутерброди.

У. Т.: Цікаво, як на цьому тлі сьогодні виглядав би, наприклад, Параджанов?

— Мені його сьогодні дуже бракує. Тому що його присутність якраз і давала відчуття флеру — він був камертоном мистецького світу. Те, що ми називаємо тусовкою, не має до цього жодного відношення. Українське культурне оточення, попри всі його вибрики, клоунату й гротескність, завжди було напрочуд конструктивним. Тут з'являлися ідеї, народжувалися сценарії, виникали або розпадалися певні формування. Відбувався нормальний і справжній за сутністю процес, який потім почали імітувати творчі спілки. Наразі імітацією займаються вже серйозні інституції, тому й спілки ніяк не можуть померти — їх тримають на штучному живленні, як у реанімаційних палатах.

У. Т.: Здається, за двадцять років песимізм не залишив ні вас, ні державу...

— Україна все ж таки має дуже сильний потенціал: творчий, людський, ресурсний, природний. Тут колосальна енергетика. Якщо за всі ці роки країну не знищили і не пограбували остаточно, а ще грабують, і кожного разу є що прибрати до рук, і кінця тому не видно, — то які можуть бути песимістичні прогнози? Ми зараз маємо абсолютно унікальну ситуацію, чітко сформульовану моїм колегою Кирилом Стеценком. В Україні є шанс провести експеримент: з постколоніального суспільства, оминаючи безліч перехідних стадій, опинитися у суспільстві постінформаційному.

КРЕАТИВНА СИЛА

У. Т.: Дуже принадна ідея. Особливо, якщо врахувати, що в нас ще інформаційне суспільство не збудоване, вже не кажучи про громадянське...

— Так, у нас безліч симулякрів [див. словничок], і ми знаємо їх авторів. Тож, як це не парадоксально, наша до них непристосованість і є запорукою того, що нарешті щось може змінитися. І тому ми з колегами робимо дуже корисну справу. Очевидно, за нами хтось іде, і буквально з дня на день ми відчуємо, хто цей ХТОСЬ. Я готовий для цієї креативної сили стати перегноєм. Поки його дихання

Режисер, вигадник, містифікатор
Сергій Проскурня впевнено
крокує в майбутнє

ВПРИТУЛ

не таке гаряче й не таке імпульсивне, як би хотілося. Не можна заперечувати природні закони розвитку мистецтва — вони не залежать ані від міністерства, ані від ЦК партії. Нам потрібно навчитися розуміти сам процес: як з'являється вистава, як народжується симфонія, чому виникають творчі колективи, як люди збираються на репетиції, що таке репетиційний процес узагалі. І чи можна вимагати від Національного

мурні телемюзикли, не спроможний цікаво поставити Миколу Гоголя чи будь-якого іншого класика? Він просто розуміє, що на цьому ані копійки не заробить. І тому як людина раціональна й, порівняно зі мною, молода, працює на свою родину.

У. Т.: А ви людина непрактична?

— Так. Згадайте про мої взаємини з матеріальним світом: я фактично ніколи нічого ні в кого не про-

СЛОВНИЧОК

Симулякр (від лат. *simulo* «робити вигляд, прикидатися») — те, що в дійсності не має оригіналу. Як війна 1991 року в Персидській затоці, за якою громадськість спостерігала лише по CNN. Або переказ «Лісової пісні» своїми словами.

альному. Навіть гроші, коли потрапляють до моїх рук, дуже довго там не затримуються. Бо є кому і за що платити.

У. Т.: До речі, як там зараз ваші знамениті борги?

— Борги себе почувають прекрасно. По-перше, вони не ростуть. По-друге, в мене є надзвичайно сильні друзі, які допомагають мені час від часу притримувати штани. Щоб вони не впали й не відкрили українському суспільству мій худий, насиджений за комп'ютером зад (сміється). Штани сидять міцно, і поки що я не бачу того, хто хотів би їх зняти, аби мені всипати. ■

СТАРА ГВАРДІЯ ПРОСТО ТХНЕ НАФТАЛІНОМ. ЦІ ЛЮДИ НІБИ ЗАЛИШИЛИСЯ В ДАВНЬОМУ ЧАСІ: НОСЯТЬ ТІ Ж КОФТИНКИ, ЩО Й У 1970-Х. ДЕХТО ПРИХОДИТЬ НА РІЗНІ АКЦІЇ ПО «ШАРОВУ» ВИПИВКУ

симфонічного оркестру виняткової якості, якщо він не має елементарного приміщення, щоб над цією якістю працювати. Або, наприклад, невже ви думаете, що талановитий Семен Горов, який зараз знімає гла-

сив. І всі мої життєві втрати — зникнення картин Марії Приймаченко, малюнків Сергія Параджанова чи бібліотеки, яка загинула в каналізації бомбосховища, — чітко ілюструють мою незацікленість на матері-

Фоновий звук Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

Уроки НАХАБСТВА

РОСІЙСЬКІ ПОЛІТИКИ Й ПОЛІТОЛОГИ ПРОДЕМОНСТРУВАЛИ В КИЄВІ МАЙСТЕР-КЛАС ЗУХВАЛОСТІ. НАМ ТАКОЇ БРАКУЄ, ВІДЗНАЧИЛИ УКРАЇНЦІ

АВТОР: Антон Зікора

Новий етап своєї діяльності Українська філія Інституту країн СНД розпочала в новому приміщенні. Тепер ця організація орендує кілька просторих кімнат практично в самісінькому центрі Києва — на вулиці Сакаганського. Одна з місцевих визначних пам'яток — величезна курилка, яку сам директор Інституту Константин Затулін назвав філією Державної Думи з боротьби проти паління.

Власне, новий етап діяльності організації ознаменувався проведенням міжнародної конференції «Росія і Україна — стратегічне партнерство чи залізна завіса?» Захід

— Не скажу, оскільки це буде некоректно щодо «Росукрконсалтингу», комерційного підприємства.

— Який штат вашої організації?

— Зараз у нас в Україні 10–12 осіб, але кількість співробітників офісу збільшуватиметься.

— Хто вас фінансує?

— Інститут — громадська організація. Українська, але із засновниками, котрі перебувають, зокрема, і в Росії. Вона функціонує на кошти, які може переказати будь-який громадянин України, Росії, Америки, іншої країни для виконання статутних завдань. І наше головне статутне завдання — сприяти зміцненню російсько-українських відносин. Кошти на нашу діяльність переказують приватні особи.

Європі. «Важливо цей договір продовжити. Це унікальний документ, який є в наших відносинах», — сказав представник посольства Росії. Також за Договором висловився інший дипломат — колишній посол України в Італії та на Мальті Анатолій Орел. Але проти документа виступив президент фонду «Вільна Росія» Модест Колеров, стверджуючи, що цей документ не несе Росії безпеки. Також скепсис висловив і сам Константин Затулін. Мотивація зрозуміла. Зараз у Росії лунають думки про те, що приєднання України до

«УКРАЇНІ ПОТРІБНА СУМИРНА, БЕЗСЛОВЕСНА ДІЙНА КОРОВА!» — КРИЧАВ МОСКОВСЬКИЙ ГІСТЬ, МАЮЧИ НА УВАЗІ ПІД КОРОВОЮ РОСІЮ

обіцяв бути більш ніж глобальним: на круглий стіл запросили найвідоміших політологів з обох боків, депутатів Верховної Ради від усіх сил. Росію також представляв Всеволод Лоскутов, радник-посланник посольства РФ в Україні.

«ВЕЛИКОМУ ДОГОВОРУ» — НІ?

Конференція почалася з привітань на адресу Володимира Володимировича. Тільки це був не Путін, а Корнілов, директор Української філії Інституту країн СНД. Він приймав поздоровлення як господар нового офісу. **Тиждень** розпитав «імениника», як у центрі Києва опинилася «філія Державної Думи».

— Тут розміщена фірма «Росукрконсалтинг», яка люб'язно погодилася здати нам кілька кімнат, — відповів Корнілов.

— Скільки ви сплачуєте за оренду такого офісу?

— Із Росії?

— Не тільки.

— Хто вони, ці особи?

— Даруйте, я маю йти.

Відверто кажучи, «зміцнення російсько-українських відносин» відбувалося якось дивно. Учасники заходу одразу почали дискутувати, чи варто переглядати «Договір про дружбу, співпрацю і партнерство між Російською Федерацією і Україною». Першого квітня 2009 року виповнюється 10 років з дня набуття його чинності. А до 1 жовтня цього року потрібно вирішити, чи слід його дію продовжити, чи його треба денонсувати. «Великий договір», як його між собою називають політики й політологи, не пролонгують, якщо одна зі сторін заявить про вихід із нього.

Поміж прихильників Договору — Всеволод Лоскутов, який зазначив, що коли цей документ ухвалювали, він був одним із найкращих у

плану дій щодо членства в НАТО або інші форсовані кроки з її вступу до Альянсу автоматично означають вихід Києва з Договору. Щоправда, як сказав сам Затулін про цей документ, «думка щодо цього на етапі формування, вона невирішена наперед ні в один, ні в інший бік».

«ГАВЕЛІЗАЦІЯ» ЮЩЕНКА

Окрім питань, пов'язаних із Договором, висловлювалися про Голодомор, мову, Чорноморський флот та на інші хворобливі теми. І тут кожен гість говорив усе, що він думав. Наприклад, Алексій Пушков, оглядач телекомпанії «ТВЦ», порівняв Віктора Ющенка з колишнім президентом Чехії Вацлавом Гавелом. «Гавел і Ющенко — антиросійські місіонери», — казав журналіст. Пушков навіть придумав нове слово — «гавелізація», тобто схожість із Гавелом у неприйнятті Росії. Це те, до чого, на думку журналіста, схильний Ющенко.

«Україні потрібна сумирна, безсловесна дійна корова!» — ледь не кричав Модест Кольоров, маючи на

увазі під коровою Росію. «Навіть якщо уявимо собі, що на 99% ставлення людей у Росії до НАТО — це необґрунтовані страхи. Так я тим більше вимагаю поважати наші страхи, а не ламати через коліно. І ви зобов'язані це робити!» — не добирав слів політолог.

А взагалі, російські гості не мали вигляду переляканих. Від них ішла така впевненість у собі, що її можна було відчутися ледь не фізично. Генеральний директор Центру політичної кон'юнктури Росії Міхаїл Віноградов обережно натякнув, що не варто перебільшувати розбіжності між двома країнами. Політолог також висловився проти територіальних претензій до України. Колеги тут же охрестили Віноградова «пораженцем», на що той відповів, мовляв, його не так зрозуміли. «Потрібно шукати компроміс», — відповів «пораженець». І додав: «У Росії достатньо ресурсів, щоб політично змусити українську еліту брати до уваги нашу позицію».

Варто також зауважити, що майже перед кожним учасником заходу на столі лежала книга «Геноцид карпаторусских москвофилов — замолченна трагедія ХХ века». В свою чергу, росіяни знайшли вдячних слухачів в Україні. Таким, зокрема, виявився Микола Азаров. «Я б його (Чорноморський флот Росії — **Тиждень**) тримав у Криму і до 2050 року, якби це від мене залежало», — сказав колишній віце-прем'єр, коли йому дали слово. Кроки з дерусифікації ефіру, зроблені Комітетом ТБ і радіомовлення, Азаров назвав ідіотськими.

Все це, нагадаю, відбувалося в центрі Києва, і росіянам ніхто не міг нічого відповісти. Тим більше, що ні Олег Медведєв, ні Олесь Доній, ні Григорій Немиря, запрошені на захід, не з'явилися. По-справжньому тискові росіян міг протистояти лише проросійський політолог Михайло Погребинський. Він, зокрема, говорив своїм колегам із Москви, що в Україні немає жодної впливової сили, яка б хотіла будувати з Росією інтеграційний процес. І навіть Партія регіонів заявила на своєму нещодавньому з'їзді, що ставить за мету вступ до ЄС. Та й узагалі вона не проти НАТО. «Забудьте, що Україна на межі розвалу, а також про ЄЕП», — сказав політолог.

Те, що відбувалося, прокоментував директор Центру прикладних політичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко: «Учасники цього заходу поставили завдання нав'язати дискусію про можливість розірвати «великий договір». Нас хотіли налякати жорсткими російськими санкціями у разі вступу України до НАТО. І Затулін виступив як ідеолог цієї тактики. Також тут зробили спробу нав'язати дискусію нам, щоб вона, ця дискусія проти Договору, йшла вже не між Росією і Україною, а всередині України. Бачу, росіяни блискуче боронять свої інтереси, і нам непогано б у них цього повчитися. Ну, а тема НАТО для Росії — тема життєвих інтересів. Чому Росія проти Блоку? Тут американці мають звинувачувати самих себе. На початку 1990-х вони давали обіцянку Горбачову, Єльцину не розширювати НАТО на Схід. І обдурили їх. Тому це так хворобливо для Москви».

Що ж, напевно, в американців теж є чого повчитися. ■

Опоненти Володимира Корнілова його захід проігнорували

Полювання НА БАТЬКІВ

НАТЯКИ ЩОДО СКАСУВАННЯ ЗАГАЛЬНОГО ТЕСТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ УПЕРШЕ ЧІТКО ПОКАЗАЛИ, ЩО, ПОПРИ ВОЛЮ ДО ВЛАДИ, ЮЛІЇ ТИМОШЕНКО БРАКУЄ ВОЛІ ДО РЕФОРМУВАННЯ КРАЇНИ

АВТОР: АННА БАБІНЕЦЬ

Упонеділок директори українських шкіл гуртом дзвонили в місцеві управління освіти, а вкрай знервовані батьки випускників обривали телефони учителів та Центру, що відповідає за тестування. Всі вони ставали однією речовиною — «Що будуть тести?» Недосконалість системи зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) знань випускників відзначають усі. Проте поставити під сумнів проведення тестування взагалі (до того ж, напередодні першого іспиту!) спало на думку лише прем'єрці. У такий спосіб вона проявила стурбованість долею дітей та, ймовірно, їхніх батьків.

пан Вакарчук — міністр освіти та науки. Коли ж настав час «рубнути», прем'єрка миттю вжилася в роль сурової директриси. «Покласти край корупції у системі освіти можна і без шоккової терапії», — заявила Тимошенко. Але сама від улюбленої шоккової терапії не відмовилася — тепер ніхто з учасників тестової епопеї не певен, скасують іспити на півдорозі чи вже після завершення, або взагалі забудуть про цю тему.

Народний депутат від БЮТу, голова комітету ВР з питань освіти та науки Володимир Полохало пояснив **Тижню**, що така різка заява Тимошенко може бути пов'язана з

**ЧАСТИНА ВЧИТЕЛІВ ПЕРЕКОНАНА:
САМЕ ТЕСТИ ЗДАТНІ ЗУПИНИТИ
ПОВНИЙ РОЗПАД СИСТЕМИ
ОСВІТИ**

ТЕСТ НА СИНХРОННІСТЬ

«Мені не подобається, як попередня влада, попередні уряди підготувалися до проведення тестування (...) Ми зберемо екстрене засідання уряду, розглянемо всі скарги з усієї країни і зробимо висновок», — заявила Юлія Тимошенко за два дні до тестування в ефірі каналу ICTV. Найближчим часом слід очікувати низку подібних «екстрених» засідань. Тема випусково-вступних іспитів хвилюватиме школярів та їхніх батьків принаймні до 4 червня — останнього дня тестувань.

Чомусь раніше Тимошенко не переймалася тестуванням. Нецікавою роз'яснювальною роботою займався

тим, що профільне Міністерство своєчасно не надало всієї інформації голові уряду. «Наш комітет провів засідання 16 квітня, вже в п'ятницю ми передали до уряду документи з усіма недоліками тестування. Мені приємно, що уряд так швидко реагує на наші звіти», — зізнається пан Полохало. Також він розповів, що на тому ж засіданні комітету ВР ухвалили одностайне рішення — не зважаючи на всі негаразди, тести треба проводити.

Тобто скасування тестів (чи цілком прозорі натяки на їхнє можливе скасування) — ідея, яка повністю належить Юлії Володимирівні. Ані комітет ВР, ані Міністерство не ра-

дили прем'єрці ставити питання про доцільність іспитів.

Натомість ідея скасувати тести від Партії регіонів — продукт колективного розуму. Минулого тижня троє депутатів від ПР (Богословська, Табачник та Горбаль) зареєстрували законопроект, який пропонує відмінити тести. Зауважимо, що постановою Кабміну про впровадження ЗНО, яку пропонують скасувати регіонали, датується 31 грудня 2005 року. Тільки через 2,5 роки в ПР помітили, що вона «не відповідає Конституції та законам про освіту!» «Біло-блакитні» спочатку протестували проти того, що іспити складатимуть українською, а коли для деяких регіонів зробили виняток, то почали заявляти, що така форма оцінювання знань порушує права громадян, бо є єдино можливим варіантом, щоб здобути вищу освіту. Між іншим, тестування є єдино можливим варіантом, якого так лякаються регіонали, у понад 150-ти країнах світу!

Попри усі проблеми, тестування з української мови та літератури було успішно проведено

У ПР та БЮТі відхрещуються від спільних дій — вони називають ініціативи конкурентів спекуляцією. Інакше іменують синхронні рухи бютівців та регіоналів у НУ-НСі. У заяві блоку, зокрема, йдеться: «Атака на незалежне тестування може мати лише одну мету — збереження корупції в системі освіти». Але є й інша, вища мета — та, яку в політичній термінології іменують «мобілізація електорату».

ШКІЛЬНИЙ ПРОРИВ

Питання про тести для випускників шкіл постає вже принаймні чотири роки. Ще уряд Януковича 2004 року розпочав налагоджувати систему ЗНО. У 2005 році Україна приєдналася до Болонського процесу, який передбачає прозору систему відбору абітурієнтів. Згодом Віктор Ющенко своїм Указом створив Український центр оцінювання якості освіти — головну структуру з проведення тестування. Торік експеримент із випускних тестів відбувся у деяких школах країни. З 2008 року вирішили впровадити ЗНО як узагальнювальну форму випускних та вступних іспитів.

Схема така: одинадятикласник отримує певну кількість балів (від 100 до 200) з певної дисципліни та йде з цими балами до приймальної комісії вишу. Університети й інститути встановлюють прохідний бал. Якщо оцінка абітурієнта на тестах перевищує цей бал, він студент!

Складання тестів, створення Центру та його регіональних представництв забрали чимало часу, зусиль і грошей. За деякими оцінками, налагодження системи коштувало країні близько 52 млн грн. Зробити вдалося далеко не все. Зокрема, вчителі та учні вказують на помилки у тестах із гуманітарних дисциплін (мови, історії, літератури). Не з'ясоване питання із заочною формою навчання. Також, що дуже важливо, не впроваджено кримінальної відповідальності за роз-

голошення інформації про тестові завдання. Адже таке цілком може статися — це підтверджує досвід Росії та країн Прибалтики.

Проте впровадження зовнішнього незалежного оцінювання є справжнім поступом для української освіти. Так донедавна вважали і в БЮТі. Зокрема, в програмі діяльності уряду «Український прорив: для людей, а не для політиків», власноруч підписаній Юлією Тимошенко, йдеться: замість випускних та вступних іспитів «уряд зобов'язується запровадити зовнішнє незалежне оцінювання якості знань усіх випускників загальноосвітніх навчальних закладів».

Сумлінно виконував цю програму міністр освіти Іван Вакарчук — йому дісталось більше за інших. Адже напередодні тестів екскректор Львівського національного університету (який уже давно відмовився від традиційних вступних іспитів і проводить вступні тести) змушений був бігати з ефіру на ефір, пояснюючи, що панікувати не варто, а тестування таки відбудеться.

За тести — ректори кількох «проривних» українських вишів. Заяву президента Києво-Могилянської академії Сергія Квіта щодо важливості тестування підтримали його колеги зі Львова та Харкова.

Опитані **Тижнем** київські вчителі взагалі стверджують, що саме тести здатні зупинити повний розпад системи освіти. Вперше за дуже довгий час, завдяки тестуванню, учні почали вчитися інтенсивніше.

Внаслідок побічної дії тестування — у вигляді політичних сварок, можуть постраждати близько 500 тисяч українських випускників. Проте Тимошенко планує збудувати неабиякий політичний капітал, на хвилі стурбованості батьків незвичною системою випуску-вступу. Принаймні частина з мільйону батьків, котрі остерігаються будь-яких нововведень, відгукнуться на пропозицію Тимошенко повернути систему «нормальних» випускних та вступних іспитів. Не залежно від того, чи скасує уряд тести, чи ні, заяви Тимошенко чітко показали, що, попри волю до влади, Юлії Володимирівні бракує волі до реформування країни. Замість кропіткої й рутинної праці з впровадження часто не популярних, але життєво необхідних для країни реформ, вона віддає перевагу гучним і ефектним піар-заходам. ■

ХРИСТОС ЦЕРЕМАГАЄ

ТИЖДЕНЬ РОЗПОВІДАЄ, ЩО ЗОБРАЖЕНО НА ВЕЛИКОДНІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ІКОНІ

В емкдень — найбільше свято християнства. Найголовніша подія в житті кожного християнина. Власне, Воскресіння — церква зображено події не Вели-

кої Неділі, а Страсної Суботи. Православна іконографія не має ікони «Воскресіння Христове» (хоча зображення Христа, який виходить з гробу, є — запози-

чення з католицьких ікон). Пасхальною іконою православної церкви вважається ікона «Зі-

Божествене світло довкола Христа — в іконографії цей простір називається «не від світу цього». Загалом простір ікони поділяють на три частини — Ада: не від світу цього; і шеол, куди виведено праведників. В цьому світі ангели, які втілюють християнські чесноти, люблять бісів у печлі. Кожен спис вражає свого відповідника: піст біє по обжерливості, братоловбє — по жорстокосерддю, смиренна — по марнославству, радість — по печалі

Христос прийшов у печлю тила самим шляхом, як і всі люди — вгору. Але своєю Божественою природою він зринував печлю і звільнив людей від первородного гріха. Він простягає руки першим людям — Адаму та Єві

Святи з німбами, які перебувають у печлі, — це ветхозавітні царі та праведники. Завсичай зображують царів Давида і Соломона. Вони змушені бути знизу в так званому шеолі (безвидному й безобразному місці), тому що до Христової жертви вгору печлю були замкнені. Їх замкнув первородний гріх Адама та Єви. У світі Ветхого Завіту навіть праведник не міг після смерті потрапити до Бога

Ангели та архангели тримають зброю Христа — хрест, на якому він був убитий. Цей дерев'яний хрест відкрив Христу дорогу вгору. У службі Хрестопоклонної неділі є шитага з вуст печла. «Древ'яним копієм мене раптом пробив... І пожуждаюся зригнути Адама. І сущія від Адама... древо бо сіє пакы вводить у рай»

Ризи Христа ще розвіваються, наче від спуску. Христос — у найнижчій точці своєї мандрівки. Він уже зупинився. Й одночасно цей спуск є початком підйому, в Небо. Бог став людиною, щоб ладина стала Богом. Остання межа Божественого спуску — перша опора для Адама

Над Євою, яка покаянно простягає руки до Христа, зображено Івана Предтечу. Воззв'явши про прихід Христа на землю, він воззв'яв про його прихід і в печлі. Біля Предтечі — інші пророки з Ветхого Завіту. Люди без німбів — звичайні люди, які теж моляться за спасіння з печла. Західна традиція вважає, що Христос ввів з печла тільки ветхозавітних святих. Східна ж традиція вірить, що спаслися всі мерті Ветхого Завіту, хто покалівся

Адам приймає руку Христа, щоб звільнитися від пекла. Адам виходить із гробу. Іншу руку він знімає сам – це символізує свободу волі людини. Ми самі робимо вибір

Уламки брами пекла лежать у Христа під ногами. «Він не відкрив браму» – писав Іван Златоуст – як людина і знищує його як Бог. Тепер брами не існують. Ад є, але влади він свої вже не має. Спасіння може кожен

Чорний розлом землі, за яким відкриваються невідомі безодні пекла. Там – біси, кожен з яких символізує гріх. Жорстокосердя, блуд, печаль (теж гріх), фреобольбіс, горання, зломані ягство, задрість... В пекло замурені гроби перших людей – Адама і Єви

Сатана повергнутий Христом. На деяких варіантах іконки він намагається утримати гроби Адама і Єви

ВЛАСНА ТРАДИЦІЯ

АВТОР: ОЛЕСЬ КУЛЬЧИНСЬКИЙ, ПЕРЕКЛАДАЧ ОРХАНА ПАМУКА

Якось я почув від прогресивного тираду: «Православ'я – всього-на-всього прилітливої форми примітивної релігії. Я обрав для себе розвиненішу». «Як це? – оговтався я, трохи помовчавши. – А два тисячоліття богослов'я, що ввібрало в себе ледь не всі терміни давньогрецької філософії? А патристика з її неповторним розлогим стилем і влучними притчами? А глибокий символізм бо-

гослужінь? А статика православної ікони, в якій, здається, відбито більше динаміки, ніж на західних полотнах доби Відродження? Невже Сандей Аделаджа все переплоне?»
Останні десятиріччя ми дедалі частіше переймаємо екзотичні й океанські вірування, навіть не здогадуючись, що криється за стінами своїх звичних стареньких церков. Нетлінні моші й мироточиві черепи Святых, ерусалимський вогонь і чудотворні ікони викликають у багатьох співвітчизників лише скептичні посмішки. Натомість дива від індійських йогів, екстази від харизматичних протестантів, мантри від кришнаїтів і буддійські медитації разом із

димами пахучих паличок сприймаємо, як щось істинне й нешдиробне. Вже не кажучи про нові маскултові свята з релігійним коринням, на кшталт «Валентина»-«Гельмовіна». Чи не час збирати записи церковного співу сільських бабусь так, як це робили з автентичним виконанням народних пісень?
Здається, причини цього – все одночасно: і втрата релігійної традиції, і комплекс культурної меншовартості, і сам потік чужоземних культів в Україну, і не завжди вірцеве життя власного духовництва, і незрозумілі багатомірковні поділи. Маєрно тепер дивуваємо бодай на більшу увагу, якщо не дотримання? ■

НАШІ МАФІОЗІ
АКТИВНО ОСВОЮЮТЬ
КОКАЇНОВІ РИНКИ

АВТОР: Василь Васютин

Україно-колумбійський

НАРКОКАРТЕЛЬ

У Таїланді на вимогу США затримано колишнього одесита — бізнесмена Віктора Бута. Йому закидають, перш за все, нелегальний продаж зброї повстанцям у Сьєрра-Леоне, Анголі й Афганістані. Проте є ще один пункт обвинувачення, безпосередньо пов'язаний з Україною — постачання зброї у другій половині 1990-х колумбійським наркокартелям. Прикметно, що у цьому епізоді фігурував ще й росіянин, підозрюваний у контрабанді української військової техніки — Олег Орлов, убитий минулого року в київському СІЗО №13. Так само загадково розпрощалися з життям інші фігуранти, у тому числі — загиблий у ДТП керівник «Укрспецекспорту» Володимир Малєв.

ЗВИЧАЙНИЙ БАРТЕР

Після розпаду СРСР Україна мала значні запаси озброєнь. Кримінальні авторитети швидко знайшли спільну мову з корумпованими чиновниками та перетворили нелегальну торгівлю зброєю в прибутковий бізнес. За даними Центрального розвідувального управління США (ЦРУ), з 1992 по 1998 роки приблизно третину українських арсеналів викрадено й продано за кордон, що принесло злочинцям близько \$30 млрд.

Ще у 2001 році американська телекомпанія NBC оприлюднила деталі звіту ЦРУ та військової розвідки США щодо механізму функціонування потужного каналу постачання наркотиків із Колумбії в Європу через країни СНД. Діяв бартер — в Колумбію доставляли зброю, у зворотному напрямку — кокаїн. Представники американських спецслужб стверджують, що військові транспортні літаки, які перевозили зброю та наркотики, злітали також з української території. Попри те, що профільні міністерства та служби України всіляко заперечували ймовірність контрабанди зброї, демонструючи митні документи, їм вказували на один цікавий факт: військові аеродроми, що перебувають під контролем Чорноморського флоту Росії, не контролюються українськими митниками. Зокрема, як можливий пункт відправки зброї згадувалося армійське летовище під селищем Красногвардійським у Криму. Військовий «транспортник», покинувши аеродром, міг несподівано змінювати курс, пославшись на

ФОТО: ЕВЕН КОТІНКО

«об'єктивні причини». Далі ж він йшов задалегідь підготовленим «зеленим коридором».

Вантажний Іл-76, популярний у збройових і наркоконтрабандистів, може прийняти на борт до 40 тонн вантажу. Це понад 5 тис. автоматів Калашникова та 360 тис. магазинів до них. Відповідно, дорогою назад такий лайнер міг доправити 40 тис. кг наркотиків. Один кілограм розфасованого кокаїну в Європі коштує до \$50 тис. Незважно підрахувати, що за таких обсягів мова йде про десятки мільярдів доларів. Колумбійський кокаїн, як відомо, продається в країнах СНД частково. Основна його маса скеровується до Європи. Отримані гроші відмиваються неподалік місця базування наркокартелів — в офшорах Карибського басейну. Зокрема, за даними спецслужб, на острові Сен-Мартен, який належить до групи нідерландських Антильських островів, не зважаючи на закон, спрямований проти відмивання грошей, подібні операції виконуються досі.

Хоча проблема «брудних» грошей дуже поширена, американські та британські офіційні особи зосереджують свою увагу на діяльності саме російських і українських злочинних угруповань. Один американський слідчий в інтерв'ю газеті «Вашингтон Пост» заявив, що підозри

спеціалізувалося на торгівлі продуктами харчування. Порадившись із колегами, вирішив спробувати щастя за кордоном. Маючи знайомих у Нікарагуа, комерсант відправився в Латинську Америку, щоб заснувати там філію. А уже відтіля він планував поставляти товари українським партнерам. Спочатку Ларінов отримав право на проживання у Нікарагуа (тамтешні угруповання є фактично васалами колумбійських), вступивши у цивільний шлюб із місцевою жінкою, котра народила йому декількох дітей. У передмісті Манагуа — столиці Нікарагуа — купив будинок, пару магазинів.

У поле зору української спецслужби Ларінов потрапив у червні 2000 року, коли в посилці, відправленій з Латинської Америки до України, у спеціально обладнаній схованці, було виявлено близько 400 г кокаїну. За ґратами опинилися знайомі нікарагуанського українця — жителі Черкас Володимир Зубко й Олександр Лисенко. 26 жовтня 2001 року Придніпровський районний суд Черкас визнав їх винними в оборудках із наркотиками та засудив кожного до двох років колонії.

У грудні 2000 року Ларінова оголосили в міжнародний розшук. Обмінюючись інформацією з іноземними колегами, працівники СБУ до-

ДІЯВ БАРТЕР – В КОЛУМБІЮ ДОСТАВЛЯЛИ ЗБРОЮ, У ЗВОРОТНОМУ НАПРЯМКУ – КОКАЇН

виникли знову, коли влади країн Карибського басейну повідомили про різке збільшення кількості туристів з країн колишнього СРСР за останні півтора року: «Поліція бачила, як вони зустрічалися з місцевими злочинними авторитетами».

БАНДЕРОЛЬ ІЗ НІКАРАГУА

У квітні 2005 року Апеляційний суд Києва засудив до дев'яти років позбавлення волі мешканця Черкас Олександра Ларінова. За ним п'ять років полювали СБУ, Агентство боротьби з наркотиками США, ФСБ, митна служба Великої Британії, Інтерпол і поліція Нікарагуа.

Олександр Ларінов починав з дрібного підприємництва. Колись в одному із сіл Черкаської області він заснував ТОВ «Термінал-Плюс», яке

відалися, що Ларінов «наслідив» і в США. Так, у 1998 році місцевому Агентству боротьби з наркотиками надійшло повідомлення, що якийсь Олександр із колумбійського наркокартелю причетний до постачань кокаїну в Західну Європу. Незабаром у Києві одержали вагомі докази, що Ларінов справді є одним з організаторів стійких контрабандних наркоканалів, а також причетний до вербування моряків для перевезення «порошку». У травні 2004 року його затримала нікарагуанська поліція. У цю країну відрядили оперативну групу працівників СБУ. Її керівник надав досить переконливі докази про існування кокаїнових бізнес-схем. Тому Верховний суд Нікарагуа вирішив видати Ларінова Україні. Згодом з'ясувалося, що з Ларіновим працю-

вали вихідці з України, Росії, Прибалтики, Білорусі та Центральної Америки.

Транснаціональний наркокартель починав свою діяльність під прикриттям рибальського промислу. Були придбані малотоннажні судна, що спочатку курсували між Нікарагуа, Перу, Еквадором, Панамою та Колумбією. Щоправда, повної самостійності в регіоні, давно підкореному місцевим криміналітетом, бригада Ларінова не отримала. Тому він працював під «дахом» глави колумбійського наркосиндикату Розаріо Марії Пінзони.

Пік кримінальних операцій Ларінова та його поплічників припав на 1999 рік. Мафіозі спеціально наймали українських моряків для обслуговування рейсів у Європу, розробляли нові схеми транзиту кокаїну. Зокрема, у СНД на підставних осіб реєструвалися фіктивні фірми, що орендували складські приміщення. Потім ці підприємства постачали в Латинську Америку деякі товари, наприклад, запчастини до автомобілів ВАЗ. Фокус був у тому, що товар повер-

Столиця Ліберії: діти освоюють «іграшку», цілком імовірно доправлену з України

ФОТО: AP

тався назад як бракований, насправді ж у ньому ховали кокаїн. Гроші за наркотики надходили на рахунки в офшорних зонах, причому визначена частина прибутку виділялася на підкуп чиновників.

У січні 2000 року спецслужби США та Чилі провели спільну операцію, під час якої на судні під панамським прапором «Натіва» знайшли 8,5 т кокаїну. До складу екіпажу входили 11 громадян України. За рік приблизно в 500 милях від мексикан-

берегової охорони США затримав судно «Ялта» з 3,3 т кокаїну на борту. Дев'ятеро українських моряків відправили до в'язниці. Але через рік адвокатам удалося довести, що екіпаж нічого не знав про незаконний вантаж, і українців виправдали.

НАРКОКАРТЕЛЬ ПО-КИЇВСЬКИ

З того часу й дотепер колумбійці та їхні «колеги» з інших країн Південної Америки не обмежуються веденням справ у межах свого континенту.

ГРОШІ ЗА НАРКОТИКИ НАДХОДИЛИ НА РАХУНКИ В ОФШОРНИХ ЗОНАХ, ПРИЧОМУ ВИЗНАЧЕНА ЧАСТИНА ПРИБУТКУ ВИДІЛЯЛАСЯ НА ПІДКУП ЧИНОВНИКІВ

ського кордону затримали судно «Стелла Мару» (частина екіпажу — українці) з 12,8 т наркотиків. У червні 2003 року в Карибському морі корабель британських ВМС за допомогою

Україна спокушає їх як транзитна територія для торгівлі наркотиками в країнах євроспільноти.

У 1996 — 1997 роках у Києві діяло транснаціональне ОЗУ, що доправ-

ляло в Західну Європу кокаїн. Його ліквідація почалася після того, як у Боготі (Колумбія) затримали кілька ящиків з квітами, в яких поліція знайшла понад 20 кг кокаїнової пасти (напівфабрикат). Незабаром ще 18 кг пасти вилучили в Німеччині. В обох випадках наркотики були адресовані одній людині в Києві.

Завдяки «наводці» закордонних колег київська міліція затримала еквадорця Річарда Ортегу Алевара. Свого часу він учився в Києві в Інституті міжнародних відносин Університету ім. Шевченка, а до того брав участь у бойових діях у Колумбії на боці Еквадорського опору, організованого, до речі, спеціально для боротьби з колумбійськими наркокартелями.

Крім еквадорця, арештовано ще сімох, серед яких — українці, колумбійці, перуанці. Один із підозрюваних у причетності до цього наркотрафіку — італієць Девід Чапара, теж колишній київський студент-міжнародник — досі в міжнародному розшуку. На відміну від Ортеги, в обов'язки якого входили тільки прийом і складування кокаїнової пасти в Україні, Чапара, як вважають правоохоронці, відповідав за постачання наркотиків із Києва в Італію. Там на шкіряному заводі в одному з містечок працювала лабораторія з виготовлення, так би мовити, кінцевого продукту. Сировину доправляли не лише поштою, але й провозили через кордон під устілками для взуття або ж із вантажем пальмової олії.

У 1997 році співробітники СБУ на одній із закарпатських митниць знайшли кокаїн-напівфабрикат (159,8 кг) у двохстах бочках пальмової олії, привезеної з Гамбурга. У Німеччину цей вантаж доправляли морем. Перед тим, як потрапити до нас, товар «зробив» ледве не кругосвітню подорож. А з України він мав надійти в Угорщину для подальшої переробки, та далі — в Західну Європу.

Полювання, влаштоване українським МВС і спецслужбами, аж ніяк не відвернуло кокаїнових баронів від нашої країни. За словами керівника Головного управління боротьби з корупцією й організованою злочинністю Богдана Сокрута, лише минулоріч його відомство вилучило 19 кг кокаїну. У лютому цього року 39 кг латиноамериканських наркотиків під виглядом консервованих ананасів знайшли на митному посту «Одеса-Порт». ■

БАРЕЛЬ ПШЕНИЦІ

ФОТО: PHL

ЕКСПОРТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ МАТИМЕ НЕ МЕНШЕ ЗНАЧЕННЯ, НІЖ ЕКСПОРТ ВУГЛЕВОДНЕВОЇ СИРОВИНИ

АВТОРИ: СЕРГІЙ ГУЗЬ, СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

«**Д**ля нас хліб — це все одно, що для Росії нафта й газ», — заявив нещодавно Президент Ющенко. І варто зазначити, що в нинішній економічній ситуації ця заява не є ні перебільшенням, ні ораторським зворотом. Протягом минулого року світові ціни на пшеницю зросли, залежно від сорту, в 1,5–2,5 рази. Тобто хліб дорожчав швидшими

темпами, ніж нафта. Однак між дорогою нафтою і дорогим хлібом є суттєва різниця. Якщо «чорне золото» стане золотим у буквальному сенсі цього слова, світова економіка зможе пристосуватися, скоротивши споживання та перейшовши, де це можливо, на альтернативні нафті джерела енергії — вугілля, газ, електроенергію тощо. Однак людство навряд чи змириться із ситуацією, коли через надмірно дорогу сільськогосподар-

ську продукцію мільярдам людей доведеться «менше їсти».

ШАНС НАГОДУВАТИ СВІТ

Втім, для України, що є одним з провідних світових експортерів сільськогосподарської продукції, зростання цін, яке для інших країн є серйозним ударом, обіцяє значне збільшення прибутків від продажу зерна за кордон. Протягом останніх років ми входили до першої десятки

світових держав — найбільших експортерів пшениці. На жаль, засушлива торішня весна (а ще більше — запроваджена урядом Януковича недолуга практика експортних обмежень, внаслідок якої величезні обсяги зерна згнили в портових елеваторах) призвела до того, що в нинішньому маркетинговому році (він закінчиться у травні) Україна втратила лідерські позиції. Однак цьогоріч маємо непогані шанси отримати не просто високий, а рекордний урожай. У виступі з нагоди 100 днів свого уряду прем'єрка Юлія Тимошенко повідомила, що відповідно до прогнозу Міністерства сільського господарства, в 2008 році буде зібрано 40 млн тонн зернових. Якщо ж справдяться найоптимістичніші оцінки, Україна може отримати ще більший урожай — 50 млн тонн.

Варто зазначити, що і перша, і друга цифри наразі видаються перебільшеними. Так, навіть у дуже сприятливому для сільського господарства 2005 році врожай зернових сягнув 38 млн тонн. Вийти на межі

ЕКСПОРТНА ОРІЄНТАЦІЯ

Нинішня посівна кампанія дає підстави стверджувати, що цього року знову зросте частка врожаю, орієнтованого на експорт сировини для біопалива. Значно більше від прогнозованих обсягів зросли площі під ріпак та сою. Це реакція селян на надмірне регулювання ринку збіжжя в 2007—2008 роках, коли уряд обмежував експорт зернових та соняшника.

Новою «культурою рослиною» українських полів стає ріпак, посівні площі якого, порівняно з 2000 роком, зросли у 20 разів. Цьогоріч цю рослину посіяли на 1,4—1,6 млн га. За середньої врожайності 18—20 ц з гектара та за сприятливих погодних умов очікують урожай близько 3—3,5 млн тонн ріпака — рекорд для вітчизняних аграріїв.

Уже сьогодні фермери укладають форвардні контракти **[див. словничок]** на майбутній урожай ріпака за ціною до \$500 за тону, що на 30% нижче за світові ціни, але значно вище, ніж внутрішні ціни

СЛОВНИЧОК

Форвардний контракт — документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) цінні папери, товари або кошти у визначений час та на обумовлених умовах у майбутньому, з фіксацією цін такого продажу. Покупець має право без погодження з іншою стороною контракту в будь-який момент до закінчення терміну його дії (ліквідації) продати такий контракт будь-якій іншій особі.

рекорди, попит на біопаливо тільки зростатиме, що є гарантією високих цін на врожай за будь-яких умов.

Поки що немає узагальнених статистичних даних, які обсяги сої та соняшника посіяно. Однак, за даними по окремих областях та господарствах, є тенденція до зростання на 15—20% посівів і цих культур. Українська соя містить менше білків, тому її ціна нижча, а експортні можливості обмежені. В останні роки майже половина експорту припадала на Туреччину, ще 30% — на Італію та Грецію.

І якщо врахувати, що загальні посівні площі зросли у межах 10%, то можна зробити висновок — збільшення посівів одних культур відбувається внаслідок скорочення посівів інших.

ГОЛОВНА МЕТА РОКУ — ВИСОКИЙ ВРОЖАЙ НАЙВИГІДНІШИХ ДЛЯ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ ТА «ЕНЕРГЕТИЧНИХ» КУЛЬТУР

50 млн можна лише за якісно нового рівня агротехнологій, до того ж на всіх етапах — від оранки до елеватора. Однак навіть якщо врожай тільки наблизиться до названої прем'єркою цифри, і при цьому зібране вигідно продадуть, українське село може отримати низку стратегічно важливих переваг. По-перше, це додаткові прибутки, які вкрай доречні у рік вступу до СОТ. По-друге, відбудеться наочна демонстрація інвестиційної привабливості сільськогосподарської галузі. І по-третє, це дасть шанс нарешті змінити сприйняття «аграрного питання» суспільною свідомістю України. Протягом багатьох років воно було темою для тужливих голосін про непереборні проблеми — брак техніки, дороге паливо, неспроможність конкурувати із Заходом тощо. Хоча насправді найбільша проблема полягає в тому, що аграрне виробництво в Україні перебуває на печерному рівні. А його «племенні вожді» панічно бояться будь-яких змін, які можуть скинути їх із насиджених місць.

минулого року. Незважаючи на занижені ціни, господарства виграють, бо вже зараз отримують кошти для проведення весняних польових робіт. У цілому майбутній урожай ріпака можна оцінити в \$2—2,5 млрд.

Головними споживачами ріпака є виробники біопалива, більшість яких перебувають за межами України. Й поки ціни на нафту долають щоденні

БЕЗ ЦУКРУ?

Натомість невтішною ситуація залишається із цукровими буряками та кормовими культурами. Посіви цукрових буряків знову скорочуються на 10—15% через значне падіння закупівельних цін на сировину торік. Причина проста: поки уряд стримуватиме ціни на цукор, а витрати на його виробництво зростатимуть, галузь не

ПОСІВНІ ПЛОЩІ ГОЛОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР, (тис. га)

	1990 рік	2006 рік	2007 рік
 Зернові та зернобобові культури	14 583	14 515	15 115
 Цукрові буряки (фабричні)	1 607	815	610
 Соняшники	1 636	396	3 604
 Кормові культури	11 999	3 277	3 028

зможе вийти на рентабельний рівень.

У кількох регіонах фермери взагалі відмовилися сіяти буряки, що поставило під загрозу роботу в наступному сезоні місцевих цукрових заводів. Специфіка галузі в тому, що возити сировину з інших областей і навіть райцентрів дуже дорого з огляду на високу вартість пального. Напевно, наступного року уряд або відпустить закупівельні ціни, або ж збільшить імпорту цукрової сировини, адже власної може й забракнути. Хоча за сприятливих умов скорочення посівів можна буде компенсувати за рахунок збільшення врожайності.

Можливості експорту цукру досить обмежені, бо на світовому ринку ціни тримаються на дуже низь-

кому рівні. Більше того, країни – виробники цукру намагаються збільшити поставки своєї ще дешевшої продукції на український ринок. Зовсім недавно наш уряд мав складні переговори з урядом Австралії щодо вступу до СОТ. Австралійці наполягали на збільшенні квот на імпорту цукру в Україну. Якщо це станеться, то галузь опиниться у ще більшій кризі, а вирощування власних буряків і далі скорочуватиметься.

За останні 17 років майже в чотири рази скорочено посіви кормових культур. Цікаво, що в таку саму кількість разів скоротилося і вирощування великої рогатої худоби та свиней.

Помиляється той, хто думає, що на цій землі стали вирощувати щось інше. Площі під зернові збіль-

шилися на 0,6 млн га, під соняшник – на 2 млн га, під картоплю та овочі майже не змінилися. До речі, з-під цукру теж зник 1 млн га, а ми дивуємося, чому з ним проблеми та дефіцити. Отже, статистично «спорожніми» залишаються близько 7 млн га сільськогосподарських земель, на яких «росли» харчі.

Таким чином, головне завдання нинішнього року – добитися високого врожаю найпривабливіших для експорту культур – зернових та «енергетичних». Однак не менш важливе завдання – розширити кормову базу, без чого принципово не можливо виробляти більше м'яса – відкладено, як мінімум, на наступний рік. ■

ТОЧКА ЗОРУ

Велика сільськогосподарська революція

АЛЕКС ЛІССІТСА, ПРЕЗИДЕНТ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ КЛУБ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ»:

«ЗА ТРИ-ЧОТИРИ РОКИ УКРАЇНА МОЖЕ ВВІЙТИ ДО ТРІЙКИ СВІТОВИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЛІДЕРІВ»

У. Т.: Чи можна сказати, що виробники переключуються на експортні культури?

– Звичайно. Хочемо того чи не хочемо, але ми тихо-мирно вповзли в ринкову економіку й глобальні економічні відносини. І тут можна десь щось перекинути чи адмініструвати, але селяни розуміють, що зараз важливіше виходити на світові ринки, де їм пропонують набагато кращі ціни, ніж в Україні.

У. Т.: Яких труднощів зазнають зараз аграрії? Що може зашкодити отриманню великого врожаю цього року?

– Перш за все, це брак коштів. Особливо постраждали ті, хто вирощували зернові культури. До останнього часу їм не дозволяли експортувати фуражне зерно та кукурудзу. Тих грошей, які селяни зараз могли б використати на весняно-польові роботи, вони не отримали. Друга проблема теж пов'язана з фінансами – це те, що банки не готові давати кредити для сільськогосподарства. Поточні ж кредитні ставки в банках дуже високі – 20 і більше відсотків, а бюджетна компенсація відсотків за чинним порядком здійснюється лише якщо ставка не перевищує 18%.

Тобто є два ризики: фінансові та погодні, які можуть вплинути на врожайність 2008 року. Але я думаю, що оскільки весняно-польові роботи вже завершують у більшості областей України, то мова йтиме про досить непоганий урожай майже всіх культур рослинництва.

У. Т.: Як повернути в обіг мільйони гектарів, які не обробляли після розпаювання земель?

– Наразі існує близько 50-ти великих вертикально інтегрованих компаній, які беруть в оренду землю в Україні. Вони вкладають кошти саме у ті ділянки, де не сіяли багато років. І нам передають з Чернігівської, Сумської, Хмельницької областей, що там 4-5 років нічого не робилося, там така ситуація, що за один рік дуже складно буде вивести бур'яни. Витрачають значні гроші, щоб ці землі більш-менш упорядкувати. Я вважаю, наступного року майже всі ці землі увійдуть в обіг. Ви бачите, що відбувається на світових ринках. Тому землі зараз користуються великим попитом в Україні, і світові гравці придивляються до цього ринку.

Інша річ, що там справді потрібно вкласти величезні ресурси, аби знову вийти на високий рівень врожайів. Наскільки я знаю, зараз Міністерство АПУ розробляє програму збереження та покращення родючості ґрунтів в Україні.

У. Т.: Скільки знадобиться років, щоб Україна стала потужним виробником сільськогосподарської продукції, а не тільки металу та хімії?

– Ми завжди були аграрною країною, і входимо до десяти найбільших виробників у багатьох позиціях. Інше питання, чи ми станемо високотехнологічною аграрною державою, де виробляють достатньо

продукції для внутрішнього споживача, а решту виводять на зовнішній ринок? Якщо ми турбуємося не лише про своїх людей, а хочемо нагодувати й інші країни, то тут у нас величезні перспективи. Проте є кілька перешкод. По-перше, потрібно розібратися з ринком землі. По-друге, впорядкувати систему оподаткування в сільському господарстві й запровадити в тривалій перспективі мораторій на зміни цього оподаткування. По-третє, оптимізувати державну підтримку села: куди вкладати гроші – чи це буде тваринництво, чи рослинництво, чи це будуть території. По-четверте, навести лад із якістю продукції. Бо наша якість переважно не відповідає вимогам світового ринку. Якщо ми ці чотири пункти якимось чином вирішимо, то ми можемо за три-чотири роки ввійти до трійки глобальних гравців на аграрному ринку.

Перший
Національний

20, 22, 24 травня

о 22:00

EUROVISION

SONG CONTEST
BELGRADE 2008

**Райффайзен
БАНК АВАЛЬ**

міжнародний партнер Євробачення-2008

XITFM

генеральний радіо партнер

www.1tv.com.ua

ВІДКРИТТЯ КІНОБУМУ

В СНД МОЖЕ З'ЯВИТИСЯ ДРУГИЙ БОЛЛІВУД

АВТОР: Андрій Гуннішев

Черги в кінотеатри на власні фільми, молоді кінотірки, за якими бігають фанати... Ні, це не США чи Індія. Це...

ЗАГАДКА КІНОФЕСТИВАЛЮ

Колись 2003 року на міжнародному кінофестивалі в німецькому містечку Котбусі, блукаючи фестивальними лабіринтами, випадково зайшов не в ту глядацьку залу. Таке часто трапляється на великих форумах, де 1000 стрічок демонструють одночасно в 50 кінозалах. А автоматично повернувся до виходу та... Зупинило диво: організатори показували фільм із... Середньої Азії! І це на кінофестивалі, спеціалізацією якого є винятково країни Східної Європи...

Картина називалася «Хлопчики в небі», режисер Зульфікар Мусаков – найкраща стрічка узбецького прокату 2003 року. Примітно, що того року жоден із українських фільмів не демонструвався в широкому кінопрокаті.

На екрані з іронією й гумором розповідалося про пригоди 4-х хлопців, батько одного з яких був славетним режисером у минулому, проте не здатним творити в нові часи. Захоплення сучасністю, реалізм аж до наїву, цікаві рішення – до відвертих ляпів – плели чудернацький східний орнамент. Кіно було. Кіно тримало. Про вихід із зали вже не було й мови. Проте загадка узбецько-європейської кінематографії лишається загадкою...

ОСОБЛИВОСТІ МІСЦЕВОГО КІНОПРОКАТУ

Тільки нещодавно, опинившись в Узбекистані, зрозумів: той випадок був... не випадковим. Динаміка зростання виробництва кінофільмів тут сягає + 70 – 100% щорічно. І це при відсутності будь-яких пільг в оподаткуванні й обмежень на іноземну кінопродукцію. Таке можливо лише завдяки простим узбекам та DVD. Якщо ця тенденція збережеться, то в недалекому майбутньому O'zbekiston (саме так, латиницею, сьогодні визначають себе узбеки) ми з упевненістю станемо називати «2-м Боллівудом».

Фільми тут на 95 % демонструють через відеопроєкцію, копією фільму – є DVD. Прокатну плату відда-

ють дистриб'ютори щодень: наприкінці кожного робочого дня кінотеатр перераховує гроші кінопродюсерів. Подібна оперативність — жахливий сондляр директорів українських кінотеатрів, де зволікання з розрахунками на 14–30 днів є нормою.

Більшість кінотеатрів — приватні, їх від 122 до 309 (за різними джерелами). Лише 5 кінотеатрів — державні, та всі вони є «центрами-осередками узбецького кінематографа» й демонструють винятково (!) узбецькі фільми. Якщо аншлаги в 7-зальному столичному Палаці кіно ім. А. Навої зрозуміти ще можна, то в підраховані «власноруч» 103 глядачі на сеансі о 13:00 (!) узбецького фільму «Шаббона» в кінотеатрі провінційного містечка Навої — повірити важко. Але це

сьогодні росіяни, європейці та — навіть — японці фільмують саме тут.

Згадаймо історію кінематографа: бум італійського неореалізму (1940–1950-ті роки) й французької «нової хвилі» (1950–1960-ті), становлення Голлівуду (1910–1920-ті) й вічний стан Боллівуду — все відбувалося завдяки низькій собівартості виробництва фільмів і з одного боку, та розмаїття природи — з іншого.

СХІДНІ ЗІРКИ

Обкладинки журналів випромінюють посмішки молодих узбецьких акторів та акторок. «Зірки» мандрують кінотеатрами, презентують свої фільми, беруть участь в акціях, курсах. Фанати в Інтернеті створюють їм сторінки, що, до речі, непогано відвідуються. Мурат Раджабов, Саїда Раметова, Лола Ілтаєва, Фар-

вжди вказують: «держава гарантує доступ до надбавь вітчизняної та світової культури для кожного громадянина...» Хоча, приміром, США лише нещодавно розпочали створювати власний Музей кіно. Російський Музей кіно, колись потужний, наразі перенесли на околиці Москви — тепер акції там відбуваються нечасто. В Україні Музею кіно як системи показів надбавь кінокультури не було ніколи. Натомість у Ташкенті Музей кіно працює стабільно й ґрунтовно. «Музей кіно засновано 2004 року. Жодної державної підтримки немає, навіть, навпаки — регулярно здійснюються спроби закрити нас чи якось завадити нашій роботі», — говорить керівник і співзасновник Музею Олег Карпов. Проте некомерційні покази проходять щоденно (!) — 1–3 сеанси. Різноманітні ретроспективи, Фестиваль європейського кіно, Дні турецького кіно — здається, всі вагомні кінокультурні події відбуваються тут. Іноді демонструють і українські стрічки: Параджанова, Муратової, Шапіро. За словами Карпова, «музейники» самі знаходять наші стрічки — найменшої підтримки від українського посольства немає.

Можна довго шукати передумови узбецького феномену у релігійно-національному характеру та у слоганах-установках, що майорять країною: «Узбекистан — держава з великим майбутнім!». Можна також чекати законів і пільг для української національної кінематографії. А можна просто знімати... Голлівуд теж починався як втеча від жорстких законів, коли робити своє кіно ставало не вигідно... ■

У 2003 РОЦІ УЗБЕКИ ЗНЯЛИ 5 ПОВНОМЕТРАЖНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ ТА 4 АНІМАЦІЙНІ. В МИНУЛОМУ ВЖЕ БЛИЗЬКО 70 ХУДОЖНІХ ТА 14 АНІМАЦІЙНИХ

правда. За ціни DVD від 5000 сум (\$1 = 1250 сум) дешевше подивитися фільм на великому екрані за 400–2000 сум.

ІНДІАНЦІ... УЗБЕКИСТАНУ

«Кілька років тому я зробив фільм за \$1500. Ех... зараз усе дуже подорожчало», — жалівся узбецький актор і режисер Ашир Шокіров. Мова йшла про повнометражну музичну комедію «Гірський наречений». Як можна відзняти повний метр та ще й комедію, із записом музики, танцями, костюмами за \$1500 — зрозуміти важко. Проте сьогодні, після «значного подорожчання», середній бюджет «узбецького блокбастера» складає аж... \$30 000. В Україні цього забракне навіть на звичайний рекламний ролик.

«Красиві» ціни на тлі ландшафтів, де є пустелі (Каракуми) та гори снігу (Західний Тянь-Шань), моря (Айдаркуль, Арал) та стародавня архітектура (Самарканд, Бухара, Маргілан), степові прерії та сучасні хмародрапи Ташкента — й усе в одній країні, призвело до того, що югославські чингачугуки з головним індійцем СРСР Гойко Мітічем та польський «Фараон» Ежі Кавалеровіччя, — створилися саме в Узбекистані. І

рух Соїпов та інші молоді таланти — заманили глядача в кінотеатри, здається, вже остаточно. «На них ідуть», — кажуть узбецькі кіноприемці.

Є вже й свої модні режисери, на яких теж «ідуть»: Бахром Йокубов («Фатима&Зухра», «Сарвіноз», «Мільйон для щастя», «Ромео&Джульєтта») та Рустам Саїдієв («Наречений прибулець», «Прибула наречена», «Тілоохоронець»). Режисер Йокубов, який за 3 роки видав 5 місцевих хітів, не відчуває жодних протиріч між комерційним та «справжнім» кінематографом: «На фільм, у середньому, потрібно півроку. Один місяць — на сценарій, три-чотири — зйомки, дозйомки, монтаж, і на шостий місяць — фільм уже в кінотеатрах... Ця дивна загальна думка, мовляв, комерційне кіно — сяк-так... Насправді комерційне кіно не робить режисера тупішим — навпаки: проявляється правильна форма подачі». Наведені факти переконливо свідчать: в Узбекистані існує сучасна масова візуальна національна культура.

ДОСТУПНІСТЬ КІНОКЛАСИКИ

Основи законодавства про культуру будь-якої цивілізованої країни за-

КІНОЕКСПАНСІЯ

УЗБЕКИ ФОРМУЮТЬ РОСІЙСКУ МАСКУЛЬТУРУ

режисував фільм «Турецький гамбіт».

Джанік Файзієв — продюсер та режисер ТВ-проектів: «Намедні. Наша Ера», «Старі пісні про головне-2», «Зупинка на вимогу»;

Тімур Бекмабетов — режисер і співавтор сценарію блокбастерів «Нічна варта» та «Денна варта», «Фронія долі. Продовження».

Третій вимір ПРИП'ЯТІ

МІСТО-ПРИВИД ДВАДЦЯТЬ ДВА РОКИ
МРІЄ ПРО ЛЮДСЬКЕ СТАВЛЕННЯ

АВТОР: *МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА*

Це було в ті давні часи, коли ще не існувало сайта «Однокласники». Саме тоді, вісім років тому, троє друзів, які ще у 1982 році закінчили 10-А клас Прип'ятської школи №1, зустрілися і поїхали в рідне місто. Одне з кількох безлюдних міст на земній кулі. Місто — свідок катастрофи, місто — пам'ятник «мирному атомові», місто — музей радянського буття 1980-х років. Наступного дня Іван Давидчук, Владислав Витвицький та Андрій Слюта зареєстрували домен pripyat.com і потроху почали, у вільний від роботи час, вибудовувати віртуальну Прип'ять. Усе просто: знайшов свою вулицю, будинок, зайшов у колишню квартиру, залишив свої нові координати, фотографії — і йдеш по сусідах дивитися, кого куди занесла доля. Інтерактивне місто надає інформацію, яку свого часу ніхто не знав — точну відстань до труби 4-го енергоблоку ЧАЕС.

Саме у прип'ятців особливе тяжіння до міста своєї молодості та дитинства — вони виїжджали з нього, починаючи з другої години дня 27 квітня 1986-го «на кілька діб», а виявилось — назавжди. І ніколи нікому вже не повернутися до цих бетонних багатоповерхівок, крізь стіни яких проросли клени та берези: в іншому кліматичному поясі місто вже б поглинули джунглі. Тому уточнення під оголошенням про пошук знайомих «дитячих фотографій немає» — мало не в кожного. П'ять тисяч відвідувачів сайта за день — це при тому, що жили в Прип'яті п'ятдесят тисяч. Особливе таке було місто, з найнижчою в Україні смертністю та найвищою народжуваністю. А чом би й ні — середній вік мешканців — 26 років, енерге-

тик атомної станції — почесна та високооплачувана професія.

Сьогодні цих людей розкидало по всьому світові. Так сталося, таке було лихо чорнобильської катастрофи, й щоквітня всі ми змушені згадувати про те, що на мапі країни є досі безлюдна пляма 30-кілометрової зони навколо ЧАЕС. Цікава деталь — Міжнародна громадська організація «Центр ПРИП'ЯТЬ.ком», яка виросла з того самого сайта, таким собі побратимом Прип'яті вважає порожнє місто-острів Ганкаджима в Тихому океані: 1860 року, коли всі корисні копалини було видобуто, від острова відплив останній корабель з мешканцями, а будинки, вулиці, церкви залишилися...

ВІДЧУТТЯ ВІД ПОБАЧЕНОГО

Але тим-таки й відрізняється покинуте місто в джунглях від такого в центрі України, що до останнього все ж таки можна завітати. Тому головний редактор прип'ятського сайта Олександр Сирота, якого вивезли з міста в 10 років, сьогодні не просто регулярно відвідує власну «готельку» в будинку №3 на вулиці Дружби народів у цьому місті, а й виконує прохання гостей віртуальної Прип'яті — сфотографувати саме їхню квартиру, школу, дитсадок, улюблений скверик, спортивний майданчик, навіть телефон-автомат, де колись батьки вже дорослих дітей уперше поцілувалися...

Лише кілька цитат з відгуків людей, котрі замовляли знімки: кількість виконаних замовлень сягає уже сотень. «Мої відчуття від побаченого... Щемить серце, звичайно. Побачивши фото кухні, де плита й мийка, я одразу задала чомусь, як

Місто-музей: оглядовий майданчик

бабуся вчила мене робити ліниві вареники з сиром... Звичайне життя звичайних людей... Порожня квартира з облупленими стінами... І як контраст — зелень, яка розрослася так, що затуляє вигляд з балкона... Природа живе, незважаючи ні на що. Змішані почуття...»

«У цій «Кулінарії», яку ви сфотографували на моє прохання, були еклери по 22 коп., пісочні кільця з горіхами та «Пепсі-кола», що прижилася після олімпіади, в пляшках по 0,33 л. Коштувала вона, здається, 45 коп. Чомусь розридалася, побачивши фотографії».

«Іжачок із-під Чорнобиля», — анекдот 22-річної давнини).

Більше того — до віртуальної Прип'яті тягнуться ті, хто ніколи не жили у реальній. Якщо колишні жителі розселяються у віртуальному місті за адресами колишньої прописки, то для нових ентузіастів довелось збудувати Веб-таун. Він з'явився на правому березі річки Прип'ять, там, де свого часу планували район новобудов. Там поки що три вулиці й лише кілька будинків. Але квартири швидко розходяться, по кілька щодня. Це нове містечко вже тривимірне, тому віртуальні старожили-прип'ятці, напевне, також захочуть поліпшити свої життєві умови.

«КАПСУЛА ЧАСУ»

Що ж до вимірів Прип'яті в реальному житті, їх — так збіглося — також три. Про перший з них, містобатьківщину, ви вже знаєте. Найближчим часом ентузіаста встановлять над КПП при в'їзді до міста

школи №1. Та і такий документ потрібний і для третього з вимірів міста. Місто-привид, «капсула часу» й «територія загадок», як іменують Прип'ять численні екскурсоводи, які за ці роки провели по місту більше людей, аніж у ньому жило, мало б стати музеєм. Така мрія єднає вже дуже багатьох. Та й без цього статусу турфирми привозять сюди екскурсантів з усього світу. До речі, найбільше приїздить японців — їх після Хіросими тягне до друзів по нещастю. Екстремали ходять вулицями з лічильником Гейгера, що невпинно стовбури дерев, котрі вилазять із каналізаційних люків — кришки, напевне, вкрали ще в перші роки після аварії... Але ті, хто приїждять із цікавості, так і не розуміють, як саме наша держава ставиться до такої своєї території — чи то не доходить руки, щоб зруйнувати вщент будівлі, чи, навпаки, чекає на спонсора зі світової спільноти, щоб додати екстремаль-

ЩОКВІТНЯ ВСІ МИ ЗМУШЕНІ ЗГАДУВАТИ ПРО ТЕ, ЩО НА МАПІ КРАЇНИ Є ДОСІ БЕЗЛЮДНА ПЛЯМА

веб-камеру, і будь-який користувач Інтернету матиме змогу цілодобово розглядати порожні вулиці, якими іноді бігають дикі кабани, лисиці, лосі, коні Пржевальського й інші мешканці зони відчуження. Й згадувати, як саме жилося йому тоді, коли гасло во славу «мирного атома» ще світилося вечорами над містом, а не було звалене під висотним будинком купою іржавих літер.

Другий — це все-таки закрите місто, яке охороняють від випадкових гостей, — найсуворіше з усієї 30-кілометрової зони. Тут постійно чергують три міліціонери, вони ж латають численні дірки в колючому дроті навколо міста, риють ями — пастки, закривають проїзди зламаними деревами: досі шукачі металобрухту тягають звідси те, що лишилося від їхніх попередників. Місяць тому адміністрація зони видала наказ, який не дозволяє фотографувати квартири на проханя екс-прип'ятців — заходити в будинки віднині заборонено. Певний сенс у цьому є — від старості, дощів, вітру та покинутості вже зруйнувалося приміщення

них розваг візитерам.

Але ж уже рік ентузіаста Міжнародної громадської організації ведуть збір підписів під таким листом: «Ми звертаємося до ООН і ЮНЕСКО, і, насамперед, до глав найбільш постраждалих від Чорнобиля країн — України, Росії та Білорусі — з ініціативою надання місту Прип'яті міжнародного статусу міста-музею, а зоні відчуження — статусу історико-екологічного заповідника, пам'ятника найбільшій техногенній катастрофі планети. Такий статус надасть можливість захистити місто Прип'ять не тільки від мародерів і вандалів, але й від надмірних руйнувань, щоб воно ще багато років продовжувало бути Нагадуванням і Попередженням — для запобігання новим подібним катастрофам. І дай Боже, щоб такий пам'ятник був першим і останнім на Землі!»

Підписів зібрано вже кілька тисяч, питання начебто обговорюється на рівні Міністерства з надзвичайних ситуацій. Але жодних зрушень поки що немає. Лише будівлі старіють і руйнуються. ■

«Ми цю квартиру чекали три роки, жили з дітьми в «хазяїв» і в Кошарівці, і в Ст. Шепеличах, і в баракові Копачів, і в гуртожитку №15 м. Прип'яті. Можете уявити, яка була радість одержати свій «дах над головою»! Перед Великоднем зробили ремонт, купили нові меблі, паласи. Життя тільки починалося, і от... 26 квітня».

Як розповідає Олександр Сирота, «прип'ятці відділилися в окрему націю ще тоді, коли всіх дітей називали «чорнобильськими іжачками» («Колобок, Колобок, я тебе з'їм! — Не їж мене, Вовче, тому що я не Колобок, а

ПІД СЛОВОМ
«ІНВЕСТИЦІЇ»
В УКРАЇНІ
НАЙЧАСТІШЕ
МАЮТЬ НА УВАЗІ
ГРОШІ ІНОЗЕМНИХ
КАПІТАЛІСТІВ,
ЯКІ ТІ ЗБИРАЮТЬСЯ
ВКЛАСТИ У НАШУ
ЕКОНОМІКУ

Однак є і зворотний напрям інвестування: коли копhti українських фінансово-промислових груп ідуть на купівлю виробничих активів за кордоном. Минулого року український бізнес витратив на це \$6,2 млрд – тобто, на мільярд із гаком доларів більше, ніж свого часу було отримано від продажу «Криворіжсталі». Тож що – тремтіть, Міттали з Деріпасками, «українські

журналист

ГРОШІ,
НА ВИХІД!

ЗМІСТ:**ІНВЕСТИЦІЇ МЕЙД ІН ЮКРЕЙН**

Придбання підприємств за кордоном — добре це чи погано для нашої економіки?
СТОР. 40 – 41

ПОКИ ЩО НЕ ІНВЕТОРИ

Україна наразі є не експортером, а імпортером капіталу
СТОР. 41

ЗАЛІЗНИЙ ПЛАЦДАРМ

Металургійні групи — лідери за обсягом інвестицій за кордон
СТОР. 42 – 43

МАПА ІНВЕСТИЦІЙ

Там працюють українські гроші
СТОР. 44 – 45

ВЕЛИКИЙ БІЗНЕС ЗА 100 ЗЛОТИХ

Навіщо українським автовиробникам потрібен польський автозавод
СТОР. 45

ЛОВЕЦЬ ІНВЕСТИЦІЙ

Без зовнішніх альянсів наші головні експортні галузі нежиттездатні
СТОР. 46 – 47

ІНВЕСТИЦІЇ

ПРОТЯГОМ 2007 РОКУ ОБСЯГ ІНВЕСТИЦІЙ З УКРАЇНИ В ІНШІ ДЕРЖАВИ СВІТУ ЗБІЛЬШИВСЯ У ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ З ПОЛОВИНОЮ (!!!) РАЗІВ

АВТОР: СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

Показова боротьба всіх без винятку українських президентів і урядів за іноземного інвестора, який має принести з собою великі гроші та новітні технології, створила на побутовому рівні економічного сприйняття уявлення про те, що для країни краще, коли вкладають у неї. Натомість ситуації, коли гроші з України інвестувалися за кордон, найчастіше розцінювалися як вивезення капіталу. Навіть «реальне інвестування», на перший погляд, не

викликає особливого захоплення: справді, чому новостворені робочі місця та зарплату має отримувати не українець Іванко, а поляк Янек чи росіянин Ваня?

ВИЙТИ, ЩОБ ЗАЙТИ

Насправді ж для будь-якої національної економіки, яка претендує хоч на більш-менш вагомий статус у сучасному глобалізованому світі, зовнішні інвестиції є неминучими. І зростання обсягу цих інвестицій з боку України свідчить про те, що наша економіка дійсно перестав

бути «пострадянською» та починає інтегруватися у світову економічну систему на рівних правах.

Все більше українських фінансово-промислових груп активно скуповують виробничі об'єкти за кордоном. Зрозуміло, що обсяги цих інвестицій набагато менші, ніж інвестиції до Кіпру, що насправді є нічим іншим, як об'єктами з «податковою оптимізацією». Але вони також чималенькі — йдеться про суми в сотні мільйонів доларів, які щороку зростають на 10–12%. Більше того, є всі підстави вважати, що й у

ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ З УКРАЇНИ (млн \$)

Мейд ін Юкрейн

«кіпрських грошах» є відчутна частка, що справді піде на придбання закордонних промислових активів. Приклади свідчать — українці аж ніяк не «слабаки». Так, із придбанням австралійської гірничодобувної компанії Consolidated Minerals Limited (10% світового ринку марганцевих руд) група «Приват» здобула контроль над майже 30% феросплавного ринку світу. Завдяки купівлі металургійного комбінату Huta Czestochowa та Гданського суднобудівельного заводу (Польща) «Індустріальний союз Донбасу» (ІСА) замкнув виробничий ланцюжок, який дає змогу вигідно постачати на гданські верфі вироблений на Huta Czestochowa корабельний сталевий лист.

Великий інвестиційний проект компанії «УкрАВТО» також реалізується в Польщі: найбільший український виробник автомобілів став власником підприємства Fabryka Samochodow Osobowych (FSO). Наразі «УкрАВТО» утворило на базі FSO спільне підприємство з найбільшим автовиробником світу General Motors і вже розпочало виробництво компактних Chevrolet

Aveo для ринку ЄС |детальніше про це у **Тижні** №3 від 16.11.2007 р.].

Це — лише найбільші та «найсвіжіші» приклади іноземних інвестицій України. Наразі лік підприємств, придбаних нашим бізнесом за кордоном, ведуть на десятки. Найперспективніші галузі — металургія та металургійна сировина, машинобудування, хімічна й харчова промисловості.

ГРОШІ НА ЕКСПОРТ

Як правило, головною метою іноземних інвестицій є доступ до дешевших ресурсів (сировинних чи трудових), а також сприятливіший податковий клімат, що дозволяє інвесторам отримувати більше прибутків за певного рівня затрат. Інша мета — доступ до перспективних ринків, які можна освоїти, тільки розмістивши виробництво на «чужій території». Хоча українські інвестиції здійснюються в обох цих напрямках, саме другий є найперспективнішим і розвивається найактивніше. Справді, доступ до закордонних сировинних активів завжди буде обмеженим, а в деяких напрямках, таких як видобуток за кордоном нафти чи газу, далі

декларативних проектів України так і не вдалося просунути. Що ж до робочої сили, то в нас вона й так дешева. Натомість проникнення на «чужі» ринки шляхом придбання виробничих об'єктів за кордоном в низці випадків є чи не єдиним способом обійти митні та антидемпінгові бар'єри. І мова йде не лише про металургію: свого часу подібну стратегію застосували українські виробники харчових та кондитерських продуктів, після того як зіштовхнулися із запровадженням обмежень на експорт їхньої продукції до Росії.

Однак ще цікавішим є третій напрям — спільна робота закордонних і вітчизняних активів. Причому не лише у виробництві товарів, але й у збуті готової продукції. Умовно кажучи, якщо робітник на польському FSO, отримавши роботу завдяки інвестиціям з України, виготовляє машинокомплекти, з яких на ЗАЗі буде зібрано авто й продано на експорт в Росію, то наша економіка матиме від цього більше вигоди, ніж від «чистих» закордонних інвестицій. І хотілося б, щоб таких прикладів «кооперативного інвестування» в майбутньому ставало дедалі більше. ■

ПОГЛЯД

Поки що не інвестори

ОЛЕГ УСТЕНКО, старший економіст «Блейзер Фундації»

Світова практика господарювання засвідчує, що експорт капіталу здійснюється, як правило, розвинутими країнами. А імпорту — тими, які мають нижчий рівень розвитку, але значний потенціал для зростання. З цього боку, Україна, котру зарховують до ринків, що розвиваються,

є імпортером капіталу. І питання, пов'язані з посиленням інвестиційної діяльності українських компаній за межами власної країни, не здійснюють суттєвого впливу на загальну картину, і в більшості випадків мають лише фрагментарний характер. Головною перевагою для країни, бізнеси якої інвестують за кордон, є те, що ця інвестиція в майбутньому повернеться в країну її походження з певними «відсотками», заробленими там. Більше того, репатріація прибутку — це постійний процес. І за умови, коли репатрійований капітал буде потім використано в країні його походження, з'являться можливості для збільшення наявних фінансових ресурсів у економіці країни, та, відповідно, стимуляція її економічного розвитку.

Для ринків, які розвиваються, подібна поведінка власних бізнесів — нетипова. І тому чекати серйозного поширення в Україні аналогічної ситуації просто недоцільно. Хоча окремі випадки цілком можливі.

Значне збільшення українських прямих іноземних інвестицій (ПІІ) за кордон, яке відбулося наприкінці 2007 року та про яке було повідомлено Держкомстатом, — достатньо не характерне для України. Реальною тенденцією це не стане й очікувати цього не слід. Більшість із цих відрепортованих інвестицій у розмірі майже \$6 млрд було здійснено в Кіпр, а це свідчить про те, що гроші, переведені на короткий термін за межі країни і найближчим часом будуть знову «заведені» в Україну. Більше того, Нацбанк і Держкомстат мають різні методології підрахунку ПІІ, й згідно зі статистикою НБУ, сума українських ПІІ за кордон була майже в 10 разів менша за оприлюднену Держкомстатом. Тому в цьому разі йдеться швидше про похибку (хоч і значну), а не про реальні інвестиції. Суттєвих змін в активності українського капіталу за кордоном можна очікувати лише після того, коли країна досягне власного високого рівня економічного розвитку.

ЗАЛІЗНИЙ ПЛАЦДА РМ

ЗА ОБСЯГОМ ІНВЕСТИЦІЙ У ЗАКОРДОННІ ВИРОБНИЧІ АКТИВИ
МЕТАЛУРГІЙНІ ГРУПИ ПОСІДАЮТЬ В УКРАЇНІ ПЕРШЕ МІСЦЕ

АВТОР: Антон Лосев

Загальновідомо, що український гірничо-металургійний комплекс (ГМК) — галузь, орієнтована на експорт. Тому необхідність відстоювати свої інтереси за кордоном стала тією рушійною силою, яка призвела на початку 2000-х років до повномасштабної експансії вітчизняного металургійного бізнесу в інші країни. До того часу боротьба за контроль над метпідприємствами точилася лише у внутрішньому середовищі: толі одним із головних завдань було не допустити на власну територію потужні іноземні компанії. Розподіливши між собою левову частку «Металургпрому» та «Укррудпрому»,

українські фінансово-промислові групи досить швидко перейшли від оборони до наступу. Нині вартість придбаних вітчизняними олігархами іноземних гірничо-металургійних підприємств становить мільярди доларів.

РОЗВІДКА БОЄМ

Першопроходцями українського ГМК на світових ринках стали компанії-трейдери, створені українськими металургами за кордоном для максимально ефективного реалізації власної продукції. Перш за все, це Lemax Commodities (наприкінці минулого року переіменована на Metinvest International S.A.). Заснована у 1997 році в Швейцарії компа-

нія займалася реалізацією на світових ринках продукції металургійних підприємств, які належать групі СКМ Ріната Ахметова. Lemax Commodities можна вважати однією з перших профільних інвестицій українських металургів за кордоном. Аналогічну стратегію обрав і найближчий конкурент СКМ в Україні — «Індустріальний союз Донбасу» Віталія Гайдука та Сергія Тарути. У 2003 році ІСД став акціонером потужного швейцарського металотрейдера Dufferco International Trading Holding. Компанія Ferrexpo A.G., зареєстрована у 2001 році, також у Швейцарії, займається просуванням на світовому ринку залізрудних

ФОТО: PHL

Сергій Тарута пригледів для ІСД чимало закордонних активів

окатишів виробництва Полтавського гірничозбагачувального комбінату, що належить Костянтину Жеваго.

Займаючись розбудовою власних міжнародних мереж збуту, українські металургійні холдинги не лише нарощували обсяги продажу, але й вийшли на новий рівень ведення бізнесу, який вже більше відповідає західним стандартам. Власне представництво за кордоном як засіб комунікації з іноземним бізнесом стало першим кроком українських металовиробників до набуття серйознішої власності за кордоном – виробничих підприємств.

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ОБХІДНИЙ МАНЕВР, АБО СВОЇ СЕРЕД ЧУЖИХ

Наявність в Україні замкнутого циклу з виробництва сталі, створеного за часів СРСР, а також дешевої робочої сили, створила для власників вітчизняних металургійних підприємств неабияку конкурентну перевагу на міжнародному ринку металопрокату. Але на енергійних українців, які все впевненіше почували себе в Європі та почали виходити на ринок Північної Америки, стали косо дивитися регулюючі органи країн ЄС та США. Саме до них металургійні компанії «аборигени» надсилали численні скарги щодо наднизьких цін на український металопрокат. У ЄС та США розпочалась епідемія антидемпінгових розслідувань проти української сталевий продукції, а імпорт українського металопрокату на Захід затиснуто в межі жорстких квот [див. довідку].

До середини 2000-х років обійти обмеження, накладені на продукцію вітчизняних меткомбінатів, можна було лише за умови власного виробництва в Європі. Схема проста: підприємство на території ЄС, що належить українській промисловій групі, інтегрується в її виробничий ланцюг. Відтак український меткомбінат отримує можливість поза квотами постачати цьому підприємству як сировину напівфабрикати (наприклад, сляби), які вже в Європі перероблятиме металопрокатний завод у сталевий лист або іншу продукцію.

Європейцям такий варіант не міг не сподобатися: він мінімізує негативний вплив металургії на екологію, адже сталеливарне виробництво, з його отруйними викидами, залишається в Україні. Здавалося б, усі мають бути задоволені.

ПЕРЕМОГИ НА ВОРОЖІЙ ТЕРИТОРІЇ

Але віддавати свої підприємства «новим українцям» у Європі не поспішали навіть за пристойні гроші. Здебільшого наші олігархи мають завдячувати за це самим собі, а точніше своєму бажанню залишатися в тіні. Обережні пошуки відповідних виробничих активів українські металургійні групи почали в колишніх сусідів по сусідству – Польщі, Угорщині, Болгарії. Саме там було найбільше шансів знайти порозуміння з місцевою владою. Першим досяг успіху «Індустріальний союз Донбасу», який у 2004 році в Угорщині придбав металургійний комбінат Dunaferr.

Спроба ІСД взяти у тому ж 2004 році участь у приватизації польського меткомбінату Huta Czestochowa за свідчила, що поляки вкрай негативно налаштовані до українського інвестора. Скандал, який спричинило упереджене ставлення польських державних установ до ІСД, спровокував

ПОЯВА У ВЛАСНОСТІ УКРАЇНЦІВ НОВИХ МЕТЗАВОДІВ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ – ЛИШЕ СПРАВА ЧАСУ

погіршення відносин між державами. Український уряд мав визнати, що він зовсім не готовий захищати свого інвестора за кордоном, бо просто не чекав на його появу там. При цьому головним конкурентом ІСД у боротьбі за Huta Czestochowa була компанія LNM Group, у подальшому переіменована на Mittal Steel – з того часу і до сьогодні шляхи індійських магнатів Міттала та українських олігархів неодноразово перетинались у Східній Європі. Так, Костянтин Жеваго втягнувся у суперечку з Лакшмі Мітталою за болгарський мет завод Kremikovtzi, який до останнього часу належав його братові Прамоду Мітталу.

Врешті-решт ІСД переміг у змаганні за Huta Czestochowa, заплативши за комбінат 1,25 млрд злотих (\$334 млн) та зобов'язавшись інвестувати у підприємство 270 млн злотих (\$72 млн) протягом 3-х років. Ця подія стала переломним етапом на складній дорозі українських інвестицій на Захід. Відтоді основні гравці українського ГМК отримали контроль над низкою підприємств не лише у Європі, але й у США, Африці та навіть у далекій Австралії.

Лідером за кількістю контрольованих у Європі підприємств, безумовно,

ДОВІДКА

Сталеві лещата Європи

Сьогодні Україна має право поставляти до країн ЄС трохи більше 1 млн тонн сталі на рік. Очікується, що ситуація дещо покращиться з набуттям Україною повноправного членства у СОТ.

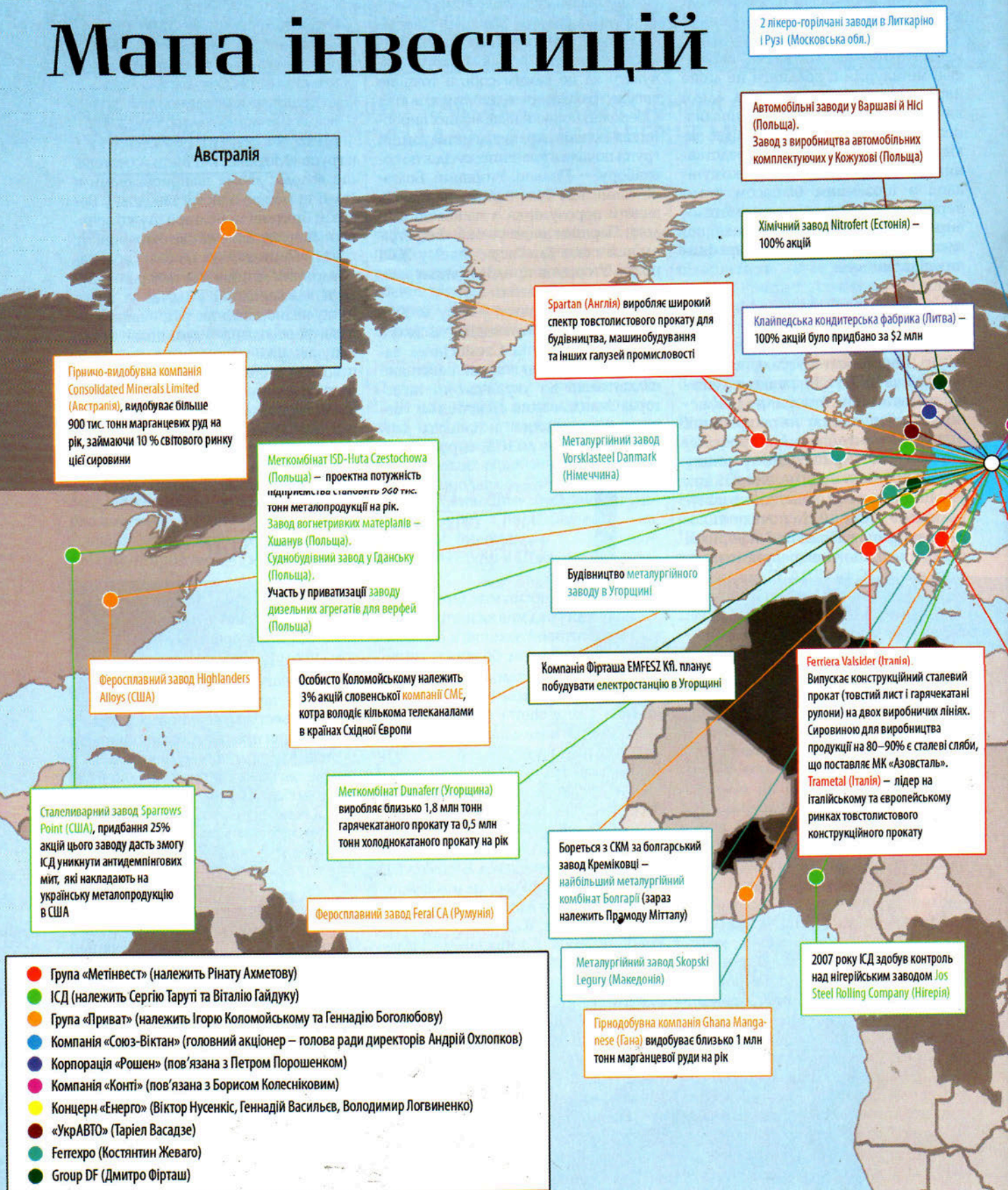
є група «Метінвест» Ріната Ахметова, що володіє двома підприємствами в Італії та має по одному заводі у Великій Британії та Болгарії. Дуже впевнено почуває себе на світових ринках група «Приват», яка на базі своїх закордонних активів має намір побудувати міжнародний холдинг із виробництва феросплавів. Українці не лише купують уже налагоджене виробництво, але й створюють у Європі нові металургійні підприємства – компанія Vorskla Steel AG, що належить Костянтину Жеваго, будує металургійний завод в Угорському місті Захонь.

З огляду на те, що виробництво сталі в Україні й у майбутньому лишатиметься високорентабельним бізнесом, про що постійно говорять експерти, фінансові ресурси металургійних груп також зростатимуть. При цьому інвестування вільних коштів у придбання профільних виробничих активів за кордоном чудово відповідатиме загальносвітовим тенденціям щодо глобалізації металургійного бізнесу. Отже, поява у власності українців нових мет заводів за межами України – лише справа часу.

P.S.

Цікаво, що стати співвласниками іноземного підприємства українським бізнесменам іноді вдається не завдяки купівлі, а навпаки, за рахунок продажу власних активів. Минулого року група «Приват» продала російському металургійному холдингу «Євраз» низку своїх металургійних підприємств в Україні, за що отримала не лише гроші, але й 9,7% акцій Evraz Group S.A. А за вичерпаними коштами придбала австралійську компанію ConsMin, котра займається видобутком марганцевої руди, видобутком та експортом нікелю та хрому. ■

Мапа інвестицій

- Група «Метінвест» (належить Рінату Ахметову)
- ІСД (належить Сергію Таруті та Віталію Гайдуку)
- Група «Приват» (належить Ігорю Коломойському та Геннадію Боголобову)
- Компанія «Союз-Віктан» (головний акціонер – голова ради директорів Андрій Охлопков)
- Корпорація «Рошен» (пов'язана з Петром Порошенком)
- Компанія «Конті» (пов'язана з Борисом Колесніковим)
- Концерн «Енерго» (Віктор Нусенкіс, Геннадій Васильєв, Володимир Логвиненко)
- «УкрАВТО» (Таріел Васадзе)
- Фертехро (Костянтин Жеваго)
- Group DF (Дмитро Фірташ)

Великий бізнес за 100 злотих

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ КОРПОРАЦІЇ «УКРАВТО» ОЛЕГ ПАПАШЕВ РОЗПОВІВ **ТИЖНЮ**, НАВІЩО ЇХНІЙ КОМПАНІЇ ПОТРІБЕН ПОЛЬСЬКИЙ АВТЗАВОД FSO

Chevrolet Aveo, і переважний ринок його збуту — Європа. Окремі деталі Aveo ми виробляємо в Україні, на наших потужностях у Запоріжжі та постачаємо на FSO. Таким чином ми отримали для себе споживача компонентів і матеріалів українського походження.

У.Т.: Чи створювали вам перешкоди польська влада або конкуренти?

— Ні. Навпаки, варто зазначити дуже виважену й розумну політику польського уряду. Вона не спрямовувалася на те, щоб не віддати комусь підприємство або заробити для бюджету. Польський уряд хотів вирішити проблему: в нього було близько 10 000 працівників на FSO та суміжних підприємствах, які потребували роботи. Всі ці зобов'язання лягли на плечі інвестора. 2005 року ми підписали інвестиційну угоду про співпрацю й про придбання пакету акцій під інвестиційні зобов'язання. Формально нам пакет акцій обійшовся в 100 злотих.

У.Т.: Як ви співіснуєте з польським профспілковим рухом, який є набагато потужнішим за український, і, відповідно, вимагає більших соціальних благ? Чи відрізняється у зв'язку з цим модель управління польським і аналогічним українським підприємствами?

— Якщо вести мову про модель управління підприємством, то як в Україні, так і в Польщі воно підпорядковане зако-

Чим була зумовлена купівля саме FSO, а не, скажімо, побудова аналогічного заводу в Україні?

— По-перше, ми були з'єднані практично єдиним виробничим циклом [FSO постачав машини-комплекти моделі Daewoo Lanos для виробництва цього авто на Запорізькому автозаводі — прим. **Тижня**]. По-друге, незважаючи на те, що у 2005—2006 роках ми працювали в межах вітчизняного закону про стимулювання інвестиційного клімату, він фактично є таким, що сьогодні вигідніше бізнес з автовиробництва вести за межами України, а в нас продавати готові автомобілі. По-третє, на той час Польща була вже за крок до вступу в ЄС. Мати власне підприємство в Європі — певні амбітні плани, й сьогодні вони здійснилися. Головний продукт, який випускатиме FSO, — автомобіль

нам своїх країн, а тепер і законодавству ЄС, тому що його закони тепер діють і на території Польщі. Управління, переважно, подібне, і я кажу це з упевненістю, тому що беру участь у керуванні як українським, так і польським заводами.

Щодо профспілок, то вони в Польщі справді досить сильні. Але це поляки, котрі працюють на тому ж

підприємстві. Тому дивитися на них як на монстра, який становить загрозу для акціонера, — це неправильно. Поляки вміють захищати свої права, і вони це з успіхом роблять не тільки як громадяни Польщі, а і як європейці. І захист там досить сильний, але не тільки з боку профспілок, але й з боку держави. Польща розуміє, що вона несе певну відпові-

дальність за громадянина своєї країни, і головне її завдання — це зобов'язання перед громадянином, про що ми в Україні забуваємо.

У. Т.: На який ринок буде орієнтована ваша спільна діяльність з GM?

— У нас є два проекти. Український, орієнтований на ринки

Ловець інвестицій

ГОЛОВА НАГЛЯДОВОЇ
РАДИ ISD POLSKA,
ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ
КОНСОРЦІУМУ
«ІНДУСТРІАЛЬНА ГРУПА»
ОЛЕКСАНДР
ПИЛИПЕНКО:
ЗАКОРДОННА
ЕКСПАНСІЯ НЕОБХІДНА
УКРАЇНСЬКИМ
КОМПАНІЯМ

Які основні напрями зовнішнього інвестування ви бачите для своєї компанії, і чому саме такі?

— Вітчизняні компанії, які придбали підприємства за кордоном, мають одну мету — закріпити й розширити ринки збуту продукції свого головного бізнесу, який базується в Україні. Якщо при цьому ще й досягається виробнича й ринкова синергія ще більш високого порядку, то це й буде мрія кожного інвестора. Без таких зовнішніх альянсів наші головні експортні галузі нежиттєздатні, й у найближчому майбутньому їх можуть поглинути транснаціональні компанії. Тому ми й бачимо зараз активну експансію великих металургійних гравців на ринках усіх континентів — від Європи до Австралії. Створення виробничо-збутового ланцюжка, який виходив би за межі країни, і виробництво якісного продукту з високою доданою вартістю поблизу від кінцевого споживача дає основний стимул для

Щоб не стати жертвою транснаціонального поглинання, українська металургія має поглинати сама

ФОТО: REUTERS

СНД, і польський – переважно на ринки ЄС. Кажу «переважно», бо ми теж хочемо мати для України свіжий автомобільний продукт, тому домовилися з GM, що на наш ринок піде й продукція заводу FSO.

У.Т.: Як у вас зараз справи з інвестуванням у Росію? На якій стадії

перебуває заявлене раніше будівництво заводу?

— Справді, ми заявили про будівництво заводу, навіть отримали постанову російського уряду про певні пільги. Зараз ведемо переговори з GM, тому що це їхній продукт. Ми здобули право виготовляти там автомобіль Aveo. Враховуючи те, що ця програма

пов'язана з виробництвом Aveo в Польщі, маємо наміри спільно з GM відпрацювати питання, щоби, закінчивши організацію виробництва в Польщі, почати це виробництво в Росії. Думаю, протягом року досягнемо певних домовленостей. Цей проєкт не закрито – його й далі розробляють. ■

здійснення закордонних інвестицій. Сьогодні вже можна говорити й про вищий щабель ефективності від вкладення капіталу в закордонні ринки. Коли бізнес показує перші результати віддачі від капіталовкладень, тоді слід замислюватися над можливістю нових придбань та інвестицій всередині країни.

Найкращими є інвестиції в ті галузі, які не представлені в Україні або цілком безнадійно відстали від конкурентної технічної бази. Звичайно, в ідеалі ці вкладення мають ґрунтуватися на фінансових потоках уже чинного закордонного активу. Наприклад, наше останнє придбання в 2007 році суднобудівного заводу в Гданську (Польща) було задумано ще на етапі входження в країну, і є частиною

власного потужного ядра фінансистів, юристів, консультантів та PR-менеджерів – фахівців, спроможних провести інвестора через досить складні перепони приватизаційного законодавства. Вся історія наших придбань активів у країнах Центральної Європи не засвідчила нам жодного винятку з цих правил, і там, де ці фактори недооцінили, ми не були серед переможців.

У.Т.: Придбання заводів у Ченстохові та Гданську супроводжували певні труднощі чи навіть скандали. Такі проблеми – це виняток чи правило, коли на підприємства надходять українські інвестиції?

— Той прорив, який здійснила наша корпорація, перемігши в бага-

ці труднощі винятково національним забарвленням інвестора, просто нам тоді протистояв Лакшмі Міттал, один із лідерів світової металургії, який на той час уже контролював понад 60% усього ринку металу Польщі.

У.Т.: Який досвід отримала компанія після початку інвестування за кордон

— Будь-який вітчизняний інвестор, котрий отримує досвід роботи з міноритарними акціонерами, реальними профспілками й фондовим ринком у розвинутих країнах зі справді ринковою економікою, стає чутливішим до труднощів ведення бізнесу у власній країні. Наш вітчизняний резерв підтримки конкурентоспроможності за рахунок низького рівня оплати праці та екологічного недбальства себе вже вичерпав. Саме досвід роботи на європейських ринках чітко вказує на необхідність значно покращувати якість менеджменту, підвищувати оплату праці для працівників високої кваліфікації, створювати оптимальну логістичну структуру. ■

РЕЗЕРВ НИЗЬКОГО РІВНЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО НЕДБАЛЬСТВА СЕБЕ ВИЧЕРПАВ

цілого плану побудови бізнесу корпорації ІСД на закордонних ринках.

У.Т.: Як сприймають українські інвестиції за кордоном?

— У будь-якій державі вітають прихід зовнішнього інвестора, якщо він готовий оживити занепад підприємства, а внутрішній капітал не має для цього ресурсу. В цьому разі від імовірних інвесторів вимагають гарантовані вкладення на 3–5 років, чітку й зрозумілу соціальну програму (за об'єктові апробації в більшості профспілок) і, звісно, чистоту капіталу, який вкладають. Для продавця, у більшості випадків, походження капіталу не має значення, головне, щоб він був легальним. В умовах відкритого конкурсу чи емісії, капіталу зі Східної Європи до здатності витримати запеклу конкуренцію із суперниками варто додати необхідність створення у країні інвестування

торічному протистоянні за Huta Czestochowa, вивів польсько-українські економічні відносини на інший бізнес-рівень. Динаміка та структура експортно-імпорتنих операцій між нашими країнами стала цілком іншою, вони наповнилися індустріальною складовою. Минуло три роки з того часу, як ми отримали від уряду Польщі право на ведення ексклюзивних перемовин щодо придбання підприємства. Правда, на умовах, які навіть лояльним експертам здавалися нездійсненними ні щодо термінів, ні щодо фінансових та соціальних складових.

Тим не менше, змагаючись за купівлю підприємства, після більш ніж дворічних позиційних і юридичних протистоянь у ІСД в Польщі з'явилася злагоджена амбіційна команда, яка на високому рівні професіоналізму завершила справу. Ми пережили цей період, проте не схильні пояснювати

ОЛЕКСАНДР ПИЛІПЕНКО: Для продавця, у більшості випадків, походження капіталу не має значення, головне, щоб він був легальним

ЮВЕЛІР ілюстрацій

**ЯКЩО НА КНИЗІ
ВКАЗАНО:
«ІЛЮСТРАЦІЇ
В. ЄРКА», МОЖНА
НЕ СУМНІВАТИСЯ,
ЩО ПЕРЕД ВАМИ –
БЕСТСЕЛЕР**

АВТОР: Галина Ключковська

Шанувальники Кастанеди певні, що без змінених станів свідомості таке проникнення художника в тему неможливе. Пауло Коельо вважає ілюстрації Єрка до своїх творів найкращими у світі. Батьки заздрять дітям, шкодуючи, що у їхньому дитинстві не було книжок із такими розкішними картинками. А діти годинами «зависають», роздивляючись усі ці ювелірно прописані травинки-волосинки-пір'їнки, знаки, символи, фактури та деталі.

А для нього найбільша радість – провести день у роботі. Він не дивиться телевизор, уникає тусовок і навіть у професійному спілкуванні цінує близькі людські стосунки. Каже, що два видавництва, з якими співпрацює уже багато років, це дві його домівки: міська квартира – «Софія» та дача – «Абабагаламага».

МАЛЮЄ БЕЗ ДИПЛОМА – «ДЛЯ СЕБЕ МАЛЕНЬКОГО»

Владислав Єрко – художник бездипломний. Не захистився в Поліграфічному інституті з принципу, вважаючи, що там не вчили ілюстрування. Утім, членом Спільки художників був уже на другому курсі. Зрештою, нікому й на думку не спадало питати його про диплом. Навпаки, сьогодні він знахідка для видавництв, які з ним працюють. Хоча треба зауважити, що й матеріал для ілюстрування йому трапляється, скажемо прямо, не найгірший: Кастанеда, Бах, Свіфт, Гофман, Кальвіно, Гоголь, Керол, Умберто Еко, Розендорфер, Годдінг, Коельо, Екзюпері, а тепер ще й Шекспір.

В якомусь сенсі Єрко – самоук, хоча він із вдячністю розповідає про свого учителя в графіці – словацького художника Альбіна Бруновскі. Але, попри художні впливи, Єркова фантазія, вочевидь, має власне коріння.

До семи років Владислав жив у селі під Києвом у бабці. «Я дуже

сумую за собою в три роки, коли світ як калейдоскоп складався так, як мені хотілося. Дивися на хмари скільки хочеш і придумуй собі, хто на них живе...» Можна сказати, що Єркові малюнки — це відгомін туги за дитинством, а можна припустити, що він перебільшує свою дорослість. Але, мабуть, найкраще магію своїх ілюстрацій пояснює словами Екзюпері сам Єрко: «Я малюю для себе маленького».

ХУДОЖНИК-ТАЛІСМАН

Початком Єркової слави був Кастанеда. І зовсім не містичним: «Коли надворі якийсь глухий 1991-й, а в тебе немає ні грошей, ні замовлень, раптом тобі трапляється Юра Смірнов (*директор «Софії»*. — *Авт.*), і просить намалювати обкладинку до «Вчення дона Хуана»...»

Кастанеда Єрка справді вразив: «Я до того виховувався на всіляких кафках з гессе, а він озвучив тонкі зв'язки, які в дитинстві відчуваєш майже як матеріальні. З віком здатність їх відчувати кудись зникає...»

Схожа історія була і з Коелью. «Алхіміка» видавали, перекупивши права у російського видав-

ництва, яке з Коелью провалилося. Від Єрка очікували лише обкладинок, і він довго вмовляв Смірнова

коли Єрко і директор «Абабагаламаги» Іван Малкович раз і назавжди знайшли один одного, художник до-

«ВІН МОЖЕ БУТИ ПРЕМ'ЄРКО, ФОКСТЕР'ЄРКО, ГОНДОЛЬЄРКО, В'ЄРКО-СЕРДЮЧКО, НЬЮ-ЄРКО, АЛЕ НАЙОХОЧИШЕ ВІДГУКУЄТЬСЯ НА ГЕНІАЛЬЄРКО»

на внутрішні ілюстрації... Сьогодні Смірнов вмовляє Єрка: «Зараз виходить серія книжок, яку можна було б спокійно оформити без участі Славка. Але він для нас як талісман. Просимо: «Славко, намалюй хоч щось». Віримо, що його ілюстрації приносять удачу».

ГЕНІАЛЬЄРКО Й «ТИРАН» МАЛКОВИЧ

Свого часу Єрко обходив київські видавництва, пропонуючи малюнки, що згодом увійшли до «Снігової Королеви» та «Казок Туманного Альбіону». Українські видавці реагували скептично: «народ не поймьот», і радили бути простішим. Сьогодні,

зволяє собі висловлювати багатьом видавцям все, що про них думає: «Наші дитячі видавці — це «країна вічнозелених помідорів». Нічого не знають, не їздять на міжнародні ярмарки, щоб розуміти, що відбувається в дитячій ілюстрації, і вважають свої жахливі смаки достатніми, аби визначати, що дитині цікаво, а що ні». І не те, щоб Єрко знахабнів від слави, — він просто не зносить жлобства, а також добре знає, що діти сприймають світ значно глибше й цікавіше, ніж дорослі: «Я в п'ять років шалено любив Пікассо, й розумів його краще, ніж зараз. У видавцях вже вмерла та людина, котра б оцінила хороші ілюстрації». В Івані Малковичі така людина не вмерла, і Єрко з нею одразу порозумівся. Вони друзі, і один з проявів такої дружби — взаємна міфотворчість.

Єрко на презентаціях розповідає дітям, що коли оформлював «Гаррі Поттера», то «тиран» Малкович тримав його на голодному пайку й за кожного намальованого персонажа давав по кананці, а поет Малкович використовує свій літературний талант, вправляючись на «зручному» Єрковому прізвищі: «Він може бути прем'Єрко, фокстер'Єрко, гондольЄрко, В'Єрко-Сердючко, Нью-Єрко, але найохочіше відгукується на геніальЄрко».

Ну, це — «любовна лірика», бо сам Єрко не страждає від нападів марнославства, радше навпаки: «Я роблю нормальну попсову ілюстрацію, не наповнену умовностями чи складною стилістикою. Іноді ловлю себе на тому, що я примітивний, нецікавий. Не можу дивитися на «Снігову Королеву», ця книжка здається мені верхом несмаку. Для мене задоволення — сам процес малювання. В завершеній роботі нічого, крім купи недоліків, не бачу».

ПОПСА БЕЗ КУЧЕРЯВОСТЕЙ

Він малює так, як хоче, нічого не «маючи на увазі». А якщо магія його ма-

Малюнок з книжки Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон»

люнків навів комусь пафосний настрій, то він розтрощить його самоіронією. «Не люблю, коли митці базікають про трансцендентність. Якщо всі ці фігові картинки, які я нашмалював, були інспіровані «згори», то я з цим не погоджуюся». Втім, зв'язку своєї творчості з тим, що «нагорі», Єрко таки не заперечує: «Я в самозамилуванні відчуваю майже фізичну загрозу, що хтось згори зараз тюкне по голові й скаже: «Ти нездара», покаже мені роботи, які я люблю, вкаже різницю, й буде правий».

Сьогодні Єрко може собі дозволити працювати над ілюстрацією стільки, скільки потрібно – на велику книжку йде 1,5-2 роки. Йому нецікаво доводити комусь, що «все це малюється руками» (до речі, за допомогою великої лупи, яку використовують для роботи графіки). Художник не відкидає можливостей комп'ютера, завдяки якому «фарба ніколи не закінчується, а невдалий штрих завжди можна «скасувати», але після низки експериментів віддає перевагу живому контактowi з папером.

Час від часу у Єрка виникає внутрішня потреба у чорно-білій графіці, яку він називає чорнухою. У результаті дитяче видавництво «Абабагаламага» сьогодні готує до друку «Гамлета». У Єрковій інтерпретації шлях до цієї метаморфози виглядав так: «Я Малковича розвів на чорнуху. Ходив і під носа собі бубонів: «Як я вже задовбався малювати снігових королів!.. Іване, я хочу чорнухи!» Він каже: «Срчику, ну, що ти хочеш?» Кажу: «Бодлера!» А він: «О, Боже!..» Але тут, з іншого боку, підрулив Юрій Андрухович зі своїм чудовим перекладом «Гамлета», і вдвох ми його вломали».

Утім, Єрко, здається, «вломав» обох своїх видавців: езотерично-філософська «Софія» теж готує видання «Гамлета» (переклад Лозин-▶

Малюнок з книжки
«Казки Туманного Альбіону»

«Я РОБЛЮ НОРМАЛЬНУ ПОПСОВУ ІЛЮСТРАЦІЮ, НЕ НАПОВНЕНУ УМОВНОСТЯМИ ЧИ СКЛАДНОЮ СТИЛІСТИКОЮ. ІНОДІ ЛОВЛЮ СЕБЕ НА ТОМУ, ЩО Я ПРИМІТИВНИЙ. ДЛЯ МЕНЕ ЗАДОВОЛЕННЯ – САМ ПРОЦЕС МАЛЮВАННЯ»

ТРОХИ СТАТИСТИКИ

Мальовнича Єркiана

Створив ілюстрації до понад 50-ти книг. Найвідоміші: для «Софії» – 5 томів К. Кастанеди (1991–1993), серія книг П. Коельо (1999–2005), «Чайка Джонатан Лівінгстон» Р. Баха; для «Абабагаламаги» – «Крихітка Цахес» (1997), «Тарас Бульба» (1997), «Снігова Королева» (2000), «Аліса в Країні Чудес» (2001), «Казки Туманного Альбіону» (2003), «Мандри Гюллівера» (2005), «Сто казок» (у співтворстві, 2005).

ського й англійський оригінал), і теж з Єрковими ілюстраціями.

ЛЮДИНА-ОРКЕСТР

Владислав може годинами розповідати про своїх друзів. Але, окрім хороших людей, він також не цурається хороших кіна, музики й книжок. Куросава, Грінуей, Бергман, Антоніоні, Ланг, Мурнау — одиниці з переліку кращих імен світового кінематографа, що окупували півстіни стелажів для DVD у нього на кухні (стіни інших кімнат віддані книгам). Щодо вишуканості свого смаку зазвичай іронізує: «Я вважав, що смаку в мене більше, коли його зовсім не було. В 20 років взагалі був певен, що є вінцем творіння».

Музика — супутній потік для його творчості, й за роботою Єрко найбільше любить слухати джаз, хоча сьогодні, окрім Біла Еванса чи Кіта Джарретта, його не менше надихають Бах, Гендель, Букстехуде, Вівальді.

В літературі, як і в житті, йому з роками все менше подобається стьоб і все більше тягне до глибини та простоти. Він, як вперше, захоплюється актуальністю «Обломова» й зачитується щоденником Марка Аврелія «Наодинці з собою», пере-

конуючись, що за останні кілька тисяч років люди не надто змінилися.

РЕСТОРАН ЗАМІСТЬ ГОНОРАРУ

Якби провести дослідження, авторські права кого з українських художників найчастіше порушують, чи то пак, крадуть сюжети й персонажів, то Єрко, мабуть, посів би першість. Хоча, виявляється, подібні історії можуть мати й щасливий кінець.

Я МАЛКОВИЧА РОЗВІВ НА ЧОРНУХУ. ХОДИВ І ПІД НОСА СОБІ БУБОНІВ: «ЯК Я ВЖЕ ЗАДОВБАВСЯ МАЛЮВАТИ СНІГОВИХ КОРОЛЕВ!.. ІВАНЕ, Я ХОЧУ ЧОРНУХИ!»

Якось московська мережа ресторанів «Корчма Тарас Бульба» без дозволу взяла собі за логотип Єрків портрет гоголівського персонажа. Мережа розросталася — Єрків Бульба прикрашав ресторани по усій Білокам'яній. «Годі Малкович взяв мене під пахву, й ми пішли «махати прапором». Власник мережі Юра Белойван довго вибачався за непорозуміння та, щоб якось загладити свою провину, запропонував ...відкрити

філію «Абабагаламаги» у Москві. І відкрив. Сьогодні ми почесні гості у його ресторанах».

Коли абабагаламажині книжки почали видавати за кордоном і Єрка остаточно наздогнала слава, ним серйозно зацікавилися великі західні видавництва. Але ставлення до художника з пострадянського простору виявилось специфічним. «Дзвонили з американського видавництва, запрошували приймати «помалю-

вати», пропонували якісь смішні гроші, а коли я зауважив, що, наскільки відомо, у них там зовсім інші розцінки, сказали: «Ну, ви ж навіть не з Росії!..» Мене, звичайно, розслабляє існування Малковича, бо я розумію, що поки діє його видавництво, то у сфері дитячої ілюстрації буду працювати тільки з ним».

Тож ми можемо теж не перейматися, що Єрка хтось переманить. Він надто домашній, і дім його — тут. ■

Перед Єрком постає чорно-біле гамлетівське питання

ФОТО: АНДРІЙ ГОМАКІН

ПОГЛЯД

ЄвроМексика

НА ВІДМІНУ ВІД ЄВРОПЕЙЦІВ І АМЕРИКАНЦІВ, У НАС Є ПРАВИЛОМ ДОБРОГО ТОНУ СТАВИТИСЯ ДО ВЛАДИ ЗНЕВАЖЛИВО

Уряд у Києві намагається протистояти «нелегальній міграції» через Україну до Європейського Союзу. Уряд у Мехіко не-самовито бореться з мігрантами, які прагнуть перебратися через Мексику до США з південних країн. В обох випадках значна частина мігрантів «осідає» в країні, що мала стати для них транзитною. Коли я був у Мексиці, то на південному її кордоні зустрічав на вокзалах багато людей із Гватемали, Гондурасу й навіть країн Південної Америки. Не повірите, але між ними й мексиканцями є різниця, не зважаючи на одну расу. І внаслідок державної пропаганди боротьби з «нелегальною міграцією» формується справжній расизм. І українці так само застосовують подвійні стандарти до чужинців, забуваючи, що й наші родичі чи, принаймні, земляки десь зазнають подібного ставлення.

Самі ж мексиканці – як і українці – теж намагаються виїхати на заробітки. Перші – до США, другі – до Євросоюзу. Там з ними (і з нами) теж борються як із нелегальними мігрантами. Як Україна, так і Мексика є країнами варварської стадії капіталізму. Наші капіталізми навіть не намагаються вдавати, ніби мають людське обличчя.

Коли я жив у Мехіко, там саме спалахнув скандал довкола протестів у містечку Атенко – його аналогом за станом і розташуванням можна вважати Ірпінь під Києвом. В Атенко протестували місцеві жителі, в яких забирали їхню споконвічну землю під тим приводом, що вона, мовляв, неродюча. Ну, не зовсім забирали. Скуповували за «прийнятною ціною» – близько шістдесяті центів за квадратний метр. Люди землю віддавати не хотіли: тож прийшла поліція й жорстоко їх побила, було навіть кілька вбитих. В Україні міліція теж часто-густо стає на бік ласих до землі бариг. В Україні 2004 року протестували проти фальсифікацій під час президентських виборів. Коли я жив у Мексиці в 2006-му, там відбувалося щось

АРТЕМ ЧАПАЙ
мандрівник

подібне. Кандидат від влади набрав буквально на кілька сотих відсотка більше, ніж кандидат від опозиції. Щоправда, мексиканська влада тоді вистояла. Але різних кандидатів, як і в нас, підтримували різні регіони країни – тільки в Мексиці це були Північ і Південь.

В обох випадках за кожним із «народних кандидатів» стояли найбагатші люди країни. Так, кампанію опозиціонера в Мексиці спонсорував Карлос Слім – той, який в соціально бідній країні примудрився стати найбагатшою людиною планети, випередивши, за даними журналу Forbes, навіть Білла Гейтса. В обох країнах дещо краще можна жити в столиці. Якщо в Києві живе близько 4-х мільйонів із 48-ми, то в Мехіко взагалі – 25 мільйонів зі 100. Є й відмінності. По-перше, в Мексиці кращі дороги та швидший Інтернет. По-друге, ми намагаємося бути європейцями, а мексиканці навіть не пробують стати грінго. Зате, на відміну від

добропорядних європейців і американців, у наших країнах – Україні та Мексиці відповідно – є майже правилом доброго тону ставитися до влади зневажливо.

У Латинській Америці я прожив рік. І твердо переконався: мексиканці значно ближчі до нас, ніж європейці й американці. Подружитися з половиною містечка в Мексиці так само легко, як налагодити контакт з людьми в моїй рідній Коломиї.

Коли після Мексики я ще півроку прожив у США, а потім повернувся додому й побачив, як дядько напідпитку запросто сщить посеред вулиці, то ледь не заплакав від розчуття. У «них» такого нема. У нас – і в латиноамериканців теж – запросто. І якщо хто вважатиме, що цими порівняннями я якось ображаю Україну – дарма. І якщо хтось хоче бути європейцем – будь ласка. А я люблю Україну. І люблю Мексику.

У США зараз ціла пошесть – американці в пошуках одчайдушної свободи тисячами кидають благополучну батьківщину й перебираються до непередбачуваної Мексики. Багатьох я зустрічав, з одним таким мешкав разом під одним дахом із мексиканцями. Може, незабаром до нас поїдуть ті, хто втомився від Євросоюзу.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Варто пам'ятати, що мексиканець, котрий перетинає кордон із США, автоматично стає власником \$418 тис. «невідчутного капіталу» завдяки справедливим судам і довірі між людьми, який панує за цим кордоном (детальніше – у **Тижні** №8 від 22.02.2008). Також важливо не забувати, що благополуччя Європи тримається на взаємній довірі та повазі (детальніше – у **Тижні** №12 від 21.03.2008). А вже коли прості дядьки не ходять до вітру просто посеред вулиці, то акули капіталізму не забирають у них задарма їхню землю.

ПОНТ ОДЕСЬКИЙ

КУПЛЕТИ ІЗ ПИВНИХ ПОГРЕБІВ ОДЕСИ СТАЛИ МІЖНАРОДНИМ ГІМНОМ «ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ВІД КОМЕРЦІЇ». А ПОТІМ – ВСІХ «РАДЯНСЬКИХ ГРОМАДЯН», ЯКІ ЛЮБИЛИ СВОБОДУ

АВТОР: ОЛЕКСАНДР ШУМЕЙ

Південна Пальміра початку ХХ ст. нагадувала казан, де варилися не лише комерційні угоди та торговельні операції. Перепліталися люди, народи, культури, філософії життя. Пісенна культура цього міста — це суміш як мінімум чотирьох традицій — єврейської, української, молдавської та російської. «То ж вам Одесса, не какая-нибудь затрушенная Винница!» Одеський пісенний фольклор подолав риси провінційності — ба більше — взяв їх на озброєння. І підкорив світ.

ЯК РОМАНСИ СТАЛИ МАНСАМИ

Вислів «співати романси» означав хитрувати, а спрощення до частини «манси» передбачав в Одесі відповідну манеру поведінки. Супутниками й атрибутами одеських мансів були місцевий говір, злободенні вірші, елементи одягу, «жиганські» пісні. Одеські куплети несли у собі ви-

ного слухача, виправдовувати її заборону. У в'язницях на початку радянської доби «кримінальна» пісня не була настільки «хітовою»: в'язням більше подобався «Блатний Пегас» — Сергій Єсенін. А вже в 1970-ті роки Євген Євтушенко волав: інтелігенція співає «блатняк». Пісні свободи були супутниками ресторанів, вулиць, компаній, стали підпільною маскультурою, предтечею сучасного російського шансону, безпідставно звуженого до кримінальних мотивів.

Це була «середня температура» по всьому Союзу. А наша Одеса ще до війни очолила неформальну популяризацію «жиганської» культури та змусила систему визнати у відфільтрованому варіанті жанр вуличної пісні. Із притаманною одеситам філософією «про две большие разницы» за безхитривними куплетами подавався джаз. «Теаджазу» Леоніда Утьосова [див. довідку] довелося попри попередню

Пісні українського Півдня слухала вся «одна шоста земної суші». Радянська дитина наспівувала «Цыпленок жареный, цыпленок пареный, цыпленок тоже хочет жить», емігрант сумував «Прощайте, други, я уезжаю. Кому должна я, я всем прощаю», відчуття малої батьківщини вимагало «Улица, улица, улица родная, Мясоедовская улица моя!», кримінальна романтика хизувалася «Гоп-стоп — мы подошли из-за угла». Одеса реалізувала найвдаліший проєкт і змусила повірити у власну винятковість:

Здесь каждый камень чем-то знаменит,

Здесь все поэты или поэтессы.

Утесов Леня — тоже одессит,

И Вера Ибнер тоже из Одессы.

ПІСЕННЕ ДЕЖА ВЮ «АРИСТОКРАТОВ ПОМІЙКИ»

Одесу ХІХ ст. завжди переслідувало сіамське роздвоєння: аристократична й комерційна, фешенебельна й брудна, місто-казка та бандитська столиця росли симетрично. Місто любило й пестило своїх «монархів» — «короля репортерів», «короля злодіїв», «короля скрипалів», Одеса ними пишалася. Фешенебельна Дерibasівська гостинно приймала простий люд: одне узбіччя називалося Гапкенштрассе, яким пересувалося завжди населення та учні місцевих училищ, протилежний бік — Дендістріт, яким розмірено проходили нащадки артильників та інших комерсантів. Подібно й у Херсоні узбіччя центральної вулиці називались Гапкенштрассе та Штімпстріт. ►

ЛИШЕ ОДЕСИТИ ЗДАТНІ БУЛИ МАТЕРІАЛЬНЕ ОБЛАШТУВАТИ В ПОЕТИЧНУ ФОРМУ, СТАТИ АРТИСТАМИ ВІД ТОРГІВЛІ

няткову енергетику та ритм, завдяки яким зміст та слова опинялися на другому плані. Владімір Висоцькій зізнавався, що «рецитував, підстукуючи рукою, якісь співанки одеські ще в інституті», тому що шукав «ритмізації вірша»:

Алешка жарил на баяне,

Гремел посудуою шаман,

А в дьму табачном, как в тумане,

Плясал одесский шарлатан...

Авторська пісня радянської дійсності мала іншу природу, ніж заідеологізована державна пісенна культура. Реалією життя стала міська, вулична, дворова пісня — своєрідна данина забутому міському романсові. У загальнокультурному аспекті це було формування шансонної (в розумінні авторської) культури в СРСР. У цих піснях було шалене прагнення до свободи, яку в післявоєнній «гулагівській» країні натхненно шукали не лише ув'язнені.

Радянська влада доклала колосальних зусиль для спотворення вільної культури вулиці. Штамп «блатна пісня» мав лякати пересіч-

офіційну заборону на урочистому вшануванні в 1935 році «героїв-панівців», за непередбаченим проханням Сталіна, виконати «Пісню безпритульних»:

С одесского кичмана

Бежали два уркана, бежали два уркана да й на волю.

На княжеской малине

Они остановились, они остановились отдохнуть...

Невідомо, чим Віссаріоніча спокусив цей шансон (зрештою, в буремну революційну молодість Сталін неодноразово влаштував шухер інкасаторам і касирам імперських банків), але епохальний «кічманський» шлягер Одеса поширювала швидше ніж контрабанду. Був навіть антифашистський рімейк у стилі політичної сатири: «С берлинского кичмана... в малине на Фридрихштрассе». Хоча в народному оригіналі пісні (так її вперше співав і Утьосов) згадується про Центральну Україну, звідки й тікали в Одесу каторжани: «С вапнярського (Вапнярка — містечко на Вінниччині — **Тиждень**) кичмана бежали на Одессу».

СЛОВНИЧОК

Мова одеського сленгу

Бардак, бандерша — безлад, організаторка безладу.

Лапетутнік — біржовий маклер, спекулянт.

Кадик — дрібний злодій.

Кічман — тюрма.

Мар(а)віхер — збивач ціни, базарний злодюжка.

Фільдепес (фірдепес) — будь-яка річ, що зацікавлює.

Халамідник — особа, яка не викликає поваги.

Хіпесніца, хіпес — жінка, яка отримує прибуток на шлюбно-романтичних стосунках.

Шарлатан — шахрай.

Шахер-махер — торгові операції.

На Дерibasовской открылася пивная,

Там собиралася компания блатная,

Там были девочки — Маруся, Роза, Рая,

И гвоздь Одессы — Костяшмаровоз.

Пивні, ресторани, шантани, кабаки. У них формувалася конденсована атмосфера портового міста, відточувалася пісенна енергетика, з'являвся ексклюзив... який теж можна було продати. У вухо себе не поцілуєш, стверджували одесити, але додавали: «Чтоб я жил так, как все вы говорите». Сентиментальні прагматики, які прагнули шукати позитив там, де інші не сподівалися нічого знайти. Саме тому пісню, куплет, застільний афоризм в Одесі слід сприймати як дежа вю. Відкат свідомості до гарних часів, занурення у приємний досвід, пісенна ностальгійність — все це стосувалося вугришнього, соковезного, а тому подобалося слухачам. Тож чим важчими були реалії, тим більше шансів для виникнення шлягерів.

У 1917–1920 роках Одеса чи не вперше відчула економічну ізоляцію. Контрабандне ельдorado поступилося місцем питанню «як вижити». Одеські лапетутніки й шарлатани здалися під натиском ЧК і спекулянтів із «материкової» Совдепії, котрі торгували хутрами та дорогоцінностями. Одеська бабуся бажала онукові бути багатирем, тобто багатієм. З сумом згадувалися минулі часи: Одеса стояла в чергах навіть за водою.

Добрый вечер, тетя Соня! Ай-яя-я!

Вам посылка из Херсона, ай-яя-я!

В той посылке два лимона, ай-яя-я!

Две бутылки самогона! Ай-яя-я!

ДОВІДКА

«Теаджаз» — заснована у 1929 році Леонідом Утьосовим творча майстерня. У музичних спектаклях-оглядах «Теаджаз» поєднував сатиру, гумор, пародію, лірику, циркову ексцентрику. «Теаджаз» зазнавав утисків з боку влади, був перейменований у 1947 році на «Естрадний оркестр». Одна із найвідоміших пісень «Теаджазу» — «Ты одессит, Мишка».

За часів революції грабунок перестав бути вишуканим і нагадував банальний бандитизм, колоритна нахабна ввічливість набрала політично-брутального відтінку. «За Республику, наш девиз боевой — резать публику» — улюблена тема революційного хаосу 1917 року. Натомість у 20-х рр. бандити з Молда-

крайнім соціальним діагнозом. Подібно вислів «гоп-со-смыком» почав асоціюватися із криміналом, а не зі скрипалями.

На базарі вдруг раздался крик: «Аэроплан!» Кто-то дядьке постарался, вычистил карман. Ой, рятуйте, граждане хорошие! Все з кишени вытягнули гроші.

ЖЕБРАКИ ТЕЖ МАЛИ СЛІДУВАТИ ТРАДИЦІЯМ. ПИТИ ТРЕБА ЗАКУСУЮЧИ, БО БЕЗ ЗАКУСКИ П'ЮТЬ ЛИШЕ ФРАЄРИ ТА П'ЯНИЦІ, А ВИНО БЕЗ МУЗИКИ УЖЕ НЕ ВИНО

ванки, Бугайовки, Слободки-Романовки, здавалося, забули про колишню славу бандитського ремесла: «молдованських аристократів», які сиділи без роботи, більше цікавили романи про смерть актриси Віри Холодної, ніж минуле лицарство бабелівського Бені Крика. З появою «комісарів» пропорційно зростає кількість психічнохворих — для одесита «сильно психический» досі є

Відродилася Одеса по-справжньому лише в часи НЕПу. Місцева влада з обережністю та запізненням оголосила про економічні зміни, але одесити запам'ятали цей день — 16 квітня 1921 року. Комерція в Одесі знову вийшла на рівень мистецтва. Мистецтва за напрямками та жанрами, з носіями культури «шахермахер» (купи-продай). Якщо хочеш їсти, то маєш продати рукава від жи-

Кав'ярня «Фанконі» — місце відпочинку одеської еліти

лета: «Бриллиантовые розы из навоза, кораллы из крахмала, халцедон из Бердичевской короны». Лише одесити здатні були стати артистами від торгівлі, лише в Одесі фінанси могли співати романси.

«ГОРИЛКА С ПЕРЦЕМ, КАК СЛЕЗА ЕВРЕЯ»

Одеська провінційність у якомусь моменті стала принадою. Чужий, однак, у Одесі нагадував сліпу дунайську рибу, яка осліпла від зміни прісної води на солону. Одеська життєва філософія, незалежно від того чи вас грабують, чи ви грабуєте, купуете чи продаєте, не дозволяла озиратися. Оглядаючись, нічого в житті не досягнеш — звідси одеська унікальність, двозначність. У місто занурювалися з головою й іншими частинами тіла. У досвіді моряків закарбувалось: «Как пришел на Матапан — посмотри на свой банан», — після Одеси за три дні ходу був грецький мис Матапан, тобто прохолодний час, достатній для виявлення венеричних хвороб. Місто лише пропонувало, але так, що утриматися було важко.

То ж было время, что дверей не закрывали,

Где во дворах скворчала скумбрия на шкаре,

Соте из синеньких, маслины аж с Пирея!

Горилка с перцем, как слеза того еврея.

Базарні площі, привози, барахолки були барометром Одеси. Життєвий пульс можна було відчутти лише в нічліжках, притонах та пивних з їх життєствердними куплетами. Навіть жебрак на цвинтарі відчував власний статус і міг прокоментувати подання: «Что мне купить на ваши деньги. Дырку от бублика? Так покупайте ее сами, богачи!» Пити треба закусяючи, бо без закуски п'ють лише фразери та п'яниці, а вино без музики уже не вино, а вишивка. Гульгійство в Одесі було особливого стибу — показне, відчайдушне, доброзичливе. Підгулялий в прохолодному винному погребі биндюжник з безхитрисним молдавським шиком міг приїхати додому на трьох візниках: на першому — він, на другому — парусиновий балахон, на третьому — картуз. А інший з товаришами мусив справляти іменини своєї білої кобили.

Мы завалились в подвальчикочень винный,

Абрашка Луцкер должен нас там ождать.

Сегодня Сонечка справляет амнины,

И вся Одесса и должна за это знать.

Південні міста цінували, окрім родини, ще й вулицю. Одеса мала феноменальну пам'ять на людей, людей вулиці: Пятирубель, Люська Кур, Вілька «Десятка треф», Сенька Віслоухій, Вера Марафет, секретар Хаїм Качкес і тисячі героїв куплетів, пісень, наспівів. В Одесі злодіїв знали по іменах, як і всіх яскравих особистостей, скажімо, поетів чи музикантів.

На похорон Сашки-музиканта з пивної «Гамбрінус» зібралася вся портова, робітничка та окраїнна Одеса. Його феномен полягав у відчутті ритму міста та його мешканців. Одеса — певно єдине місто, де не просто знають авторів народних шлягерів, а предметно сперечаються на цю тему. Навіть попередниці класики жанру «Мурки» — пісні «Здравствуй, моя Любка, здравствуй, дорогая» приписують авторство Жорі зі Степової вулиці чи Абрашці Книшу. Класиками жанру визнані Яков Соснов (дядя

Анатолій Петрицький. «Відпочинок»

Яша), Мірон Ямпольській та Яков Ядов, бо змогли вчасно, влучно та доречно сказати: «Как на Дерибасовской, угол Ришельевской, на старушку-бабушку сделали налет». Жага до щастя та прагнення свободи в Одесі вже давно сприймаються як мистецтво жити. Щось ностальгійне є у цій Одесі, південному чуттеве:

Я за Одессу вам вежу рассказ,

И за нее играет моя лира,

И верю я, что недалек тот час,

Когда Одесса станет центром мира.

Слова — лише засіб вираження й донесення почуттів. Однак тільки в Одесі російське дієслово «занять» має своє власне, українське, значення: не взяти у борг, а навпаки — надати позику. Південна Пальміра дає прихисток всім, незалежно від віросповідання чи мови. Тож по-одеськи хочеться нагадати: «Хороший понт дорожже денег». ■

ФОЛЬКЛОР

ПРО ОДЕСУ УКРАЇНСЬКОЮ

А в Одесі добре жити —
Мішком хліба не носити,
На панцину не ходити,
Подушного не платити.

Ой Одеса моя мила!
Чим ти мене спорядила?
З хазяїна — бурлакою,
П'яницею, гулякою.

Що в Одесі
За сім років заробив,
Те в Полтаві зробив славу —
За дві ярмарки пропив.

Косить, хлопці, та овес,
Та поїдем у Адеc;
А в Адеcі рідна мати
Не дасть же нам загинати!...

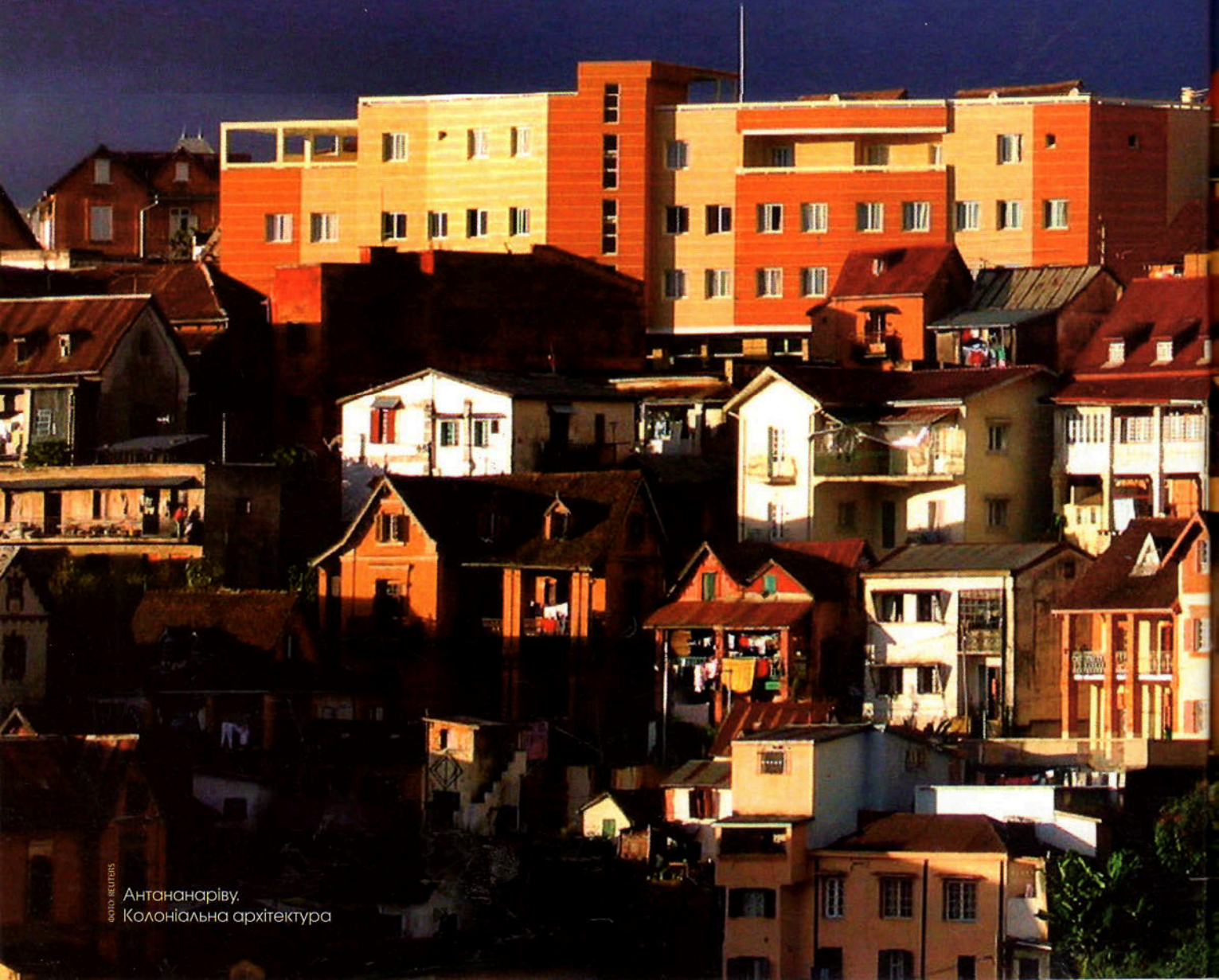

ВЕСЕЛНИЙ КЛУБ ОДЕСИТІВ WWW.ODESSITIV.COM

МАДАГАСКАР

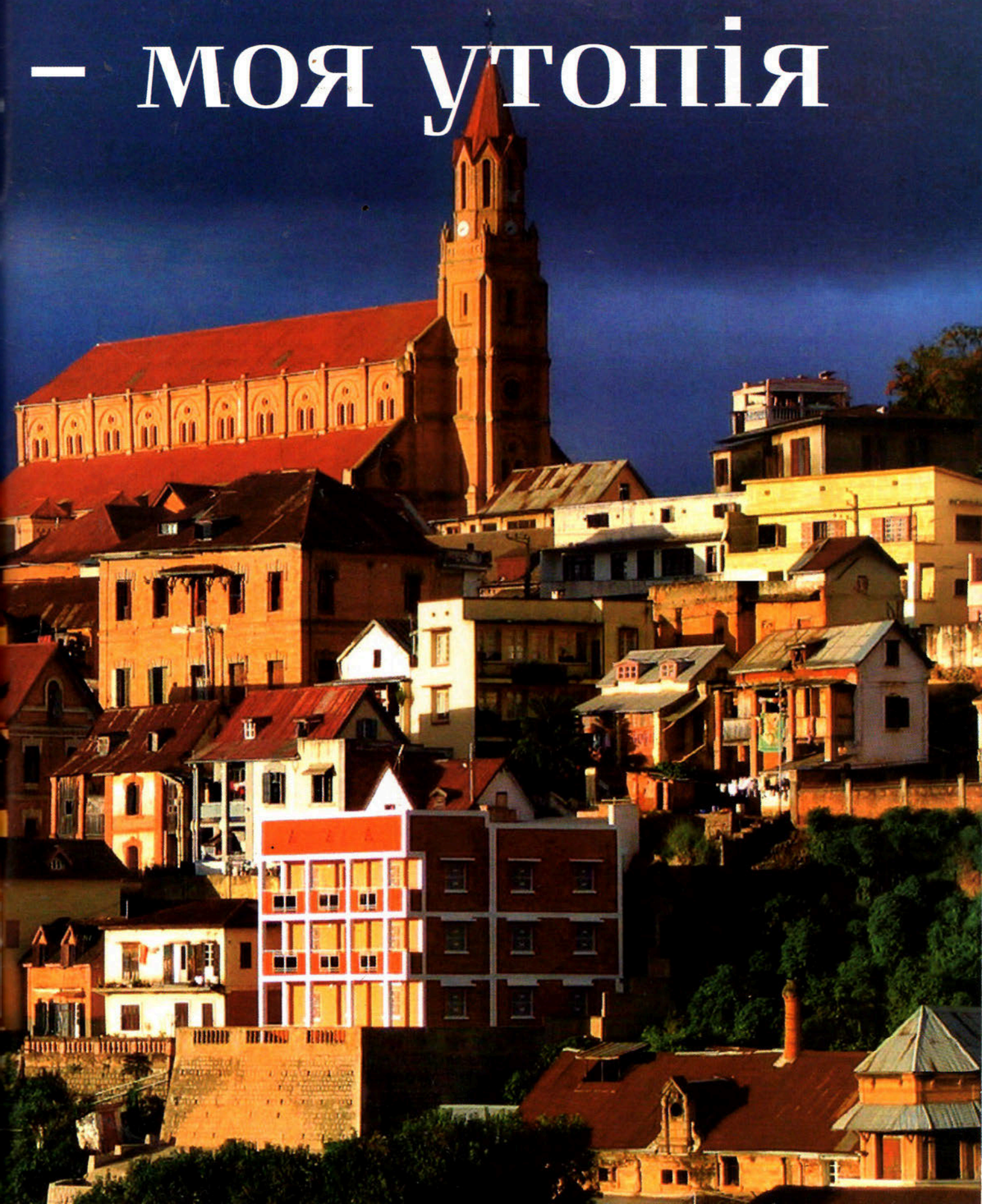
ГЕОГРАФИ З ПОВАГОЮ НАЗИВАЮТЬ ЦЕЙ ВЕЛИЧЕЗНИЙ ОСТРІВ, ЗАСЕЛЕНИЙ ЛЮДЬМИ В ЧАСИ НОВОГО ЗАПОВІТУ, МАЛИМ КОНТИНЕНТОМ. А В УКРАЇНЦІВ, ЯКІ ТАМ ПОБУВАЛИ, ВІН ВИКЛИКАЄ ЩЕМЛИВУ НОСТАЛЬГІЮ...

АВТОР: Ігор Сід, мандрівник,
КУРАТОР КЛУБУ ДРУЗІВ МАДАГАСКАРУ

| НАВІГАТОР |

— МОЯ УТОПІЯ

Важко передати радість, із якою почалися мої треті, після довгої перерви, відвідини Великого острова. Цього разу я не наблизився до таємничого узбережжя поступово, на науковому судні, а знизився аеробусом «Ейр Франс» в туман столичного аеропорту Івату — в самісіньке серце острова, яке б'ється неквапом.

В Антананаріву я опинився вперше. Вітальні білборди французькою, рожево-жовті жилети охоронців аеропорту, агави та пальми на газонах — загальне враження від отриманої перепустки в рай... Різниця для мене була не тільки в способі доставки тлінного тіла в Едем. Тепер візит на Мадагаскар був усвідомленим, можна

навіть сказати, остаточним вибором. За десяток з гаком минулих років я визначився з географічними, кліматичними, культурними перевагами, організував Клуб друзів Мадагаскару, багато всього прочитав про острів і дещо про нього написав.

СТИГМАТИ РОЗКОЛУ

Спочатку трохи про сумне... Протягом усієї поїздки (першої з часів попередніх президентських виборів на острові) нам доводилося зустрічати — як правило, на кордонах між провінціями — підірвані бетонні мости. Річ у тім, що незвично гостре для цього миролюбного народу протистояння двох основних претендентів (колишнього президента, великого

друга СРСР Дідье Рациракі та мера Антананаріву, а ще донедавна — «молочного короля» країни, Марка Равалуманани) ледь не стало причиною розділення країни на дві — за ознакою політичних переваг. Економіку острова було сильно підірвано, й на ремонт основних магістралей багато років просто не вистачало грошей. Історія дуже проста, але водночас дуже повчальна, надто для країн, у яких політики намагаються розколоти суспільство задля тимчасового виграву на виборах...

Особливо розчулили нас акуратні бетонні загородки на краях дорожнього полотна по обидві сторони провалля — щоб машини, котрі випадково таки заїхали на міст, не зірвалися в безодню... Поставити ці бордюри, звичайно, набагато економніше, ніж відремонтувати міст цілком.

ШТУРМАН ДЖИПА — CRAZY DRIVER

Нам пощастило з водієм джипа. Сулуфу, молодик тридцяти років з цікавістю до мов і виразними культур-

ПРОТЯГОМ УСІЄЇ ПОЇЗДКИ (ПЕРШОЇ З ЧАСІВ ПОПЕРЕДНІХ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ НА ОСТРОВІ) НАМ ДОВОДИЛОСЯ ЗУСТРІЧАТИ НА КОРДОНАХ МІЖ ПРОВІНЦІЯМИ ПІДІРВАНІ МОСТИ

фото: Грег Сід

Лемурів на острові вважають духами предків

ними амбіціями, патріот своєї республіки, жадібно хапав знання про решту світу, розпитуючи нас про інші країни й країни попередніх поїздок. У вільний від роботи час він брав участь у діяльності Англійського клубу Антананаріву, невпинно удосконалював свій інгліш, накопичував гроші, економлячи на найнеобхіднішому. Він не збирався дуже довго кружляти зарослими джунглями півціями і гірськими серпантинами, немов створеними спеціально для обкатки позашляховиків. Сулуфу згадував про сестру, яка володіла вже кількома джипами та мікроавтобусами, здаючи їх в оренду вазахам (так тут називають білих іноземців), і планувала розширювати бізнес. Він хотів наслідувати її приклад.

Мої компаньйони — молодята родом із Середньої Азії, завзяті мандрівники — весь час порівнювали його з якимось індійським crazy driver —

НОТАТНИК ТУРИСТА

М'який екстрим — лихоманки немає, джин є

Щодо можливого екстриму, то в цьому плані в Мадагаскарі є низка недоліків. Страшна фосса, здатна напасти навіть на балакучого лева, знайома нам із голлівудського мультіка «Мадагаскар», насправді небезпечна лише для пташок, змій та гризунів. Отруйних змій на Великому острові немає і ніколи не було. Крокодили майже скрізь з'їдені, окрім небагатьох священних озер, де їх урочисто годують м'ясом зебу. Тут немає небезпечних захворювань на кшталт жовтої лихоманки чи прокази. Втім, туристи прагнуть регулярно приймати джин-тонік, який, за легендою, містить хінін і, безумовно, має приємну профілактичну дію.

ЯК ДІСТАТИСЯ

Летіти — через Париж

Літаком «Ейр Франс» з пересадкою в Парижі має один недолік: часто губиться багаж. Тому порада проста: мати із собою другий, менший рюкзачок зі всім необхідним, і його в багаж не здавати, а брати в салон. Переліт Київ — Париж — Антананаріву — Київ коштує \$6511 плюс \$331 аеропортових зборів. Вітчизняні турфірми пропонують переліт за \$1300 в обидва кінці.

ЩО ПОБАЧИТИ

БАОБАБ-АВЕНЮ

Алея баобабів — шосе, що йде на північ від міста Мурундава. Вздовж дороги висаджені рідкісні гігантські дерева-довгожителі

ФІАНАРАНЦУА

Брама півдня. Місто було адміністративним центром колоніального Мадагаскару. Славиться католицькими церквами, старими звивистими вулицями

ЗАПОВІДНИК «ІСАЛУ»

Тут скелі юрського періоду створили незвичайний ландшафт у вигляді фортець, де ховалися пірати. Нині в заповіднику водяться гігантські лемури

ОСТРІВ НУСІ-БЕ

Курорт, один із центрів міжнародного туризму, край золотих пляжів, кокосових пальм, фешенебельних готелів і нічних клубів

одчайдухом і, як з'ясувалося, любителем гашишу, що примусив їх тріпотіти від жаху в Гімалаях. Сулуфу ж не ви-

прибули сюди перші темношкірі колоністи. І кожен простий малагасієць (так називають мешканців Мадагас-

іжаків), а наш шоферюга з вишуканими англійськими манерами збуджено розповідав про комплекс національної провини, який він відчуває перед винищеними або асимільованими карликами — вазімба, яких застали тут його предки, прибульці з північного сходу. Вазімба були чаклунами й уміли паралізувати ворога заклинаннями, однак завойовники із-за океану перемогли їх чисельністю та хитрістю.

ГІГАНТСЬКИЙ – ЧЕТВЕРТИЙ У СВІТІ ЗА ПЛОЩЕЮ, БІЛЬШИЙ, НІЖ ФРАНЦІЯ – ОСТРІВ ПОРЯД З АФРИКОЮ, АЛЕ ЧОМУСЬ БЕЗЛЮДНИЙ ПРОТЯГОМ ПЕРЕВАЖНОЇ ЧАСТИНИ ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА

знавав жодних наркотиків, окрім — зрідка, на відпочинку, в невеликій кількості — дорогого алкоголю. «Крейзі» його можна було б назвати не так за стиль водіння, як за виразно містичну спрямованість мислення й віру у місцеві легенди.

ДІАЛОГ ІЗ ДУХАМИ ТА ГОБІТИ-ЧАКЛУНИ

Якось увечері, в портовому місті Туліарі, за південноафриканським вином він розповів нам про стародавній звичай, пов'язаний з питтям. Починаючи нову посудину з напоєм, тут прийнято відливати трохи — буквально ковток — своїм предкам у північно-східний кутток кімнати. Саме звідти, з північного сходу, з Індонезії чи з Калімантану,

кару), згідно з повсюди поширеним культом предків, завжди пам'ятає не тільки про тих, хто народили його самого, але і про всіх, чії душі чи духи перекликаються ночами на гілках первісного лісу навколо його села.

Стародавні повір'я органічно поєднуються тут із догматикою і етикою християнства: духи предків — це твої природні посередники в спілкуванні з Богом.

Дуалізм свідомості Сулуфу розкрився в іншій бесіді, біля нічного багаття, на дні ущелини в заповідникові «Ісалу». Над чагарниками підносилися вивіgrenі скелі, що дивно нагадували середньовічні замки, з кущів чувся писк чи то нічних птахів, чи то тенреків (місцевий дружній шарж на

ДРУГІ ПІСЛЯ МАГЕЛЛАНА

Офіційна наука й досі має сумніви щодо наявності на острові автохтонного населення. Ніяких матеріальних слідів перебування їх до цього часу не знайдено. Перші археологічні об'єкти датуються приблизно епохою, описаною в Новому Заповіті. Уявімо собі гігантський — четвертий у світі за площею, більший, ніж Франція — острів поряд із Африкою, але чомусь безлюдний протягом переважної частини історії людства...

Така пізня інтервенція людини в первозданий світ Малоого Континенту, як з повагою називають Мадагаскар географи, дозволила зберегтися багатьом унікальним представникам фауни та флори.

ГУРМАНАМ

Колоніальна свинина + місцева риба

Європейці вважають, що на Мадагаскарі позначилася французька школа кулінарії, засвоєна в колоніальний період. Як переконаний, що французи тільки розширили своїми стравами місцеве меню. Майстерність тутешніх шеф-кухарів пояснюється синтезом кращих традицій тропічних — африканської, малайської, індійської, китайської, арабської — і різних європейських кухонь. Серед різноманіття місцевих наїдків порадив би спробувати равітуту — м'ясну страву, що подається з пюре, приготованим із сушеного листа маніюки. Обов'язково скуштуйте не менш екзотичне хенакісуа сі амалуна — свинину, яку тушкують із вугром, помідорами та цибулею. Поєднання м'яса та риби — рецепт сучасної африканської, але тут він доведений до досконалості. Щодо горбатих биків зебу, то вони в усіх можливих варіантах приготування набагато смачніші за корів.

Баобаб «Гранд мер» в заповіднику «Ціпанампецуца»

ФОТО: ГОР-СІ

НАВІГАТОР

Деякі з них все ж таки зникли внаслідок експансії рисового землеробства, причому не так давно. Наприклад, гігантські лемури мегаладапіси чи, як їх ще називають, третретрете, що вимерли менше півтисячі років тому, є героями народних казок. Але й лемури, які збереглися сьогодні, теж найбільші — хай не як теля завбільшки, як третретрете, але як шимпанзе точно. А триметровий страус епіорніс, що став Птахом Рухх у арабському епосі, згадується навіть у розповідях Марка Твена.

Але якщо говорити про гігантизм мадагаскарських тварин, то особливо я б відзначив так званих гігантських карликів. Тутешні богомоли, жуки-носороги, павуки — одні з найбільших у світі. Мадагаскар — батьківщина й найбільшого метелика — комети та найкрасивішого — уранії.

До речі, малагасійці після колонізації свого острова продовжили плавання й далі. У Магелана був слуга родом з Мадагаскару — він вважається другою після легендарного мандрівника людиною, яка здійснила першу навколосвітню подорож.

СЛОВ'ЯНСЬКЕ ЗМАГАННЯ «ЗА МАДАГАСКАР»

Окрема пісня — ботанічні унікальні Великого острова, що стали поширеними декоративними рослинами. Один з найзнаменитіших мадагаскарських екзотів — каланхое Дегремона — став відомий як «крокодилик» або «живородка» завдяки рідкіс-

ному способу розмноження. Між зубцями листя каланхое ростуть так звані виводкові бруньки, в яких визрівають нові — мініатюрні, але повноцінні — деревця, котрим залишається тільки впасти на ґрунт. Цілющість його соку широко відома — за дві хвилини кілька крапель знеболюють не згірш новокаїну. Іоганн Вольфганг Гете назвав цю рослину квіткою життя.

Запаморочливе різноманіття природи, географічне розташування й аномально довга назва країни та її столиці — Антананаріву — зробили свою справу: Мадагаскар став символом утопічного прагнення потрапити за обрій вже пізнаного, тяжіння до таємниці. Коли я згадував, скажімо, «російсько-українське змагання в любові до Мадагаскару», то мав на увазі численні швидкоплинні згадки острова, нічим, здавалося б, не обґрунтовані, в художній літературі.

Що найцікавіше, існує якась сакральна центральна точка цього «культурного протистояння». Не називатиму відомий твір і його автора, та один із ключових моментів цієї книги в тому, що культовий український поет, котрий навчається в пізньорадянські часи на літературних курсах в Москві, здійснює ненавмисний акт любові з якоюсь темношкірою дівчиною, очевидно, товаришкою по навчанню. А в кінці книги кадебешник, що стежить за ним, повідомляє: ця поетеса — громадянка Мадагаскару. ■

Коріфена або золота макрель

ФОТО: ГОР СІД

МОВА & ГРОШІ

Французька і аріари

Найрозповсюдженіша з популярних тут мов — французька. Трохи розуміють англійську.

У грошовій системі — плутанина: в обігу перебувають купюри різних типів і випусків. У 2005 році Мадагаскар емітував нову грошову одиницю — аріар (Ar). Середній курс — \$1 = 2000 Ar. Раніше чинний місцевий франк (MGF) теж в обігу.

На сьогодні 1 Ar = 5 MFG і при транзакціях важливо уточнювати, в чому вказана ціна — в аріарах або мадагаскарських франках.

Різниця в цінах — досить суттєва. Можна купити солодощів на кілька аріарів, зате поїсти в ресторані з вином — близько \$15 на людину. Оренда джипа для поїздки в джунглі — приблизно \$30–50 на добу (з водієм).

Горбаті бики зебу. Їх їдять

ФОТО: ГОР СІД

Алхімія ПОБУТУ

КАДРИ ХІМЧИСТКИ ВИРІШУЮТЬ УСЕ

АВТОР: ОЛЕНА ЧЕКАН

Цей жах може зрозуміти лише жінка. Величезна пляма від солярки, що на очах розповзається по блідо-рожевому, вимріяному впродовж усієї нудної зими, і до того ж, вперше вдягнутому пальті. Або ще гірше — твое найкраще у світі дитинча вже другу годину поспіль захлинається слізьми, бо його улюблений ведмедик (сло-нчик, мишкочка, дракунчик) пірнув у калюжу. Ну, й нарешті, коханий чоловік, той самий, який невідомо для чого тримає в гаражі клятву солярку, пролив червоне вино на дизайнерську, ціною 200 баксів, краватку.

ШВИДКА ХІМІЧНА ДОПОМОГА

Та треба поспішати, бо чим раніше ви звернетесь до хімчистки, тим легше видалити плями. І, боронь, Боже, в жодному разі не намагай-

теся відчистити забруднені місця самотужки. Рясно политі ацетоном, бензином чи відбілювачем, вони ніби заварюються, і тоді вже ніхто не зможе вам допомогти.

Хімчисток в Україні не бракує, але як би вони не називались: італійська, французька, американська чи вітчизняні «Райдуги» та «Сніжинки», всі вони працюють на однаковому устаткуванні (німецькі та італійські машини) тими самими імпортними хімікатами. Досить велику, до 200%, розбіжність у цінах можна пояснити не якістю послуг, а скоріш, амбіціями власників і супутнім сервісом (розташування у престижних місцях, вишукані інтер'єри, приємна музика, кава для дорослих, цукерки діткам...)

З власного досвіду: мій улюблений бірюзовий костюм із замші в дорогих київських хімчистках бралися почис-

тити за 950 грн і без претензій. Тобто не тільки не давали ніяких гарантій якості, але й попереджували, що костюм може стати плямистим. Відновили річ — не тільки почистили, але й освіжили колір — у вітчизняній «Райдугі» за 339 грн.

До речі, всі конфлікти щодо якості наданих послуг вирішуються за допомогою квитанції, тож будьте дуже уважні, підписуючи її.

РЕІНКАРНАЦІЯ В ДІЇ

Перелік послуг в усіх хімчистках майже однаковий, якщо чогось не роблять самі, все одно приймають — колеги чи компаньйони з інших закладів впораються.

В суху, тобто найбільш розповсюджену, чистку беруть одяг з текстилю, трикотажу, натуральної та штучної шкіри й замші, зі штучного та натурального хутра. Останнім часом набула популярності так звана аквачистка. Вона застосовується, коли треба поновити делікатні вироби, оздоблені різноманітними напилюваннями, стразами, блискітками, а також вечірні та весільні туалети яскравих кольорів і пуховики, тобто речі, що не витримують чистки у традиційних хімчистках розчинниками. Комплекс аквачистки складається з виведення плям, прання у водному розчині, насиченому спеціальними хімчистими засобами, сушки та відкатки виробів у вакуумному барабані. Вартість послуг аквачистки не перевищує суху чистку.

Традиційно вдаються до послуг хімчистки й коли треба привести до пуття великогабаритні речі, які неможливо випрати та відпрасувати в домашніх умовах. Штори, гардини, ковдри, покривала, чохла для сидінь автовок, меблеві чохла, спальні мішки. А килими, паласи, килимові покриття після обробки не тільки позбуваються бруду, піску, але і набувають яскравих первісних кольорів і знову стають первинно-ворсистими. Вартість ро-

Ціни послуг хімчистки залежать від фасону, об'єму та довжини речей, присутності плям і взагалі рівня забрудненості.

Пальто 60-150 грн.

Чоловічі і жіночі костюми та сукні 70-200 грн.

Светри, кофтинки, спідниці, штанці 35-70 грн.

Відновлення дублянок і шуб 450-800 грн.

Дитячий одяг 50%

Як правило, чистка дитячих речей коштує удвічі дешевше. Варто скористатися й існуючими сезонними знижками. А от якщо вам заманеться замовити індивідуальну обробку ваших речей, ціна послуги зросте на 30%.

ПРАКТИКА ПОВНО НІЛ

ДЕФЕКТИ НА ОДЯЗІ, ЩО МОЖУТЬ З'ЯВИТИСЯ ПІД ЧАС ХІМЧИСТКИ:

При аквачистці неякісні пуховики втрачають до 25% пуху, пух чи січене перо в них збивається. Від холоду такої одяг уже не захистить

При аквачистці на нестьобаних виробках може звалитися синтепон. На всіх виробках може зіпсуватися фурнітура (пращки, гудзики, блискавки, оздобки)

На дублянках погані якості можуть проявитися плями від клейових прокладок (на манжетах, комірях, кишнях, застібках)

Мездра на погано вичищеному чи старому хутрі може стати жорсткою та розлізтися, а власне хутро стає ламким, втрачає блиск і колір

При аквачистці вироби зі штучного хутра та шкіри можуть деформуватися й дати усадку. На штучному хутрі може зникнути малюнок, нанесений термічним способом

На піджаках, брюках, спідницях, сукнях можуть проявитися приховані підпали від невмілого прасування

Може зруйнуватися плівкове покриття на штучній шкірі. На виробках зі штучної шкіри та велюру можуть розітяться клейові шви

На трикотажних речах можуть спуститися петлі. На виробках з вовни та фетрових капелюшків можуть проявитися пошкоджені міллю місця

боти — від 25 до 50 грн за один квадратний метр.

Окремо варто сказати про суху чистку подушок, пухових ковдр та перин. Її обов'язково треба робити кожні три-п'ять років, бо з часом пух та пір'я в них злежуються, до того ж, там заводяться кліщі та шкідливі бактерії, які можуть викликати різні алергічні реакції. Під час чистки ці вироби очищують від сміття, пилу, ламаного пір'я, розпушують та оброблюють антисептичними та протибактерицидними реактивами. У вартість цієї послуги входить також заміна напірників та вистьобування виробу. Чистка подушки коштує до 35 грн, перини — до 200 грн.

НЕ НАМАГАЙТЕСЯ ВІДЧИСТИТИ ЗАБРУДНЕНІ МІСЦЯ САМОТУЖКИ. ПОЛІТИ АЦЕТОНОМ ЧИ БЕНЗИНОМ ВОНИ НІБИ ЗАВАРЮЮТЬСЯ, І ТОДІ ВЖЕ НІХТО НЕ ЗМОЖЕ ВАМ ДОПОМОГТИ

Ну, і додаткові послуги. Це, як правило, дрібний ремонт: заміна підкладки та блискавок, вкорочення одягу, відпорювання та пришивання хутряного коміра тощо; виведення плям у присутності замовника, обробка верхнього одягу водо- та брудодіштовхуючими речовинами, а також засобами від молі та плісняви й, звісно, — прасування. До речі, такого фантастичного прасування, як у хімчистці, немає ніде. Одяг, обро-

блений на пароманекенах, позбувається усіх вад, отриманих впродовж носіння, і виглядає, як новий.

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Хімчистки в усьому світі мають стандартний набір послуг. І все ж, не знаю, як там за кордоном, але у нас найголовніший чинник — майстер, тобто в чії руки потрапить ваша річ. Адже більшість товарів, які надходять на український ринок, — це далеко не фірмові речі. Маркіровка на них або відсутня, або не відповідає даному матеріалові. Не вагайтеся, просіть викликати з цеху технолога, який є у кожній хімчистці. Саме його інтуїція, досвід, професіоналізм, а подекуди й

місця на шкіряних та замшевих виробках. Або так само вручну реставрувати хутряні речі, що втратили свій колір.

І, нарешті, не тільки ліквідувати пляму від червоного вина на шовковій краватці коханого чоловіка, але й відновити пухнастість і білизну нещасного ведмежати, яке жбурнуло в калюжу ваше найкраще у світі дитинча. ■

З ІСТОРІЇ

150-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

Винайшли хімчистку, як це часто трапляється, випадково. Служниця французького красильника Жана Батіста Жоллі пролила на скатертину гас із лампи. Паң Жоллі помітив, що після цього плями на скатертині зникли, й заснував першу хімчистку. Сталося це у 1855 році. Пізніше американець Уільям Джозеф Стоддард винайшов менш вогнебезпечний розчинник, який назвав своїм ім'ям. Після Першої світової війни з'явилися розчинники на основі хлору, а у 30-х роках ХХ ст. — перхлоретилен, яким користуються й сьогодні.

Перша українська хімчистка відкрилася в Києві у 1953 році. Це була артіль Хімфарбар, де не так чистили, як фарбували одяг. Після війни речей не вистачало, тому ту саму одяжину перефарбовували по декілька разів.

вирахований ризик, можуть стати вирішальними. Саме він може підказати, до кого з майстрів треба звернутися, щоб відновити ваш одяг.

Як у середньовічних цехах, в мережі хімчисток всі знають усіх, а особливо — неперевершених майстрів, які можуть майже все. Наприклад, поєднуючи різні фарби, підібрати потрібний колір і вручну пістолетом-аерографом чи пензликом замаскувати подряпини, тріщинки й зношені

ПІГУЛКИ СТРУНКОСТІ

УЧЕНІ ЩОРОКУ ПРОПОНУЮТЬ НОВІ ЗАСОБИ ВІД ОЖИРІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ЯКИХ ПЕРЕВАЖНО ДОРІВНЮЄ НУЛЮ. ДОПОМОГИ МЕДИКАМ ОБІЦЯЮТЬ ГЕНЕТИКИ

АВТОР: ОЛЕКСАНДР ВАЙСЕРМАН, ДОКТОР МЕДИЧНИХ НАУК

За даними експертів ВООЗ, у світі зараз нараховують більше 300 млн людей, які страждають від ожиріння, і ще 750 млн – з надлишковою масою тіла. Щороку з'являється все більше молодих пацієнтів із проблемами, раніше притаманними тільки людям похилого віку: високим артеріальним тиском, діабетом, хворобами суглобів. Нещодавно британське об'єднання лікарів попередило, якщо ця тенденція збережеться надалі, тривалість життя нинішнього молодого покоління значно скоротиться.

Зрозуміло, що у більшості людей надлишкова вага призводить як до проблем зі здоров'ям, так і до серйозного психологічного дискомфорту. І вони готові заплатити будь-які гроші тому, хто пообіцяє знову зробити їх стрункими та сексуальними. В одній лише Великій Британії на боротьбу з ожирінням витрачають щорічно більше £2 млрд! Попит народжує пропозицію – і на ринку з'являється дедалі більше засобів для схуднення. Особливо широко представлені біологічно активні добавки до їжі (БАДи). Оскільки концентрація активної речовини в них дуже низька, БАДи не вважають фармацевтичними препаратами, тож, щоб легально їх виробляти і розповсюджувати, медичної ліцензії не потрібно. БАДи поділяються на дві великі групи: нутрицевтики і парафармацевтики.

СХУДНУТИ Й... НАРОДИТИ ЛЕСБІЯНКУ

Нещодавно вчені з Університету Альберти (Канада) виступили із заявою, що ефективність усіх без винятку препаратів для зниження ваги близька до нуля. Вивчаючи наслідки вживання орлістату, сибутраміну й римонабанту, вони за-

пропонували добровольцям (20 тис. осіб із середньою вагою близько 100 кг) пити один із цих препаратів як мінімум один рік. Ті, хто приймали орлістат, у середньому втратили 2,9 кг, сибутрамін – 4,2 кг, а римонабант – 4,7 кг. І за це досить незначне зниження ваги багато учасників роз-

платилися серйозними побічними ефектами.

2006 року американська організація із захисту прав споживачів вимагала заборонити продаж орлістату в США, ґрунтуючись на даних опублікованого в журналі Cancer Letters дослідження, згідно з яким

Як досягається ефект СХУДНЕННЯ

Нутрицевтики складають близько 10 відсотків присутніх на ринку БАДів. Вони складаються з клітковини з добавкою амінокислот, білків і вітамінів. Розбухаючи в шлунку, клітковина викликає почуття ситості і дозволяє знизити загальну кількість спожитих за день калорій. Однак ефективність нутрицевтиків сумнівна, адже почуття голоду у більшому ступені обумовлене не суб'єктивними відчуттями в області шлунку, а вмістом глюкози в крові і глікогену в печінці. Крім того, споживання великої кількості клітковини перешкоджає засвоєнню вітамінів і мікроелементів.

препарат може спричинити розвиток раку.

Ще один препарат для схуднення, фентермін, уже не продають в Англії, тому що, як виявилось, він може призвести до порушень сну та виникнення депресивних станів. А римонабант заборонили в США, оскільки він збільшує ризик суїциду. Добрвольці, які взяли участь у дослідженні ефектів римонабанту, скаржилися, що прийнявши лише 20 мг препарату, не могли заснути, мали відчуття тривоги й напади паніки.

Вживання засобів для зниження ваги під час вагітності небезпечно і для майбутніх поколінь. Дослідники з Університету Майног (США) проаналізували дані про матерів більше 5 тис. студентів з Канади і США та з'ясували, що жінкам під час вагітності не варто пити пігулки для схуднення на основі амфетаміну, бо це може призвести... до зміни сексуаль-

ної орієнтації їхніх дітей. Виявилось, що матері дівчат-лесбіянок приймали під час вагітності такі препарати у вісім разів частіше, ніж матері гетеросексуальних дівчат.

ВІДКЛЮЧИТИ «ЖИРОВИЙ ГЕН»

Досі історія наукової розробки «пігулок проти жиру» була історією невдач. Проте пошуки тривають. Нещо-

верситету, стверджує, що за метаболізм жиру в організмі відповідає лише один ген, котрий кодує речовину PGC1. Залежно від активності цієї речовини клітина може запасати або, навпаки, витрачати енергію.

Під час нормальної «роботи» PGC1 активний тільки в бурій жировій тканині. Бурий жир — це тканина, з якої вивільняється енергія, необхідна для

НАВЧИВШИСЬ КЕРУВАТИ РОБОТОЮ ГЕНА, ЯКИЙ ВІДПОВІДАЄ ЗА «СКЛАДУВАННЯ» ЖИРУ, УЧЕНІ ЗМОЖУТЬ ПЕРЕКЛЮЧАТИ ОРГАНІЗМ ІЗ РЕЖИМУ НАКОПИЧЕННЯ

давню засоби масової інформації розтиражували сенсаційну новину: вчені знайшли «ген ожиріння».

Брюс Шпігельман, професор клітинної біології з Гарвардського уні-

верситету, стверджує, що за метаболізм жиру в організмі відповідає лише один ген, котрий кодує речовину PGC1. Залежно від активності цієї речовини клітина може запасати або, навпаки, витрачати енергію. Під час нормальної «роботи» PGC1 активний тільки в бурій жировій тканині. Бурий жир — це тканина, з якої вивільняється енергія, необхідна для нормального функціонування організму. Якщо ж ген працює в клітинах білої жирової тканини, це подвоює в них масу мітохондрій (мітохондрія — частина клітини, яка виробляє енергію з отриманих поживних речовин). Унаслідок цього білі жирові клітини, які на відміну від бурих, накопичують і запасують енергію, перетворюються на бурі, що енергію витрачають.

Подібні процеси відбуваються й у м'язових волокнах, причому ефект PGC1 у м'язах подібний до ефекту від тривалих тренувань. Учені стверджують, що, навчившись керувати роботою гена, який відповідає за синтез PGC1, вони зможуть цілеспрямовано переключати організм із режиму накопичення енергії на режим її витрачання, й навпаки.

ПІГУЛКИ, ЩО НЕ ДОЗВОЛЯТЬ ШЛУНКУ РОЗСТЯГУВАТИСЯ

Результати ще одного перспективного дослідження оприлюднили співробітники лондонського університету Брайан Кінг і Андреа Таунсенд-Ніколсон у часописі Journal of Pharmacology and Experimental Therapeutics. Вони стверджують, що розроблені на основі їхніх досліджень пігулки для схуднення стануть альтернативою гастропластиці — хірургічного втручання з метою зменшення «робочого обсягу» шлунка.

На основі здобутих результатів дослідники почали розробляти препарат, що не дозволяє шлунку розширюватися більше певного обсягу. Висловлюють припущення, що пігулки нового покоління з'являться на прилавках уже в найближчі 5–10 років. З їх допомогою людина зможе не відчувати себе голодною навіть після вживання невеликої кількості їжі. ■

Парафармацевтики складають більш 90% на ринку БАДів. До цієї категорії відносять аноректики, диуретики, а також спалювачі жиру, перешкоджає засвоєнню вітамінів і мікроелементів.

Аноректики (регулятори почуття голоду), діючи безпосередньо на центр апетиту в головному мозку, притупляють почуття голоду і дозволяють досить довго дотримуватися обраної дієти без особливих фізичних і моральних страждань. Але позбутися від накопиченого жиру з їхньою допомогою можна тільки на тлі фізичних навантажень. Крім того, аноректики викликають приплив енергії і бадьорості, однак — тільки доти, поки їх приймають. У людей, що «з'єдають» з них, настає занепад сил, фізичне і нервово виснаження.

Спалювачі жиру — найбільш розповсюджені БАДі для схуднення. Найчастіше для їхнього виробництва використовують бромелайн — фермент, виділюваний з ананаса, а також екстракт гарцинії камбоджійської, котрі придують апетит і стимулюють обмін речовин і гуарани південноамериканської, яка завдяки високому вмісту кофеїну сприяє розпаду жиру за рахунок стимуляції нервової системи. Утім, на думку багатьох фахівців, ефект від прийому спалювачів жиру незначний і пов'язаний скоріше із самонавіянням, ніж з їхньою справжньою дією. Бромелайн, наприклад, лише сприяє травленню, а розщепити підшкірний жир не може. Фермент ліпаза, що входить до складу добавок на його основі, розщеплює жири до жирних кислот і інших енергоємних «с'єднань», що, потрапляючи в печінку, знову перетворюються в жири. БАДі на основі гуарани приводять до побічних ефектів.

Блокатори всмоктування жиру або перешкоджають засвоєнню жирів, блокуючи дію ферменту, що їх розщеплює, або всмоктують у себе молекули жиру за допомогою речовини хитозан, яку видобувають з панцирів ракоподібних. В обох випадках жири виводяться з організму в незасвоєному виді.

Диуретики (сечогінні речовини) входять практично в будь-який комплексний препарат для схуднення. До цієї ж категорії відносять і всілякі чаї, що дозволяють позбутися надлишку води в організмі. Однак їхнє застосування за певних умов може привести і до зневодження організму.

Озброєні інте

29 КВІТНЯ В КИЄВІ УЧАСНИКИ ЧЕМПІОНАТУ УКРАЇНИ З ФЕХТУВАННЯ
ВІЗЬМУТЬ ДО РУК ШПАГИ, РАПІРИ Й ШАБЛІ

АВТОР: МАРИАННА ВАРШАВСЬКА

«**Д**о зброї, громадяни!» — ці слова «Марсельєзи» в Україні звучать досить часто, проте закликають вони не до повстання, а до лицарського протиборства. І українці вміють в ньому перемогти. Підтвердження цьому — солідні здобутки вітчизняних майстрів клинка.

Визнана міжнародним фехтувальним рейтингом «Найбільш дружньою командою 2007 року», українська чоловіча збірна зі шпаги полетіла до Пекіна на чемпіонат світу. І без перемог наших шпажистів не чекають. Раніше вони вже отримали олімпійські ліцензії, обійшовши на першості Європи росіян і німців. З попереднього чемпіонату світу дівчата-шпаблістки привезли «золотий дубль», посівши перші місця в командних та особистих змаганнях. 2003-й і 2005-й запам'яталися шпаблістам і шпажистам бронзовими медалями світового чемпіонату. Торік до трійки найкращих фехтувальниць Старого світу потрапила українська рапіристка Ольга Ледейко.

На квітневий чемпіонат країни прибудуть близько 120 учасників у кожному виді зброї. Не знехтують можливістю схрестити клинки з українськими фехтувальниками також спортсмени Молдови й Білорусі. Тим більше, що місце боїв унікальне: зал ЦСКА вважають найкращим не лише в СНД, у Європі є тільки два комплекси такого рівня — в Німеччині й Угорщині.

СПОРТ ПАРАДОКСІВ

Тим, хто володіють клинком, потрібна не так фізична міць, як спритність та інтелект. Тут важливо правильно оцінювати ситуацію й обирати час атаки, перехоплювати ініціативу й провокувати суперника. Ще середньовічний

швабський майстер Йоганнес Ліхтенауер зауважував, що фехтування — аж ніяк не звиряче побоїще, і добре обізнаний із прийомами слабак має більше шансів на звиягу, ніж сильна від природи, але не навчена людина.

І досі в одному поєдинкові сходяться зовсім різні супротивники: високі й кремезні зустрічаються з маленькими й субтильними, молоді виходять проти «вікових» спортсменів. А передбачити, хто переможе, практично не реально. Наприклад, Едоардо Манджаротті виступав з 17 до 42 років і завоював 13 олімпійських нагород. Угорський шпабліст Аладар Геревич брав участь в Іграх майже три десятиліття, а своє останнє «золото» здобув у 50-річному віці.

Як і будь-який інший вид спорту, фехтування не позбавлене сюрпризів. Зокрема, в фіналі «Гран-прі-2008» у Стокгольмі італійський шпажист Тальяролі не встиг зреагувати на атаку свого візаві й відступити. А суперник так захопився виконанням фінтів, що просто наткнувся на його шпагу, й таким чином Тальяролі переміг. Трохи більше тижня тому цього італійця, але вже без подібних несподіванок, перегравав киянин Георгій Лопатенко.

ВИТОКИ Й БАЙКИ

Сучасне фехтування бере початок у XV сторіччі, коли озброєні тонкою та гнучкою рапірою бійці почали перемогати закованих у важкі обладунки лицарів. За іспанцями й італійцями шукати «таємні» прийоми заходилися й запальні французи. Два століття оповідки про безвідмовний прийом збуджували увагу дуелянтів.

Одним із таких фінтів тривалий час вважали флеш-атаку — фірмовий знак італійських бретерів. Один з них якось пообіцяв залишити життя тому, хто спроможеться відбити його коронний удар. Так сталося, що це зумів

зробити недосвідчений парубок, який вийшов проти нього: хлопець послизнувся на банановій шкурці, й у такий спосіб ухилився від нищівної атаки. Бретер слова дотримав, а молодик запам'ятав свою «помилку», і згодом навчив флеш-атаці багатьох. Чемпіонка світу з фехтування на шпагах Алла Миронюк вважає флеш одним із найбільш видовищних прийомів. «На жаль, в останній редакції правил цю атаку заборонили», — шкодує вона.

СЛІДАМИ ХРЕСТОНОСЦІВ

Іноді, аби поїхати в гості до приятелів, які мешкають в іншій країні,

лектуали

треба знайти суттєвий привід. У житті сучасних майстрів клинка все починалось інакше. Спочатку виник привід — турнір ветеранів, а потім з'явилися закордонні друзі-спортсмени. «Як нас там приймають! — захоплюється Михайло Подольський, директор Київської школи вищої спортивної майстерності й ентузіаст руху фехтувальників-ветеранів у Києві. — На цих змаганнях така атмосфера, що для багатьох, хто давно склали зброю, європейські турніри ветеранів стали вирішальним аргументом, аби знову взяти рапіри й шаблі до рук».

До речі, турніри «для душі» придумали хрестоносці, які перші почали скликати воїнів різних країн для «мирних» поєдинків. Такі турніри часто ставали кульмінацією великих свят. І сьогодні фехтувальники підтримують цю традицію: змагання

аматорів відбуваються цілорічно по всій Європі. Скажімо, в Німеччині битися можна щовихідних, і кожного разу в новому місті. Розділяють спортсменів за віковими категоріями: молодша група — 30 — 40 років, середня — від 40 до 50 років, старша — понад 50 років. Найближчий чемпіонат Старого світу серед ветеранів відбудеться в Мадриді зовсім скоро — в травні.

Українські майстри зробили чималий внесок у розвиток європейського фехтування — лише тренерів за останні два десятиріччя виїхало працювати за кордон більше трьохсот. А в США зусилля Олексія Черемського, Віталія Дружиніна, Юрія Гельмана, Михайла Шимшовича, Аркадія Бурдана вивели шабельне фехтування на рівень престижного національного виду спорту. ■

КОМЕНТАР

ВОЛОДИМИР МИРОНЮК
заслужений тренер України,
головний тренер із фехтування
м. Києва

Приваблива кар'єра

Команда Збройних сил України — кузня чемпіонів світу та Європи з 1958 року. Достатньо пригадати імена Віктора Путьтіна, Григорія Крісса, Віктора Кривопускова, Володимира Смирнова. В 1990-ті, коли інші види спорту переживали кризу, в армії зберегли штатну команду. Збройні сили не лише утримували дитячу спортивну школу, а й виділили військові посади для фехтувальників і платили їм зарплатню. У залах тренувалися рядові строкової служби та офіцери. Так ведеться й дотепер.

Без поваги до традицій не було б і перемог. Завдяки спортивній спадкоємності наша команда 1993 року виявилася єдиною сильною жіночою збірною з фехтування в СНД. Дівчата-рапіристки взяли за шпаги — й здобули перемогу в командній першості світу. Це були одні з перших медалей незалежної України.

В цьому виді спорту поважають династії. Навіть в одному залі ЦСКА можна нарахувати п'ять родин, у яких батьки-фехтувальники привели займатися спортом своїх дітей. Що закономірно: здібна юнь їздить на турніри по всьому світу за рахунок школи. Хлопці служать у війську в нашій спортроті — по тому вони матимуть змогу стати професійними військовими. Дехто вважає це непоганою перспективою. Крім того, фехтування — заняття невікове. Якщо людина не потрапила до спортивної збірної, любительська кар'єра може бути доволі привабливою. І чи не найактуальніший чинник: фехтування належить до тих видів спорту, де не застосовують допінги й стимулятори.

Двоєй українського
і французького майстрів клинка:
танець лебедят

ФОТО: АРМЕН ЦЕМ-ЦАК

ГОГОЛЬ-МОГОЛЬ

У СТОЛИЦІ ГОТУЮТЬСЯ ДО МИСТЕЦЬКОЇ ЕКСПАНСІЇ –
З 6 ДО 25 ТРАВНЯ ТРИВАТИМЕ МІЖНАРОДНИЙ «ГОГОЛЬFEST»

АВТОР: ВІКТОРІЯ ПОЛІНЕНКО

На пекуче питання — чи вважати Миколу Васильовича видатним українцем — організатори відповіли самою імпрезою. Чим усі подальші запити звели нанівець. Гоголь — питомо наш культурний бренд, котрий давно став усесвітнім надбанням. Як Шекспір, Мольєр чи Кафка. І цим фактом гріх не скористатися.

Тих, хто шукатимуть в програмі фестивалю відтворення текстів класика чи його світлого образу, просять не турбуватися. Музичне дійство «Страшна помста» у виконанні Ансамблю Дмитрія Покровського й хору Свято-Нікольського собору Третяковської галереї та вистава «Гоголь-

Вечори» московського театру Sound-Drama — оце й уся «буква» в перенасиченому подіями святковому бульйоні. Далі починається дух Гоголя. Перехрестя національних культур, які своєю малою батьківщиною вважають «Шинель». Інтенсивність хрестоматійної «тройки», що мчить, не розбираючи, де дурні, а де дороги. Притаманна авторів «Мертвих душ» принципова перпендикулярність мислення, котра експериментаторів від театру, кіна та музики іноді заводить у такі мистецькі хащі, яким ще й визначень не дібрали. І все це — в недобудованому приміщенні «Мистецького Арсеналу», який відкривають лише на час мистецької вакханалії.

УСІ ЖАНРИ, КРІМ НУДНОГО

Окрема подяка, перш за все, за театральну частину. По тому, як траурний марш зіграли «Березіллю», атмосфера сценічного мистецтва і в столиці, і за її межами, як у барокамері: герметично, надійно, щільно. Одноразові «набіги» метрів — Роберта Стурра, Еймунтаса Някрошюса, Петра Фоменко — лише додають відчуття, що десь вирує зовсім інше життя. Й у таких формах, про які ми навіть не здогадуємося.

Вже в дебюті «ГогольFest» на глядачів чекатиме зустріч з трупою, в якій нема акторів — тільки «оператори», катма вистав — здебільшого акції та перформанси, і де майже не розмовляють. Пітерський інженер-

НАВІГАТОР

ний театр «АХЕ» представляє «Мокре весілля» — ритуалізоване дійство, що гарно почувається і на вулиці, і в залі. Вітання Гоголю з його «Одруженням»: сучасного Подколосьіна два грубих шамани проведуть жорсткими, але не позбавленими пародійності, випробуваннями, аби позначений вогнем, водою та камінням Наречений таки став зі своєю половинкою до вінця.

У ролі катованого Молодого — земляк «ахейців» Алексей Меркушев з театру «Дерево». Ця компанія проростатиме у нас своїм безмовним проектом «Вовче танго». Тут також працюють без тексту: слова обмежують, а цього наразі в театрі не люблять.

Вистава має захопити, збурити (а то й обурити), приголомшити й роздушити аудиторію. Тільки тоді, як глядач відчує себе, ніби жертва дорожньої пригоди, котру переїхала вантажівка, мети досягнуто. Справедливо вважаючи, що в людини розвинені не лише зір і слух, але ще й

інші три органи чуття, театр XXI сторіччя прагне використати якомога ширше коло засобів їх подразнення.

«Мокре весілля» тхне рибними нутрощами. Хвилі нудоти підкочують до горла на давній провокації Андрія Жолдака «Один день Івана Денисовича» за повістю обуреного наругою над власним твором Солженіцина. Не бачивши вистави, Александр Ісаєвіч шкірою відчув, що український реформатор геть нічого не залишив від тексту, запозичивши атмосферу тотального насилля, моторошного своєю безглуздою повторюваністю. Добре, ще письменник не бачив фіналу, в якому з кількох сотень круто зварених яєць актори влаштовують «ферверк», котрий щедро силється і на них, і на публіку в амбітних перших рядах.

НА ПОВЕРХНІ Й У ПІДПІЛЛІ

Позаяк «ГогольFest» є синтетичною імпрезою, тяжке випробування на витривалість проходитимуть і

меломани. Мало того, що музика має серйозне представництво в театральних межах. Окрім уже названих проектів, вона царює у виставах «Гамлет. Смерть-сон» та «Король Лір» натхненника фестивалю — режисера Владислава Троїцького. Та й окремо від інших мистецтв різні за природою й походженням звуки затоплюватимуть «Мистецький Арсенал» згори донизу.

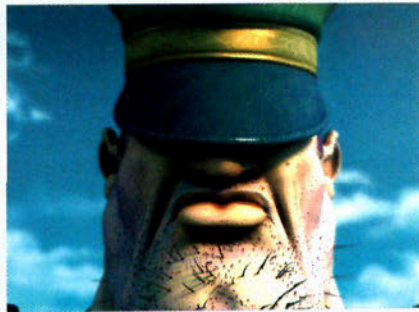
У чисельнику — класика (як-от виступ ансамблю старовинного співу «Музичні асамблеї»), етніка (вечір фестивалю «Шешори» або концерт «ДахаБраха») та сучасний академізм, який вражає розмаїттям своїх «агентів впливу». Напрошуючись на звинування в суб'єктивізм, назву лише їхню топ-трійку: проект електроакустичної музики та медіа-арту Алли Загайкевич «Ем-Візія-2008», виступ вибухового піаніста Євгена Громова, який розшифрує ті партитури, котрими більшість його колег лише милуються (про- ▶

УЧАСНИКИ

ТЕАТР SOUNDRAМА. «ГОГОЛЬ. ВЕЧОРИ»

Владімір Панков і компанія переклали на музику «Вечори на хуторі поблизу Диканьки». Дію вистави поділено на 4 пори року і на відповідну кількість «картин», кожна з яких пов'язана з іншими асоціативно. Перша частина ґрунтується на сюжеті повісті «Травнева ніч, або Утоплена». Парубки й дівчата в автентичних (і навіть антикварних) сорочках — наочне заперечення тези Гоголя про «тиху українську ніч». Вони то голосять фольклором, то захиляються в хоровому екстазі, то бавляться з інструментальними звуками. «Паузи» для пересічного слуху в саундрамівській постановці — класичні арії з одноім'яної опери Ніколо-Рімського-Корсакова й «Пори року» Петра Чайковського.

СПЕЦІАЛЬНА ПРОГРАМА КОМПАНІЇ «АРТХАУСТРАФІК»

Має сонатну форму, себто складається з трьох частин, заснованих винятково на короткому метрі. Ті, хто запізналися на нещодавні покази «Про любов», матимуть змогу надолужити прогалину. «The Best» нагадає про особливу програму, до якої ввійшли найкращі стрічки, що їх будь-коли представляла мережа FutureShorts. Це, зокрема, різномасте музичне відео, а також кіно- й анімаційні фільми з Австралії, Великої Британії, Данії, Польщі, США, Франції, Японії. Нарешті, збірка новел «Лондон, я люблю тебе» — 10 коротких, проте напрочуд промовистих зізнань у любові до столиці Туманного Альбіону, режисери яких майстерно уникають банальних туристичних маршрутів.

ПРОЕКТ МАРІЇ БИКОВОЇ «МІСТОФІКАЦІЯ. СУЧАРХ»

За аналогією до терміна «сучукрліт» (сучасна українська література) київська фотохудожниця пропонує запровадити в обіг ще один покруч: «сучарх» — сучасна архітектура. На світликах Бикової — будинки, дороги, мости, парки, сквери, вже майже раритетні в мегаполісах дитячі майданчики. Тут не знайти нічого відмінного від тієї реальності, яку ми бачимо щодня. І в цьому — сутність проекту: зафіксувати моменти поставання нових споруд, творці яких «не встигають» розширнутися довкола. Інакше доведеться визнати, що їхню будівничу діяльність варто прирівняти до ворожого підступу, мета якого — дискредитувати, в першу чергу, Київ як значущий історико-культурний центр і просто стильне місто.

ПЕРСОНАЛЬНЕ

грама «Ріхард Вагнер і фортепіанна музика XX століття»), і концерт-лекція Владіміра Мартінова. Того самого легендарного бешкетника, чий виступи в 1970-х закінчувалися то оваціями, то бійками просто на сцені: обурена публіка проривалася душити музикантів, які насмілилися виконувати «таке».

Чисельником звично слугуватиме рок-музика, напарником якої стане молоде візуальне мистецтво. В андеграунді, тобто в підвалі будівлі, вечорами гратимуть «Оркестр Че», «Пропала грамота», «ЦИРК», «Узвар», «Ч.А.Й.К.А.», «Люк». Під час їхніх концертів можна буде роздивитися витвори українських художників-початківців.

ВИ ХОЧЕТЕ ПРО ЦЕ ПОГОВОРИТИ?

Старші колеги посядуть законне місце в поважнішому контексті. Частина простору займуть 13 кураторських проєктів: їх представлять київські, харківські й херсонські галереї. Родзинка кожного з них — не лише в концептуальності й засадничому запереченні комерційного мистецтва: тут нарешті буде з ким поспілкуватися. А що подискутувати про побачене «неподалік від каси» захочеться — жодних сумнівів.

Потяг до комунікації можна задовольнити, як не парадоксально, під час показів клубу «СІНЕ ФАНТОМ». Цей проєкт існує понад два десятки років і дотепер ідеї, з якої він розпочався, ще не зраджував: популяризувати сучасне кіно за допомогою безпосереднього спілкування глядачів з учасниками творчого процесу. Ось де можна буде виявити, who is who в актуальному кінематографі, закликавши до відповіді режисерів, акторів, операторів з продюсерами включно.

Ризик невеликий: хіба розмова перетвориться на п'єсу абсурду, яку під завісу зіграють Борис Барський і Георгій Делієв з одеських «Масок». Вистава «Нічна симфонія» за мотивами творів Нарсеса Мірзояна суцільно вибудована з таких діалогів. «А чим ти займаєшся?» — «Виготовляю перуки». — «З чого?» — «З грив і хвостів коней». — «Пржевальського?» — «Ні, Боткіна». — «Ніколи не чув про коней Боткіна». — «Боткіна — це хвороба». — «А на неї хворіють коні?» — «Ні». — «А коні?» — «А коні Пржевальського». ■

ГОГОЛЬ І СКЛЕПІННЯ

ІДА ВОРС
ХУДОЖНИК,
журналіст-концептуаліст

Початок довготривалого проєкту «ГогольFest» припав на вересень минулого року. Саме тоді, теплим осіннім вечором, стало зрозуміло, що наш містичний класик своєї популярності не втратив. Бо «Мистецький Арсенал», де проходила імпреза, мало не знесли. Ні, не злостиві будівельники. А різноманітний народ, який сунув і сунув. Усе цікавило та захоплювало: і виставка робіт сучасних художників — такі собі «гоголівські рефлексії», й вигадане Владом Троїцьким театральне дійство, й факельна хода, й гігантська шинель, з якої міг вийти хто завгодно, й живий рок-н-рол. Та найбільше вражало приміщення, в якому відбувалася вся ця веремія. Чимало присутніх вперше потрапили до цього комплексу. Тому здебільшого пересувалися там, задерши голову й відкривши рота. Бо він і справді вражає — як п'ятий вимір, що дозволив безмежно розширити банальну квартиру для описаного Булгаковим сатанинського балу.

Дивлячись на дещо обшарпану казармоподібну будівлю з вулиці, аж ніяк не можеш уявити, що всередині на

тебе чекає абсолютно інакше вражаюче відчуття — майже соборної космічності. Височезне урочисте склепіння, неймовірний простір, магія старих нетинькованих стін. Годі уявити іншу будівлю, яка так би пасувала вшануванню Миколи Васильовича (ї йому сподобалося — це відчутно). Та й загалом вона могла би претендувати на те, щоб стати центром київського мистецького життя — не пафосного, не офіційного, а дійсно актуального.

Головне — не інфікувати «Мистецький Арсенал» евроремонтом. Бо сьогодні будь-яка перебудова зводиться до обшивання вагонкою чи вилізання давнини до стану «новобуду». Напевно, є способи дбайливої консервації. Щоб залишилася груба подряпана цегла, котра бачила не тільки мистецтво та його шанувальників, а ще й не таке. Щоб не зникло відчуття часу, котрий плине зовсім у іншому ритмі. Тут класно, затишно, загадково, урочисто. І цей простір «переробляє» тих, хто в нього потрапив, під себе — все стає тут трошки іншим, не таким, як при сонячному світлі. Хай він залишається дещо нереальним. Таким собі порталом, переходом у гіперпростір. Красивим і потойбічним, освячений самим Гоголем.

Пишу це, бо дуже боюся: не втримаються та заходяться так ремонтувати, що аж гай зашумить. По-перше, «Арсенал» — постійний об'єкт уваги можновладців. Вони ніяк не вирішать, яку ж окрасу святкового столу з нього зробити. По-друге, можна лише фантазувати, скільки грошей із його допомогою «закопають» ті, хто виграно тендер на відновлення такого важливого державного об'єкта. Дуже старого, в якому все прогнило та потребує капітального оновлення. І начхати їм буде на магію часу й генія місця. Чи проскочимо? Може, я дарма погано про людей думаю?

Тези квітневого сезону

XVIII МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «МУЗИЧНІ ПРЕМ'ЄРИ СЕЗОНУ»
РОЗСТАВИВ АКЦЕНТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЦІ

АВТОР: ІВАН ЛЮТИЙ

Російський письменник Віктор Єрофєєв колись влучно зауважив: сідаючи за автобіографію, кожен письменник має одну мету — представити себе різдвяною зіркою, яка вінчає верхівку ялинки. Решта колег — лише іграшки, що висять нижче, зриваються з гілок, але не б'ються, а високо й нахабно стрибають по підлозі.

За всієї універсальності цього образу, котрий тягне причепити до представників одразу усіх творчих професій, до академічних композиторів, особливо українських, він не пасує. Ні тобі ялинок, ні верхівок із зірочками. А життя якщо й нагадає стрибки, то зовсім не зухвалі. Публіка, яка кілька століть тому прикрашала своє дозвілля прослуховуванням опер чи симфоній, по-зрадницьки перекочувала до кінотеатрів. Канула в Лету й епоха могутніх меценатів — щедрих замовників, а часом і перших виконавців. Щоправда, багатьом із сучасних композиторів, як і Мוצарту, призначено померти в безгрошів'ї. Але паралель ця не радує: навряд чи на згадку про когонебудь із них ударять дзвони всіх соборів закордонної Праги, де шануватимуть і любитимуть їхнього «Дон Жуана».

Тому нечисленні київські фестивалі сучасного мистецтва — спадщина композиторських пленумів радянських часів, коли музика поряд з іншими досягненнями «народного господарства» з акуратною періодичністю виставлялася на загальний огляд — досі є унікальною можливістю для вітчизняних симфоністів, «оперників» і «камерників» бути почутими якщо не іншими, то хоча б самими собою. До честі дирекції «Музичних прем'єр сезону» треба зауважити, що на концертах цього фестивалю шансів

не потонути в різнобій програм і порожнечі залів значно більше, ніж на інших імпрезах. При щільному кількісному стандарті (22 концертні акції з виконанням майже 150 опусів доброї сотні композиторів), половина подій цього року мала власну цілісну концепцією та цілком могла розраховувати на резонанс за межами музичних кіл. А міжнародна науково-практична конференція «Композитор і сучасне соціокультурне середовище», яка відбулась у рамках фестивалю, дійшла несподіваного висновку, що проблеми й біди у композиторів усіх країн однакові. Чим підвищила самооцінку навіть найбільш депресивних членів Національної спілки.

Нинішні «Прем'єри» спровокували появу сучасної музики там, де її зазвичай ніхто не чекає. Наприклад, відзначився проект «Брехт, якого не знають» у театрі «Сур'я» — зонги Альфреда Шнітке в

інструментуванні Марини Денисенко та виконанні акторської пари Лариси Парис і Юрка Яценка. Композиторський тандем — Людмила Юріна та Сергій Зажитко — примусив тремтіти стіни Центру театрального мистецтва ім. Леся Курбаса балетом *Existenza* та «Піснями народів світу» для сопрано-вого тріо та бубнів.

Знаковим для фестивалю став меморіальний концерт, присвячений «батькові» української камерної кантати Олегу Киви. Якщо врахувати, що переважна більшість представлених творів була присвячена світлій пам'яті композитора та написана задовго до його смерті, залишається тільки подивуватися надліним пророчим даром авторам. Утім, у нас вчать шанувати й живих класиків — це підтвердили масштабні авторські концерти Юрія Іценка, Михайла Степаненка та Валентина Сильвестрова. ■

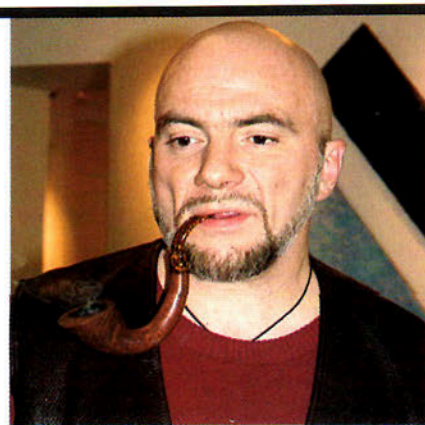

Ніжинський дитячий хор «Сяйво».
Виступ у Володимирському
кофедральному соборі

Злішити КАРТИНУ

ЖИВОПИС – НЕ ЛИШЕ ПЕВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ НА ПОЛОТНІ ФАРБАМИ. ІНОДІ ВІН ЗНАЧНО ГЛИБШИЙ. У БУКВАЛЬНОМУ СЕНСІ

АВТОР: МАР'ЯНА ПРУТ

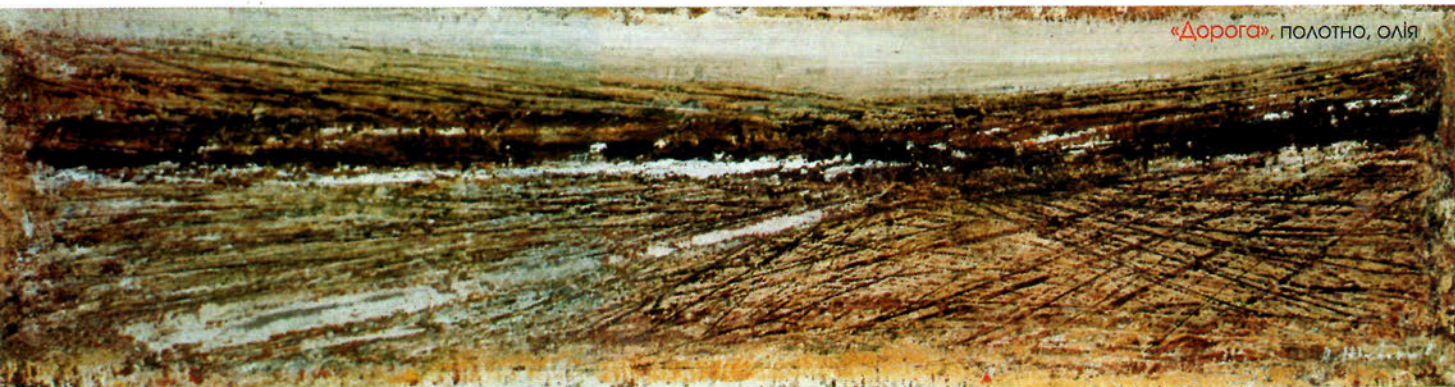
ОЛЕКСАНДР ЖИВОТКОВ
майстер об'ємного кольору

Олександр Животков – наймолодший учасник створеної наприкінці 1980-х групи «Живописний заповідник», що виокремилася під час славетних Седнівських пленерів. «Заповідник» об'єднав митців, які мислять кольором і творять живопис заради нього самого. Та Животков, простуючи разом із цією компанією, примудряється оригінальним чином збиватися з кроку: його гама навдововижу неколкоорова. Найтонші ню-

анси сірого, брудно-білого, брунатного – земля, перемішана зі снігом, або кора дерев, припала пилом. Усе перетікає шорсткими хвилями, складками, тріщинами, в яких деінде тьмяно блисне червона чи синя, наче внутрішня геологічна магма.

Тому першу скрипку в його роботах відіграє об'єм, який складають фарби та різні підсобні матеріали – ганчірочки, пісок, тріски. На картинах все змішане, опукле. Художник до нестями милується рельєфом і фактурами, що проступа-

ють одна крізь одну. А ще Животкову принципово однаково, на чому писати: на традиційному полотні чи на шершавому картоні, дикті, дошках, металевих листах. Він робить колажі та продряпує майже наскрізь уже намальоване, досягаючи співіснування графічних візій усередині малярського тексту. На виході ж отримує ніби виліплений з пластиліну тривимірний палімпсест, до якого так і хочеться торкнутися рукою, щоб відчутти цю застиглу реальність. ■

«Дорога», полотно, олія

ФОТО: ЯНА ГЕВІКА

ФОРУМ ВИДАВЦІВ – ДІТЯМ

- книжкова виставка-ярмарок
- фестиваль дитячого читання «Книгоманія»
- благодійна акція «Подаруй дитині книжку!»

Організатори:

Львівська міська рада

Громадська організація «Форум видавців»

Мистецьке об'єднання «Дзига»

8-10 травня 2008 р.

10.00-18.00 Палац Мистецтв (вул. Коперника, 17)

- 100 000 книжок за видавничими цінами
- 50 000 можливостей для спілкування
- 10 000 способів розважитися і навчитися
- 5 000 шансів показати свої здібності
- 1 000 літературних пригод і нагород
- 100 улюблених письменників
- Одна читаюча Україна

Програма заходів на сайті www.knygomania.com.ua, в газетах **Високий Замок**,

Експрес також в бібліотеках, школах, книгарнях Львова і області

Що години – книжкова лотерея для ерудитів. Приз – нова цікава книжка!

Генеральний партнер

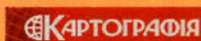
Спеціальний партнер

Партнери

Офіційні партнери

Прихильники

Партнери

Медіа-підтримка

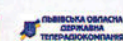
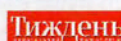
Генеральний медіа-партнер

Інформаційний партнер

Спеціальний медіа-партнер

Public Relations & Promotion Group

ВХІД І ВИХІД ВІЛЬНИЙ!

CD

Вимкнути/ ввімкнути

До відомої марки годинників гурт «Роллікс» не має жодного стосунку, натомість має безпосереднє відношення до нашої Південної Пальмири — Херсона. Разом з луцькою «Флайзою» і запорізькою «Хортою» він очолює найновішу генерацію українського хіп-хопу. Молоді й амбітні, хлопці сміливо грають на одному полі з грандами — групами «ТНМК» і «Тартак». До речі, саме Сашко Положинський з «Тартака» є «хрещеним батьком» херсонського проекту. Почувши виступ групи на фестивалі «Перлини сезону», він одразу запропонував музикантам підтримку. По тому, як колектив зібрав оберемок нагород на імпрезах Urban sound, «Перлини сезону» та «Чайка-2006», йому нарешті вдалося остаточно сформувати склад. Віднині «Роллікс» — це вокаліст Дмитро Ігнатюк, гітарист Максим Міщонко, басист Олександр Мурашов, барабанщик Олександр Андриєнко.

Тривалий час усі можливі радіо-чарти окупували хітові «День у день» та «Мікрофонна перевірка», однак «за дужками» хіт-парадів лишалися набагато гостріші й змістовніші пісні — «Хвора генерація», «Сумна історія життя», «Не повернути». Тільки дебютний диск розкрив сутність нового гурту, яка, передусім, полягає у схильності до глибокого занурення в суспільну проблематику, точніше — в обстеженні й діагностуванні стану суспільства. Важкий «металевий» звук гітари, соковитий бас, гранично ясно сформульовані речитативи на тлі пластично-орнаментальних мелодій — усе це створює драйвовий вибор на ймення «Роллікс».

Олександр Євтушенко

«Роллікс». МікрOFF/ONна перевірка. — Лавіна м'юзик, 2008.

КІНО

Кратки над «і»

У сонячний день красуня Анна (Майя Осташевська) з чарівною донькою Нікою йдуть мостом. Тут мають зустрітися два потоки біженців: втікачі від німецьких і радянських військ. Та Анна переймається іншим — шукає полоненого «совітами» чоловіка. Бранців кепсько охороняють, тож втеча можлива. Проте польський офіцер Анджей (Артур Жмієвський) не дозволяє собі такої слабкості. Він поїде до незнайомої країни у в'язничному вагоні, щоб його розстріляли енкаведисти та скинули до спільної ями з сотнями інших трупів. Його дружина буде чекати, все життя роздумуючи, чи достатньо вона його умовляла. Його донька ще довго вибігатиме в коридор, щойно почує найменший звук. А його мати переконуватиме себе, що, якби вона була там, син забув би про абстрактне словосполучення «честь мундира». Фільм «Катинь» Анджей Вайда присвятив прототипові героя — влас-

ному батькові Якубу. Зважаючи на те, що тема надто особиста, картина ризикувала вийти не лише тенденційною, а й просто невдалою. Зазвичай приватні мотиви не на користь мистецької якості. Ми знаємо достатньо випадків, коли намагання втілити щось заповітне й близьке навіть геніїв робило безпомічними. Та цього разу все не так. Стрічка Вайди, крім того, що зняла завісу з

ВИСТАВКА

Трипілля в Польщі

Простори зали Національного музею у Варшаві, де експонують твори мистецтва від давніх часів до сьогодення й де проводять найсучасніші художні імпрези, нині відкриті для шанувальників старожитностей. Тут із середини квітня протягом трьох місяців триватиме виставка «Україна — світові», котра представляє унікальні артефакти з приватної колекції «Платар» Сергія Платонова і Сергія Таружи. Її винятковість — не лише у поважному віці експонатів (деякі з них «розміняли» вже сім тисячоліть). Осердя виставки — ужиткові предмети, антропоморфна та зооморфна пластика, інструменти й зброя з міді, каменю, кістки археологічної доби енеоліту, яку ми називаємо просто: трипільська культура. Тут можна помилуватися керамікою із зображенням тварин, астральних об'єктів, символів родючості. А «моделі» культових споруд і звичайних будинків дадуть можливість пофантазувати про витоки зодчества

на протоукраїнських теренах. Поруч із трипільськими розташувалися пам'ятки кіммерійців і сарматів, скіфські вироби із золота, біжутерія, кераміка й теракота еллінських, римських, візантійських і давньоруських часів. За словами комісара виставки Вітольда Добровольського, це — красиві й вишукані речі, які заслуговують на те, аби їх побачило якомога більше глядачів.

Галина Іваненко

КНИГА

Прочитати імперію

Розповідаючи про те, як сьогодні в Штатах саме вихідці з Африки, Азії, Індії викладають розроблені ними ж постколоніальні теорії, тобто втворюють західному світові, в чому він був не правий, професор Ева Томпсон пропонує уявити, що литовці чи українці роблять те саме у російських університетах. У книзі «Трубадури імперії» американська славістка пояснює, чому щодо нас і північних сусідів така ситуація не реальна. Насамперед, завдяки потужному красному письменству Росія створила й успішно підтримує міф про те, що Москва на законних підставах управляє територіями від Бреста до Владивостока, від Карелії до Чечні й має право вказувати іншим.

На думку дослідниці, провинна за тотальне ігнорування потреб корінних народів РФ лежить не на сучасних політиках — вони лише дотримуються традиції, коріння якої сягає «золотої доби» тамтешньої літератури. Чи не найбільше в студіях авторки дістається Пушкіну й Лермонтову. Не торкаючись естетичної вартості їх творів,

вона вказує на той внесок, який належить романтикам у художньому формулюванні імперської самосвідомості. Вихованцю Аріни Родіоновни дістається особливо — за «Подорож до Арзрума», «Кавказького бранця», «Мідного вершника» Томпсон називає його «найбільшим шовіністом». Схожі визначення пасують і чималій когорті літераторів і науковців ХХ сторіччя — аж до Солженицина, Распутіна й Ліхачова включно. Нічого особистого: авторка просто намагається звільнити своїх же колег від «манії величчя». Адже й дотепер в західній історіософії побутує думка, що колоніалізм — «досягнення» лише розвинених країн Європи.

Вікторія Поліненко

Ева Томпсон. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм. — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008.

тогочасних подій, розвінчала ще два упередження. По-перше, режисер довів: для справжнього майстра вік не має жодного значення. По-друге, він показав, що історична правда не обов'язково повинна бути заповлітизована. Вайда не зводить рахунки. Він просто розставляє крапки.

Олександра Коверзнева

ТЕАТР

Заяча love story

Актор — покликання, яке для сторонніх подібне до психічного розладу. Вистава «Дні пролітають із посвистом...» (режисер-дебютант — Ксенія Холоднякова) за п'єсою сучасного російського драматурга Ніколая Коляди «Стара зайчиха» — якраз про «іздержки» професії лицедія, заради якої жертвують здоров'ям, особистим щастям, людською гідністю. І добре, якщо на взаєм отримують славу й гроші, а не самотню старість і розбиті надії. В убогому номері провінційного готелю через 20 років зустрічається колишнє подружжя — разом раніше грали зайців у дитячих виставах периферійного театру. Тепер вона (Ірина Мельник) живе в столиці, де акторствує переважно на корпоративних вечірках, а сюди приїхала на «халтуру», маскуючись під чорношкіру співачку, котра нібито гастролює російською глибинкою. Він (Анатолій Яценко) працює «звуком і

світлом» у місцевому будинку культури. Вони згадують давні образи й щасливі миті, блазнюють, п'ють горілку і, без сумніву, все ще кохають одне одного. Ця доволі посередня п'єса все ж потребує віртуозної гри, бо емоційні стани й маски персонажів змінюються з калейдоскопічною швидкістю. Нещодавно в Києві зі спектаклем за цією ж п'єсою гастролював «Современник». На відміну від доволі чорнушної вистави москвичів, київська — більш лірична. Відчувається, що нашим акторам є що сказати про свою непросту долю. «Дні пролітають із посвистом...» варто по-

казувати абітурієнтам, які вирішили вступати на акторське відділення — перед тим, як вони приймуть остаточне рішення.

Театр драми і комедії на Лівому березі Дніпра
(Київ, Броварський п-т, 25)

Олександра Коверзнева

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

КІНО

ФЕСТИВАЛЬ

ЛІЖНИК-АРТ

ГРАФІКА Коли твори сучасного художника представляють не просто в галереї, а в залі державного музею, це додає виставці неабиякої ваги. Автору ж відповідно — шани й гордошці. Окрім розташування в Музеї російського мистецтва, експозиція київської мисткині Світлани Фесенко «Плед» відзначається ще двома цікавими подробицями. По-перше, все зображене написано в техніці гуаші й олійної пасті на дві картони пледа, який об'єднує різні роботи в один цикл і додає загалом теплий декоративний графіці зимового колориту. По-друге, цикл заслугове називатися «**одноруким періодом**»: майже всі аркуші було створено після важкої травми — одна рука в гіпсі, іншою малювалося. Та ця прикрість не завадила художниці показати, як і зазвичай, яскраву й радісну кольорову гаму, котра свідчить про позитивну налаштованість митця до проявів буття, якими б вони не були.

29 квітня – 10 травня

Музей російського мистецтва (Київ, вул. Терещенківська, 9)

«ОБ'ЄКТИ»

Фолкер Кюн — персонаж рідкісний навіть серед своїх західноєвропейських колег. Сьогодні на виставці одного з небагатьох адептів міні-графіки репрезентовано гравюри, кожна з яких не перевищує за розміром пошту марку. А також його ушлявлені об'єкти в коробках: різноманітні маленькі предмети, затиснені у футлярах з клеєної фанери.

29 квітня – 6 травня

Морська арт-галерея (Одеса, вул. Приморська, 6)

«ПОРІ РОКУ»

КОНЦЕРТ Для тих, хто звикли до екстравагантних проєктів диригента Богодара Которовича та струнного оркестру «Київські солісти», новина про концерт «Пори року» з творів Антоніо Вівальді та Астора П'яццоллі буде однією з найкращих у травні. Ідея об'єднати «сезонні» цикли вперше спала на думку скрипалеві Гідону Кремеру: в його проєкті Eight Seasons хіти епохи бароко чергувалися з танго аргентинця у феричному аранжуванні Леоніда Десятнікова. «Київські солісти» вольовим рішенням відділять мух від котлет і виконають «Пори року» кожного з класиків окремо та згідно з хронологією. В першому відділенні від «Весни» до «Зими» Вівальді по черзі змінюватимуть один одного Сергій Топоренко, Михайло Білич, Анастасія Чернікіна та Олександра Савченко — справжні солісти серед «Солістів». Зате в другому відділенні долати пасажі П'яццоллі — Десятнікова збирається один лише юний Віктор Кузнецов.

7 травня

Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

«РЕКВІЕМ»

Монументальний твір Джузеппе Верді, в якому друга частина розпадається ще на дев'ять об'ємних розділів, популярністю не поступає всім 26 операм композитора. У Києві цей опус можна почути лише у виконанні колективів з могутнім складом та з дуже серйозних причин. Сам Верді почав писати його, перейнявшись смертю Россіні. Наразі «Реквієм» присвятають річниці Чорнобиля.

26 квітня

Національна опера України (Київ, вул. Володимирська, 50)

НА ГАВАЇ!

КОМЕДІЯ Голлівудські майстри всерйоз взялися розробляти образ вайлуватого дивака, недосконалість статури якого цілком компенсується широтою душі. Ніколас Столлер на роль типової білявки Сарі у фільмі «В прольоті» запросив зірку серіалів Крістен Белл, чим ще більше підкреслив тюхтієство головного героя Пітера (Джейсон Сігел), по вуха закоханого в красуню. Коли вона розриває набридли стосунки, бідака їде світ за очі — на острови. Де зустрічає невгамовну Сару з новим бойфрендом, гарячим британським рокером. А з ним самим починає фліртувати адміністраторка — теж дівчина хороша. Катавасія почуттів розвивається по висхідній аж до фіналу. Єдине, що автори цієї стрічки додали до жанрового канону, — неймовірну розкіш курортних пейзажів. У всіх інших стандартних елементах жодних змін: доволі кумедних епізодів, в міру емоційного цирку й абсолютно сподівана розв'язка.

У кінотеатрах України

з 24 квітня

«ЗОЛОТО ДУРНІВ»

Герой пригодицької комедії Енді Теннанта Бен (Метью Макконахі) примудряється потопити власний човен, коли сам перебуває під водою. Зате йому до рук у цій катастрофічній веремії потрапляє уламок старовинної порцеляни. І він із захватом розпочинає шукати меценатські гроші на нову експедицію за історичними скарбами. До честі актора — він незле грає навіть у масці для підводного плавання.

У кінотеатрах України

з 17 квітня

«АРТ-ДЕПО»

CONTEMPORARY ART Промислові об'єкти, особливо покинуті чи зруйновані, не перестають приваблювати актуальних художників: і як об'єкти дослідження, і як виставкові приміщення. Назвемо хоча б наш «Мистецький Арсенал» або галерею «Тейт» у Лондоні, розташовану в старій електростанції. Група львівських митців під назвою «Кома» та відомий художник-експериментатор Влодко Кауфман простором для свого творчого вторгнення обрали львівський трамвайний парк — пам'ятку індустріальної архітектури XIX ст., перетворену на звалище механізмів. Їхній проєкт «Арт-Депо» — це серія перформансів, інсталяцій, відеоінсталяцій та інших форм мистецького висловлювання, зокрема, акція «Презентація завтра» за участі журналу «Четвер» та Юрія Іздрика. А також музичне дійство від Лавріна Шміна й австрійського джазового гурту Heimwehtropfen.

1–4 травня

Трамвайний парк (Львів, вул. Вітовського, 57)

СВЯТО ЗВУКУ

Фестиваль «Флюгери Львова» — це найкращі українські й закордонні джазові та фолкові виконавці, музична екзотика й нічні джем-сейшні. Програму відкриває майстер гри на екзотичних інструментах Аркадій Шилклопер у супроводі оркестру «Leopolis».

30 квітня – 6 травня

Хмільний дім Роберта Домса (Львів, вул. Клепарівська, 18) Національний драматичний театр імені Марії Заньковецької (Львів, вул. Лесі Українки, 1)

ЛІТЕРАТУРА

ЕТНО

ПРОЕКТ

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«ДУЖЕ ПРОСТА ІСТОРІЯ»

Прем'єра трагікомедії за п'єсою Марії Ладо про теперішніх Ромео і Джульєтту.

25 квітня. Український драматичний театр ім. Т. Шевченка (Харків, вул. Сумська, 9)

«ЕДІП»

Суперсучасне прочитання театральним режисером Дмитром Богомазовим античної трагедії Софокла.

25 квітня. Музично-драматичний театр ім. В. Василька (Одеса, вул. Пастера, 15)

КАЗКОВИЙ ФОРУМ

ФЕСТИВАЛЬ Дитяча книга – чи не найуспішніший сьогодні сегмент україномовної літератури. Натхненний метою залучити до читання якомога більше маленьких українців, Форум книговидавців виділив презентацію видавництва, що спеціалізуються на задоволенні книжкових потреб дітей, в окрему подію. Другий рік поспіль у Львові відбувається ярмарок «Форум видавців – дітям». І це не просто масштабна бізнес-подія: організатори перетворили її на справжнє свято. Програма наповнена конкурсами, майстер-класами з книжкової графіки, ліплення, виготовлення іграшок для лялькових театрів, а також інтелектуальними іграми й іграми-квестами. Окрім того, обіцяють виставку книжкових ілюстрацій американського художника Грега Кобара й цілу серію імпрез – фестиваль дитячого читання, фестиваль-парад літературних героїв, зустрічі з німецькими казкотерапевтами та відомими авторами.

8 – 10 травня

Палац мистецтв
(Львів, вул. Коперніка, 17)

ЧАЙКА І СКРИПКА

СВЯТО На початку травня козацька чайка «Спас» вирушає морем на міжнародний фестиваль копій старовинних кораблів у порту Брест (Франція). З цієї нагоди на Хортиці відбудеться фест, який розпочнеться ярмарком народних ремесел із майстернями просто неба, де кожен охочий зможе виліпити горщик чи змайструвати виріб із лози. Паралельно показуватимуть вистави Львівського театру ім. Леся Курбаса та кінного театру «Запорозькі козаки». Ще одна цікавинка свята – виступ ініціатора заснування унікальної Стрітівської школи кобзарського мистецтва Василя Литвина. Також організатори обіцяють програму фільмів історичної тематики, виступи майстрів бойового козацького мистецтва, а на додачу – частування гостей гетьманським кулешем. Закриє фестиваль концерт гуртів «Пропала Грамота», «Вій», «Очеретяний кіт», «Гайдамаки», «ТопОркестра» та етно-дискотека від Олега Скрипки.

2 травня

Запоріжжя, острів Хортиця

НЕ ПОЕТ

Василь Портяк ніколи не писав віршів, а роман вважає обтяженим додатковими сюжетами й персонажами розтягнутим оповіданням. Його самого за збірку новел «У снігах», котру він писав 20 років, фахівці ставлять в один ряд зі Стефаніком і Тютюнником. Зустрітись з автором сценаріїв до фільмів «Меланхолійний вальс», «Залізна сотня», «Нескорений» можна найближчої середи.

30 квітня

«Кабінет»
(Львів, вул. Винниченка, 12)

ВСІ В ГОРИ

На фестивалі «Великдень у Космачі» можна не лише милуватися гуцульськими краєвидами, а ще й потрапити на виступи фольклорних ансамблів з України, Італії, Польщі, Туреччини, Молдови, Словаччини та Росії. Театральну складову забезпечать київський ЦСМ «Дах» і аматорський колектив із Чернівців «Тіні вогню». За музичне наповнення відповідатимуть вітчизняні рок-гурти.

30 квітня – 2 травня

с. Космач,
Івано-Франківська область

ПОШУК ПЕРЛИН

КОНКУРС Володимир Гришко, крім звичного амплуа оперного та концертного виконавця, часто виступає в ролі громадського діяча. Його новий соціально-культурний проект «У пошуках перлин» спрямований на підтримку здібної молоді з усіх регіонів України. Співак вважає, що голоси обдарованих дітей мають стати надбанням нашого народу, а не розчинитися в хорі «музичних заробітчан» на Заході. Перший етап всеукраїнського туру відбудеться протягом квітня-травня в Чернівцях, Львові, Донецьку та Дніпропетровську. Саме тут будуть організовані концерти народного артиста, в яких візьмуть участь особисто відібрані маестро переможці. Підсумок туру – заключний гала-концерт на майдані Незалежності та урочиста церемонія нагородження. Найталановитіші конкурсанти отримають коштовні прикраси, іменні стипендії та можливість подальшого навчання в «Продюсерському центрі В. Гришка».

17 травня

Київ, майдан Незалежності

ВІРТУОЗНІ ДІТИ

Колектив дніпропетровського камерного ансамблю «Юні віртуози» складається з шістнадцятьох юних скрипалів та віолончелістів, двох керівників і двох концертмейстерів. Ця велика музична родина 11 років поспіль виконує «дорослу» класичну музику, за що отримує нагороди на численних вітчизняних та міжнародних конкурсах.

26 квітня

Будинок органної та камерної музики (Дніпропетровськ, п-т Калініна, 66)

DARK TRANQUILLITY

Шведські «металісти», які майстерно поєднують енергійний гітарний саунд і мелодійні клавіші з убивчим вокалом.

26 квітня. Клуб «Vingo»

(Київ, п-т Перемоги, 112)

VICORDA

Ансамбль скрипалів виконує твори Джузеппе Тартіні, Нікколо Паганіні, Астора П'яццолі.

26 квітня. Будинок актора
(Київ, вул. Ярославів Вал, 7)

ТАНЦЮВАЛЬНІ ЗМАГАННЯ

Всеукраїнський фестиваль східного танцю.

26 квітня. Клуб «Тайм-аут»

(Дніпропетровськ, вул. Панікахи, 61)

UKRAINIAN POST-ROCK

Живий концерт гуртів Dalai Lama (Львів), Them Bones (Дніпропетровськ), Gingerbeard (Харків).

26 квітня. Клуб «Sky Hall»

(Київ, вул. Малиновського, 24/10)

«ПАРАД ВИШИВАНОК»

Святкова хода від Андріївської церкви до Контрактової площі, де біля пам'ятника Сковороді розгорнуться народні гуляння.

3 травня. Київ, вулицями міста

UKRAINE FOREVER

Мікс мистецтв – присвячені рідному краю полотна Ігоря Мельничука й колекційні ляльки найкращих вітчизняних майстрів.

До 5 травня. Галерея «Парсуна»

(Київ, вул. Хорива, 43)

«ЦИФРОВІ ВІДЧУТТЯ»

8 проєктів провідних медіахудожників Австрії, Франції, Великої Британії, Сербії, США та Японії.

До 11 травня. ЦСМ при НАУКМА
(Київ, вул. Сковороди, 2)

ДВІ «К» Кіндред. Літера «К» всередині його імені означає Кіндред. Дізнався лише днями і з випадкового джерела. Філіп К. Дік, американський письменник-фантаст, який реальніше за всіх міг відтворити відчуття перебування, прожиття у нереальних світах, створених уявою самих героїв. Параноїк, агорафоб, активний споживач наркотичних речовин, культова особистість, дідусь кіберпанку, мій улюблений письменник. Його твори часто екранізують у Голлівуді. Дивно, але значення букви «К» в імені іншого улюбленого автора, Герберта К. Честертона, я знав завжди. ■■

АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО

НАТАЛКА ПЕТРИНСЬКА

КІНЕЦЬ ПОСТМОДЕРНІЗМУ Яюсь мій друг висловив думку, що після того, як науковець Умберто Еко став прозаїком, постмодернізм вичерпав себе як літературний напрям. Почесний доктор 35-ти університетів, Еко використав свої блискучі енциклопедичні знання задля написання інтелектуальної прози, яка й досі не дає спокою літературознавцям. Він створив романи-загадки, чим відкрив широкий шлях для белетристів-епігонів. Про Дена Брауна з його «Янголами та Демонами» яюсь і згадувати незручно — неприкритий фабульний симбіоз із «Ілюмінатів» Вілсона та «Імені троянди» Еко. «Фламандська дошка» популярного нині Артуро Переса-Реверте «добила» остаточно. Попри легкість письма й детективну напругу, твір скидається на адаптований для загалу переказ книжок Еко. Можливо, мій друг мав рацію? ■■

І НАША ІСТОРІЯ ТАКОЖ В Україні відбулася презентація фільму «Катинь» у режисурі Анджея Вайди. Ця людина сповнена шляхетності й величезної внутрішньої сили. У стрічці це є: віра в перемогу добра, жага до життя, любов до ближнього. Сам Вайда зізнається, що тільки його покоління доступне розуміння, що таке війна, і відроджує молодь знімати про війну. Батько Вайди був серед розстріляних офіцерів (їх також убивали в Харкові, Биківні й Херсоні). За уважного перегляду «Катині» можна вловити українські аспекти: зони окупації німців і советів розділяє Буг, кілька сюжетів пов'язані зі Львовом, а концтабір у Козельську знімали в залишеній українській церкві села Старий Диків на Любачівщині. ■■

РОМАН КАБАЧІЙ

РОМАН КУЛЬЧИНСЬКИЙ

МУДРІСТЬ Нещодавно дивився по Бі-Бі-Сі щось на зразок документального фільму про те, як десятирічні китайські школярі в червоних галстуках обирали старосту класу. Причому в декілька етапів із публічними промовами й дебатами. Тобто цілком у західному стилі. Вибори тривали кілька днів, головні претенденти вдома, перед батьками репетували свої публічні виступи, батьки давали поради, як виступати і як ставити опонентів словесні пастки. «Я буду не диктатором, а менеджерам. Посередником між вами й учителями», — таку фразу придумав своєму синові один батько, інший порекомендував підловити опонента на неточностях у попередньому виступі. Якщо компартія Китаю таким чином готує свою «перебудову» й «демократизацію», то її мудрості можна тільки позадрити. ■■

Я СВОЯ Не знаю, що там насправді намішано в моїй крові, але в мене — універсальна південна зовнішність. В Абхазії мене вважали абхазкою, грузини казали, що я грузинка. У школі я була схожа на французенку. В дитсадку — на циганку. Мій іранський приятель казав, що я типова іранка. Також мене називали типовою хорваткою та італійкою. Типовою «Наталкою Полтавкою», звісно, теж. Один залицяльник із Узбекистану стверджував, що є в мені щось східне, таке непомітне, що тільки він зумів це розгледіти. А кавказці на Бесарабці роблять мені величезні знижки й питають, звідки я. Коротше кажучи, усі вони приймають мене за «свою». Мені здається, що колись я вирішуватиму міжетнічні конфлікти. ■■

ІННА ЗАВГОРОДНЯ

НАТАЛІЯ ВАСЮТИН

МЕККА ЗАМІСТЬ ГРИНВІЧА На науковій конференції в Катарі мусульмани запропонували перенести нульовий меридіан з Гринвіцької обсерваторії, що під Лондоном, до Мекки. Причини зрозумілі. Поперше, згідно з Кораном (саме в ньому мусульмани намагаються віднайти наукові пояснення природних явищ), Мекка — центр Землі. По-друге, теперішній нульовий меридіан нав'язала всім Велика Британія, коли була великою колоніальною державою. Зараз вона — держава маленька, тому, мовляв, нема чого тут свої права «качати». Європейські ЗМІ одразу взяли мусульман на кпини. І це вже — не зрозуміло. Живуть же вони у своєму 1429 році, й християнам у своєму 2008-му від цього не холодно й не жарко. Тому б їм не пожити й зі своїм нульовим меридіаном? Від цього тільки більше клопоту з перерахунком. Принаймні зараз. ■■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

Коли ти хочеш знати

24

Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

УКРАЇНА

РЕГІОНАЛИ ЗНОВУ "З'ЯСУВАЛИ"
СТОСУНКИ З БЮДЖЕТАМИ
КИЇВ

УКРАЇНА

НАСТІЖКА ГРИВНЕНИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ
СКОРАДАЄ БЛИЗЬКО 5%
КИЇВ

США УРІД ЗАРЕКОМЕНДУВАВ
НАСЛАДІТИСЯ З БУКЕТІВ
БЕЗПЕКА АРХІВ

ЄВРОСОЮЗ

ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ
ВХОДЖЕННЯ 9 КРАЇН ДО ЗОНИ ШЕНГЕНУ
СТРАСБУРГ

ІСПАНІЯ

ЗСУХОУЛІВ ШКОЛА КОНЦЕНТРОВАНІ
НА СЕЗОН 2008-ГО РОКУ
ФОРМУЛА-1 АРХІВ

США РАЙАН БАРНС

WIREDO NEXTFEST

КИТАЙ

ПЕРІС ХІЛТОН "ЗАСВІТИЛАСЯ"
НА MTV STYLE AWARDS
ШАНХАЙ

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ

EMMIE AWARDS - НАЙКРАЩА
ВІКОНАННЯ ВІД
МОДНО АВАРДС ЛОНДОН

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжети за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 228-05-66
office@book-ye.com